

Anbragte unges trivsel 2020

Trivselsundersøgelse blandt anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020

Mette Lausten & Asger Graa Andreasen

VIVE

*Anbragte unges trivsel 2020 – Trivselsundersøgelse blandt
anbragte 15- og 17-årige, 2014-2020*

© VIVE og forfatterne, 2022

e-ISBN: 978-87-7582-003-0

Forsidefoto: Colourbox

Projekt: 301659

Finansiering: Social- og Ældreministeriet

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Trivselsundersøgelsen blandt anbragte børn og unge 2020 har til formål at kortlægge anbragte unges trivsel på forskellige områder. Undersøgelsen berører en bred vifte af temaer, fx de unges hverdag på anbringelsesstedet, venskaber, helbred, fritid, skolegang og relationer til familien.

Coronapandemien blev en særlig omstændighed for undersøgelsen i 2020, som satte afgørende præg på anbragte unges dagligdag efter 11. marts 2020. Pandemien medførte, at anbragte børn og unge skulle blive hjemme på deres anbringelsessteder, der blev lagt restriktioner på besøgs- og samværsaktiviteter, og skoler og fritidsaktiviteter blev midlertidigt lukket ned.

Coronapandemien har da også sat sit præg på dataindsamlingen. 2020-undersøgelsen er den fjerde i rækken af trivselsundersøgelser, der er blevet gennemført hvert andet år siden 2014. Dataindsamlingen for undersøgelsen i 2020 begrænser sig til 15- og 17-årige, der ligesom ved de forrige undersøgelser har svaret på et webbaseret spørgeskema. Undersøgelsen indeholder dog ikke svar fra 11- og 13-årige, som ellers har været med i undersøgelserne fra 2014 til 2018. Det skyldes, at coronapandemien gjorde det umuligt for interviewerkorpset at tage ud på anbringelsesstederne og interviewe de unge, som skulle svare via besøgsinterview. Trivselsundersøgelsen består i 2020 derfor af besvarelser fra i alt 598 anbragte 15- og 17-årige.

På grund af pandemien blev spørgeskemaundersøgelsen udskudt et par gange. Det har givet mulighed for at stille et par coronarelaterede spørgsmål til de unge for at få deres vinkel på, hvordan de har oplevet hverdagen under den første corona lockdown. Der skal rettes en stor tak til de mange, som tog sig tid til at besvare spørgeskemaet i den vanskelige coronatid.

Den samlede undersøgelse har været fulgt af repræsentanter for Social- og Ældreministeriet og Socialstyrelsen, som har haft mulighed for at give kommentarer til rapportudkast.

Seniorforsker Mette Lausten har været projektleder på undersøgelsen og har sammen med analytiker Asger Graa Andreasen stået for bearbejdning og analyser. Rapporten er internt kvalitetssikret og har været i eksternt review. Vi takker mange gange for gode kommentarer og forslag til forbedring af analyserne.

Undersøgelsen er iværksat og finansieret af Social- og Ældreministeriet, og DST Survey har stået for indsamling af spørgeskemasvar.

Rigtig god læselyst!

Carsten Strømbæk Pedersen

Forsknings- og analysechef for VIVE Børn og Uddannelse
2022

Indhold

Sammenfatning	5
Læsevejledning	8
1 Baggrund og kontinuitet	9
1.1 Anbragte i 2020	10
1.2 Datagrundlag for analyserne	11
1.3 Anbragt tidligere?.....	13
1.4 Kontinuitet – eller mangel på samme	14
Kontinuitet i anbringelsen.....	14
Kontinuitet i sagsbehandler.....	15
2 Trivsel i selve anbringelsen.....	17
2.1 Voksenstøtte på anbringelsesstedet	17
2.2 Oplevelse af hjemlighed og tryghed	21
2.3 Inddragelse og støtte fra professionelle.....	24
3 Trivsel, helbred og fritid	28
3.1 Trivsel og frihed	29
3.2 Helbred og sundhed	34
3.3 Venskaber og relationer	38
3.4 Fritid	40
4 Skolegang.....	43
4.1 Anbragte unges uddannelsestilknytning	44
4.2 Skoletrivsel og oplevet fagligt niveau	45
4.3 Skoletype og støtte i undervisningen	49
4.4 Afslutning af grundskolen og forestillinger om fremtiden.....	51
5 Risikoadfærd og kriminalitet	54
5.1 Risikoadfærd.....	55
5.2 Kriminalitet.....	61
6 Familie og nære relationer.....	64
6.1 Kontakt og samvær med forældre	64
6.2 Tilknytning og social støtte fra forældrene	69
6.3 Kontakt og samvær med søskende.....	71
6.4 Nære relationer	74
7 Hverdagen under coronapandemien	76
8 Metode og datagrundlag	82
Litteratur	85

Sammenfatning

Baggrund

I maj 2021 blev regeringen og et bredt flertal enige om en aftale, Børnene Først, der skal hjælpe udsatte børn og familier tidligere og bedre end i dag. Med aftalen afsættes 2 mia. kroner fra 2022-2025 med initiativer såsom "en bedre og tidligere indsats for udsatte børn og unge", "færre skift og mere stabilitet", "Barnets Lov – flere rettigheder til børnene" og "bedre kvalitet i anbringelser" (Social- og Ældreministeriet, 2021). Resultaterne fra denne rapport spiller derfor ind med vigtig viden om, hvordan anbragte unge trives i 2020, og hvilke områder det kan være særligt frugtbart at rette fokus på. Idet undersøgelsen baserer sig på anbragte unges egne svar, giver undersøgelsen de anbragte unge en stemme i den aktuelle debat omkring anbragte børn og unges trivsel og velbefindende.

Formålet med trivselsundersøgelsen er således at kortlægge, hvordan anbragte unge trives på en bred vifte af områder, fx i forhold til hverdagen på anbringelsesstedet, skolegang, helbred og deres relationer til familie og venner. Denne trivselsundersøgelse er den fjerde i rækken siden 2014 og giver således et unikt indblik i væsentlige udviklings-træk i forhold til anbragte unges trivsel. Undersøgelsen omfatter både unge, der bor i plejefamilier, og unge, der er anbragt under institutionslignende forhold.

Generel trivsel

Som i de tre foregående trivselsundersøgelser blandt anbragte børn og unge viser analyserne for 2020, at mange anbragte unge generelt trives godt, der hvor de er anbragt. De føler sig hjemme og føler sig holdt af og støttet, der hvor de bor. Lige knap halvdelen af de unge svarer, at de blev inddraget, inden beslutningen om det nuværende anbringelsessted blev truffet. Denne andel er uændret over tid, når vi ser på gruppen af anbragte unge samlet. Nyanbragte unge føler sig dog i langt højere grad inddraget, hvilket peger i retning af, at de seneste års øgede fokus på inddragelse i egen sag er ved at slå igennem.

Der har gennem en årrække været fokus på anbragte unges skolegang. Mange anbragte unge kan godt lide deres skole, ligesom tilknytningen til uddannelsessystemet er steget jævnt over årene. Den nyoprettede forberedende grunduddannelse, FGU, har vist sig som et brugbart alternativ frem for de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne, især for unge anbragt på institution. Tiden må vise, om denne uddannelse reelt forbereder og styrker de unge til senere at gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse.

Tværgående perspektiver

På baggrund af den samlede rapport er det muligt at trække nogle tværgående perspektiver frem, som kan være nyttige for den fremtidige vidensopbygning og for praksis.

For det første giver det anledning til at læse resultaterne fra undersøgelsen i coronapandemiens lys. På flere områder er der nemlig sket signifikante ændringer i forhold til

trivsel, fritid og risikoadfærd, som coronapandemien kan have forårsaget. Vi kan konstatere, at flere anbragte unge føler sig ensomme i 2020 sammenlignet med tidligere, færre unge dyrker ofte motion, færre føler, at deres forældre holder af dem, og færre unge ryger og drikker hyppigt. Det er udsving på områder, hvor coronapandemien kan have spillet en afgørende rolle. Pandemien har fx gjort det vanskeligere at opretholde den nødvendige sociale kontakt, har sat hindringer for unges motionsvaner og har gjort det vanskeligt for anbragte unge at gå i byen, hvor alkohol og rygning kan udgøre en integreret del.

Vi kan ikke vide, hvor meget udsvingene skyldes coronapandemien, og hvor meget udsvingene skyldes andre forhold. Dog peger resultaterne på, at det er vigtigt og relevant at hjælpe de unge med at få genetableret eventuel tabt social kontakt i løbet af pandemien, at få styrket kontakten til motions- og foreningslivet og hjælpe de unge godt ud i ungdomslivet og forsøge at undgå, at de unge bliver involveret i forskellige former for risikoadfærd.

For det andet følger anbragte unge den samme generelle udvikling som unge generelt. Dette gælder i forhold til den mentale sundhed og trivsel og tilknytning til fritidsaktiviteter, men også i forhold til risikoadfærd og kriminalitet. Selvom vi ikke kan vide, i hvilken grad forskellige udsving i denne undersøgelse skyldes coronapandemien, gør tidsaspektet i undersøgelsen os i stand til at belyse ændringer og tendenser i forhold til unges trivsel, der også har været til stede før pandemien. Fremtidige undersøgelser af anbragte unges trivsel vil kunne vise, om udsvingene i denne undersøgelse er vedholdende eller blot midlertidige. Derfor er det vigtigt, at trivselsundersøgelserne fortsætter i fremtiden.

For det tredje viser rapporten, at anbragte piger, institutionsanbragte og unge, der er anbragt for nyligt, er særligt udsatte grupper, som på en lang række områder oplever dårligere trivsel end andre anbragte unge. Det ses fx i forhold til social støtte på anbringelsesstedet, livstilfredshed, skoleproblemer og ensomhed. Dette er tendenser, vi i noget omfang også har kunnet konstatere ved tidligere undersøgelser af anbragte unges trivsel. Det giver således mening fortsat at rette en særlig indsats mod anbragte piger, institutionsanbragte og nyanbragte, for ad den vej at øge fokus på disse gruppers trivsel i hverdagen.

Derudover danner de forskellige bølger af undersøgelsen et unikt grundlag for at vise udviklingen for anbragte børn og unge. Det er relevant at bruge data fra undersøgelsen i fremtiden og at indtænke forskellige former for metodiske design, der kan vise ændringer over tid for de forskellige grupper af anbragte og samtidig vise, om der over en 8-10-årig periode på specifikke områder er sket en negativ/positiv udvikling. En sådan analyse vil både være interessant i forhold til ændringer inden for gruppen af anbragte over tid, men også i forhold til børn og unge generelt – altså om ændringer for anbragte er anderledes end blandt unge generelt – hvis sammenlignelige data for begge grupper måtte være til rådighed.

Kapitelresuméer

Rapporten består af syv tematiserede kapitler. **Kapitel 1** giver en række statistiske nøgletal om anbringelser, som udgør baggrunden for undersøgelsen. Derudover belyser kapitlet problemstillingerne omkring kontinuitet i selve anbringelsen og viser de anbragte unges egne svar på, om de gerne ville have været anbragt tidligere. Kapitlet viser, at ca. hver fjerde anbragte ung gerne ville have været anbragt tidligere i deres liv, og dette gælder i højere grad piger, nyanbragte og unge, der er blevet anbragt i 12-17-årsalderen. Det er vigtigt at understrege, at vi ikke kan vide, hvordan det ville være gået disse anbragte unge, hvis de var blevet anbragt tidligere, men resultatet er et vigtigt opmærksomhedspunkt, som sagsbehandlere kan bruge i forhold til arbejdet med udsatte unge, der er på kanten af en anbringelse. Kapitlet indikerer desuden, at der er større kontinuitet i anbringelsen, idet lidt flere anbragte i 2020 bor på det anbringelsessted, hvor de først blev anbragt, sammenlignet med tidligere undersøgelser.

Kapitel 2 sætter fokus på, hvordan anbragte 15- og 17-årige trives med deres aktuelle anbringelsessted, som skal fungere som deres trygge base og som deres primære omsorgsmiljø. Kapitlet viser, at samme andel anbragte som før oplever, at de altid kan gå til de voksne på anbringelsesstedet og få råd eller støtte, og samme andel oplever, at de voksne på anbringelsesstedet holder af dem. Men kapitlet viser også, at flere anbragte unge oplever, at de voksne på stedet ofte diskuterer politiske eller sociale emner, bøger, film eller fjernsynsprogrammer med dem.

Kapitel 3 indkredser anbragte unges trivsel, fritid og helbred og inddrager en lang række indikatorer. Resultaterne viser, at der på flere områder er sket en negativ udvikling. Flere anbragte unge føler sig ensomme i 2020 sammenlignet med tidligere år, og det gælder især anbragte piger og anbragte på institution. Færre anbragte unge dyrker ofte motion, og flere bruger lang tid foran skærmen. Udviklingen i anbragte unges trivsel ligner derfor på mange måder udviklingen for unge generelt.

Kapitel 4 belyser anbragte unges skolegang. Tilknytningen til uddannelsessystemet er steget jævnt over årene, så det i 2020 er 7 ud af 10 anbragte 17-årige, der har tilknytning til uddannelsessystemet. Samtidig er der flere, der er i gang med en uddannelse efter grundskolen. Resultaterne fra kapitlet viser også, at lidt flere anbragte unge i dag virkelig godt kan lide skolen sammenlignet med tidligere, hvorimod flere unge ikke ved, hvilken uddannelse de forventer at få efter grundskolen. Samtidig oplever anbragte piger, nyanbragte og anbragte på institution større vanskeligheder i skolen end andre anbragte unge. Samlet set viser resultaterne dog, at der er stabilitet på mange områder sammenlignet med tidligere år, fx i forhold til oplevet fagligt niveau og antal skoleproblemer.

Kapitel 5 giver et indblik i anbragte unges erfaring med risikoadfærd og kriminel adfærd. Samlet set falder anbragte unges risikoadfærd og erfaring med kriminalitet i 2020 sammenlignet med tidligere år. Faldet gør sig gældende på mange områder, fx i forhold til rygning, alkohol og hashforbrug og i forhold til tyveri eller våbenbesiddelse. Det betyder, at udviklingen i samfundet, hvor unges risikoadfærd falder over tid, også slår igennem for anbragte unge.

Kapitel 6 belyser anbragte unges forhold til deres familie og andre nære relationer. Kapitlet viser, at der er sket et fald i andelen af unge, som føler, at deres forældre altid

holder af dem. Langt størstedelen af anbragte unge har kontakt med deres mor, og langt størstedelen svarer, at deres anbringelsessted hjælper dem i forhold til at vedligeholde deres kontakt med deres forældre.

Kapitel 7 indeholder anbragte unges svar på, hvordan de har oplevet hverdagen under coronapandemien. Lidt over halvdelen af de unge oplever, at de havde mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet end før pandemien. Det gælder især 15-årige, unge i familiepleje og unge, der har været anbragt i lang tid. Lidt under halvdelen af de unge anbragte er enige i, at fællesskabet på anbringelsesstedet er blevet større under lockdown, og her er det en større andel af drengene sammenlignet med piger. Samtidig oplever blot lidt mere end hver tredje anbragt ung, at der har været mere ro og struktur på hverdagen under corona lockdown sammenlignet med før pandemien.

Læsevejledning

Alle analyser i trivselsundersøgelsen er baseret på besvarelser fra 598 15- og 17-årige unge, der er anbragt uden for hjemmet på undersøgelsestidspunktet. For at opnå repræsentativitet for alle anbragte 15- og 17-årige og dermed overkomme nogle af de udfordringer, der følger med et relativt stort bortfald, er data vægtet for køn, alder og/eller anbringelsessted, hvor det er relevant. Vægtningen beskrives nærmere i **kapitel 8**, der også beskriver datagrundlaget yderligere.

Alle figurer indeholder øverst fordelingen for det analyserede spørgsmål for de år, spørgsmålet er stillet, hvorefter besvarelserne fra 2020 er opdelt på alder, køn, type af anbringelse og varighed i anbringelse i de tilfælde, hvor det giver mening at vise opdelingen. Alle forskelle er testet for signifikans, hvor år 2020 er brugt som reference, når der testes for udvikling over tid, de 15-årige er referencekategori, når der testes for forskel over alder, drenge er referencekategori, når der testes for forskel mellem drenge og piger, unge i familiepleje er referencekategori, når der testes for forskel mellem anbringelse i familiepleje og anbringelse på institution, og nyanbragte unge, dvs. unge, der er anbragt inden for det seneste år, er referencekategori, når der testes for forskel mellem at have være anbragt i kortere eller længere tid.

1 Baggrund og kontinuitet

Formålet med trivselsundersøgelsen blandt anbragte børn og unge er, som ved de tre foregående dataindsamlinger, et fortsat ønske om at måle trivslen blandt anbragte børn og unge på en måde, så den er sammenlignelig med trivslen blandt ikke-anbragte børn og unge. Trivsel kan måles inden for en lang række temaer, hvor vi her berører emner omkring trivsel i hverdagen på anbringelsesstedet, skolegang, helbred og anbragte børn og unges relationer til familie og venner. Trivselsundersøgelsen er gennemført tre gange før, i 2014 (Ottosen m.fl., 2015), 2016 (Lausten & Jørgensen, 2017) og 2018 (Rambøll, 2019), og er baseret på spørgeskemabesvarelser fra 11-, 13-, 15- og 17-årige anbragte. Social- og Ældreministeriet og VIVE igangsatte den fjerde trivselsundersøgelse i foråret 2020, hvor data skulle være indsamlet i marts-juni 2020. Dataindsamlingen blev – som så meget andet – påvirket af coronapandemien, og dataindsamlingen blev først gennemført i perioden september 2020 til marts 2021 og samtidig reduceret til kun at gælde for 15- og 17-årige anbragte unge. Den nærmere proces omkring dataindsamlingen kan læses i Kapitel 8.

I dette kapitel ser vi nærmere på de baggrundsvariable, der benyttes gennem hele undersøgelsen, dvs. alder, køn, anbringelsestype og anbringelsesvarighed, samt enkelte særtæmaer som kontinuitet i både anbringelse og sagsbehandler, og som noget nyt, om de unge gerne ville have været anbragt tidligere. Boks Boks 1.1 sammenfatter kapitlets hovedresultater i kort form.

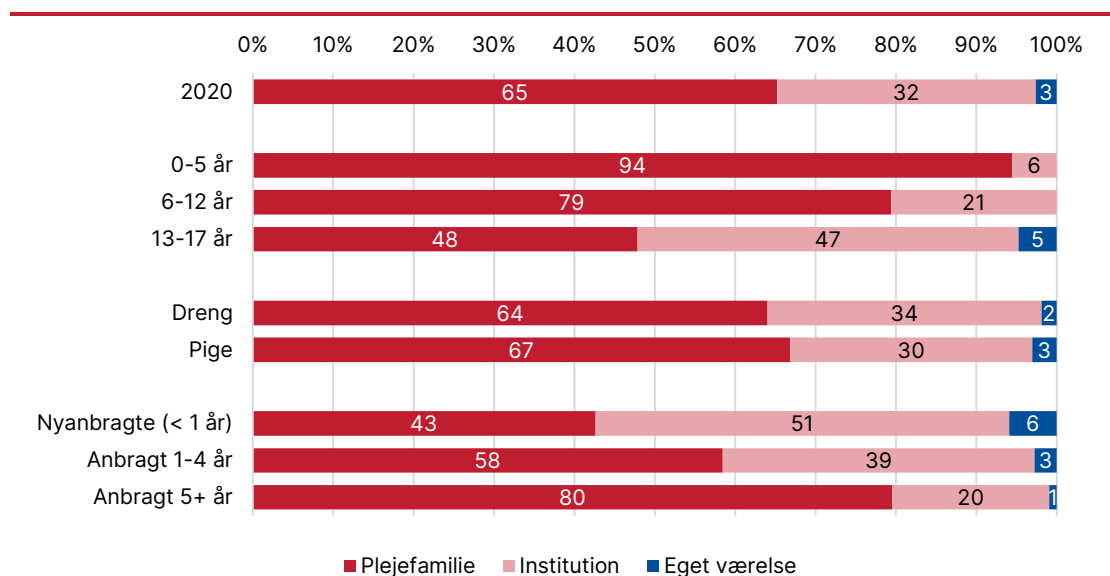
Boks 1.1 Resultater

- Trivselsundersøgelsen blandt anbragte børn og unge er i 2020 baseret på 598 besvarelser fra 15- og 17-årige anbragte unge. De unge er anbragt næsten ligeligt fordelt i familiepleje og på institution (hhv. 44 og 56 pct.). Unge, der har været anbragt i mindre end et år, er dog hovedsageligt anbragt på institution.
- Lige knap halvdelen af alle anbragte unge er anbragt første gang, efter at de er fyldt 12 år. Ser vi på den del af de unge, der er anbragt på institution, er det 2 ud af 3, der er anbragt første gang, efter at de er fyldt 12 år.
- Hver fjerde af alle anbragte unge er anbragt sammen med søskende, mens det for unge i familiepleje, og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, er halvdelen anbragt sammen med søskende. Dette viser en tendens til, at søskende oftere er anbragt sammen, hvis børnene anbringes i en tidlig alder og i familiepleje.
- Hver fjerde anbragt 15- og 17-årig ville gerne have været anbragt tidligere, end de reelt blev anbragt. Her er det især bemærkelsesværdigt, at knap halvdelen af de nyanbragte unge mener, at de burde have været anbragt tidligere. Samtidig svarer halvdelen af de nyanbragte unge, at de har skullet forholde sig til tre eller flere sagsbehandlere inden for de seneste 2 år. Dette kan tyde på en vis ustabilitet i sagsbehandlingen for de 15- og 17-årige, der er anbragt første gang i 2020.

1.1 Anbragte i 2020

I 2020 er 1 pct. af alle 0-17-årige børn og unge anbragt uden for hjemmet. Figur 1.1 viser fordelingen i 2020 af alle 0-17-årige anbragte på tre typer af anbringelsessteder, jf. første række i figuren. 2 ud af 3 børn og unge (65 pct.) er anbragt i familiepleje, der omfatter alle netværksplejefamilier, almene, forstærkede og specialiserede plejefamilier. 1 ud af 3 børn og unge (32 pct.) er anbragt på institution, der i denne analyse omfatter døgninstitutioner, dvs. åbne, delvis lukkede og sikrede døgninstitutioner, socialpædagogiske opholdssteder og kost- og efterskoler, og en lille andel (3 pct.) er anbragt på eget værelse, der også inkluderer kollegium og kollegielignende opholdssteder. Figur 1.1 viser også tydeligt, at yngre børn i 0-5-årsalderen hovedsageligt er anbragt i familiepleje, mens teenagere i 13-17-årsalderen er anbragt ligeligt fordelt i familiepleje og på institution, og at der er teenagerne, der er anbragt på eget værelse. Der er ikke signifikant forskel på, hvor drenge og piger bliver anbragt, mens der er stor forskel i forhold til varighed i anbringelse. Halvdelen af de børn og unge, der er nyanbragte, og dermed har været anbragt i mindre end 1 år, er anbragt på institution, mens langt de fleste børn og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år (80 pct.), er anbragt i familiepleje. Det er samtidig også tydeligt, at der er en større andel af de nyanbragte, der er anbragt på eget værelse.

Figur 1.1 Anbringelsestype for alle anbragte, fordelt efter baggrundsforhold. Procent.

Kilde: VIVEs egne beregninger på registerdata, 2020.

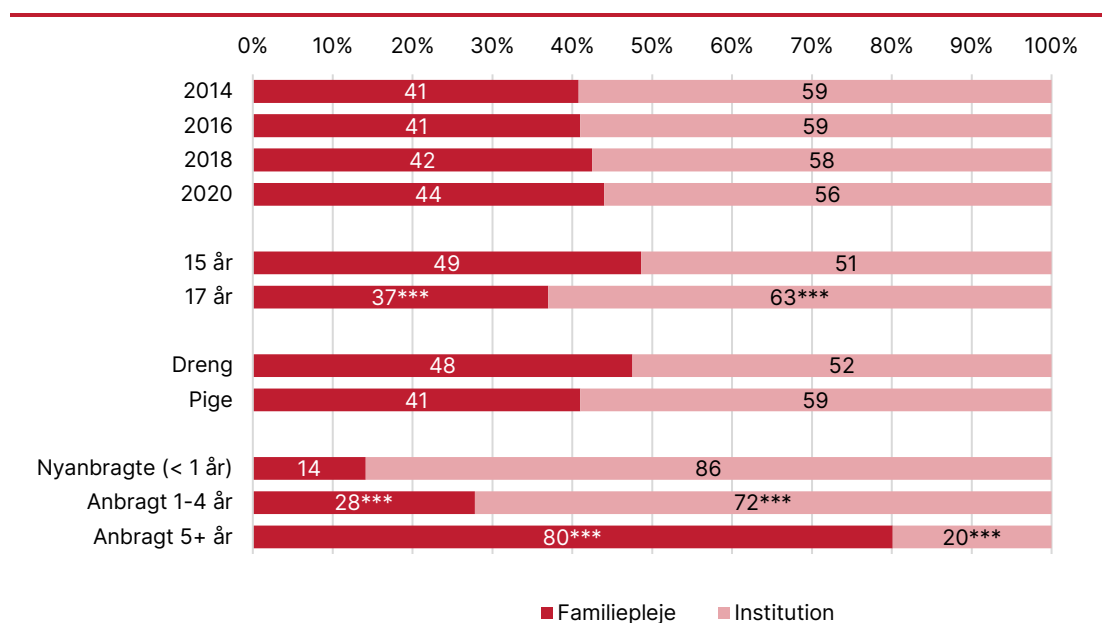
Datagrundlaget for denne rapport er imidlertid ikke alle anbragte. Trivselsundersøgelsen blandt anbragte børn og unge bygger i 2020 udelukkende på besvarelser fra 15- og 17-årige anbragte. Det betyder, at andelen af besvarelser fra unge anbragt på eget værelse er relativt lille. Som en konsekvens af dette har vi – for at bevare den gruppe af anbragte unge i analyserne – valgt at lægge denne gruppe ind under kategorien 'anbragt på institution', vel vidende at det at være anbragt på eget værelse, ikke er det samme som at være anbragt på institution. Sammenligningen af unge anbragt på eget værelse med unge anbragt på institution er baseret på antagelsen om, at institutionsanbringelse er

alternativet til anbringelse på eget værelse, hvorfor de unge ikke svarer med stor forskellighed på de undersøgte temaer. Analyserne gennem resten af rapporten er derfor baseret på to typer af anbringelse: anbringelse i familiepleje og anbringelse på institution.

1.2 Datagrundlag for analyserne

Datagrundlaget for trivselsundersøgelsen er spørgeskemabesvarelser fra 15- og 17-årige anbragte unge. Derved er fordelingen af de 15- og 17-årige i forhold til anbringelsestype, jf. Figur 1.2, anderledes end for den samlede gruppe af anbragte børn og unge, vist i Figur 1.1. Her gælder det nemlig, at 44 pct. af alle 15- og 17-årige anbragte i 2020 er anbragt i familiepleje, mens 56 pct. er anbragt på institution.

Figur 1.2 Anbringelsestype for anbragte 15- og 17-årige, fordelt efter baggrundsforhold. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem alder (15-årige er referencekategori), køn (dreng er referencekategori) og anbringelsesvarighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

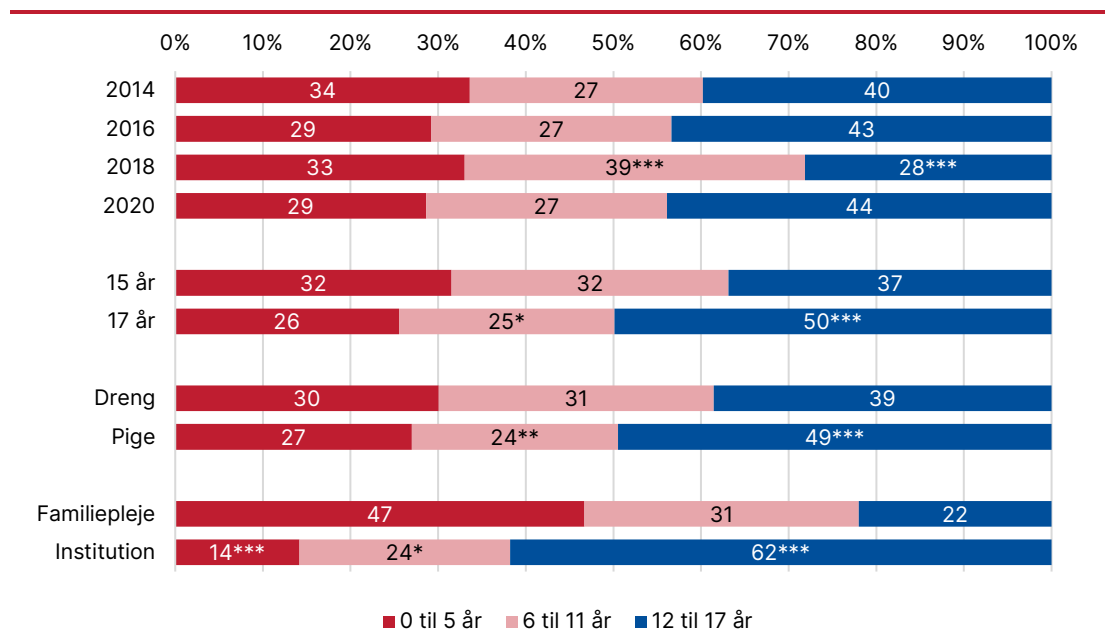
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Udviklingen i andelen af unge, der er anbragt på institution, fra 59 pct. i 2014 til 56 pct. i 2020, er ikke signifikant. Der er til gengæld signifikant forskel over alder, hvor 51 pct. af de 15-årige bor under institutionslignende former, sammenlignet med 63 pct. af de 17-årige. Der er ligeledes en markant forskel i forhold til varighed i anbringelse, hvor 20 pct. af alle, der har været anbragt i 5 år eller mere, bor på institution, mens 86 pct. af alle nyanbragte unge er anbragt på institution.

En anden vinkel til belysning af fordelingen af 15- og 17-årige anbragte er ved at se på alder ved første anbringelse. Vi har i Figur 1.3 opdelt de unge i forhold til, om de er anbragt første gang i førskolealderen (0-5 år), om de er anbragt i skolealderen (6-11 år), eller om de er anbragt første gang som teenagere (12-17 år). I 2020 var der 29 pct. af de

unge, der var blevet anbragt første gang, før de fyldte 6 år, 27 pct. blev anbragt første gang i alderen 6-11 år, mens 44 pct. blev anbragt første gang, efter at de var fyldt 12 år.

Figur 1.3 Anbragte 15- og 17-åriges alder ved første anbringelse, fordelt på baggrundsforhold. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem alder (15-årige er referencekategori), køn (dreng er referencekategori) og anbringelsesvarighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

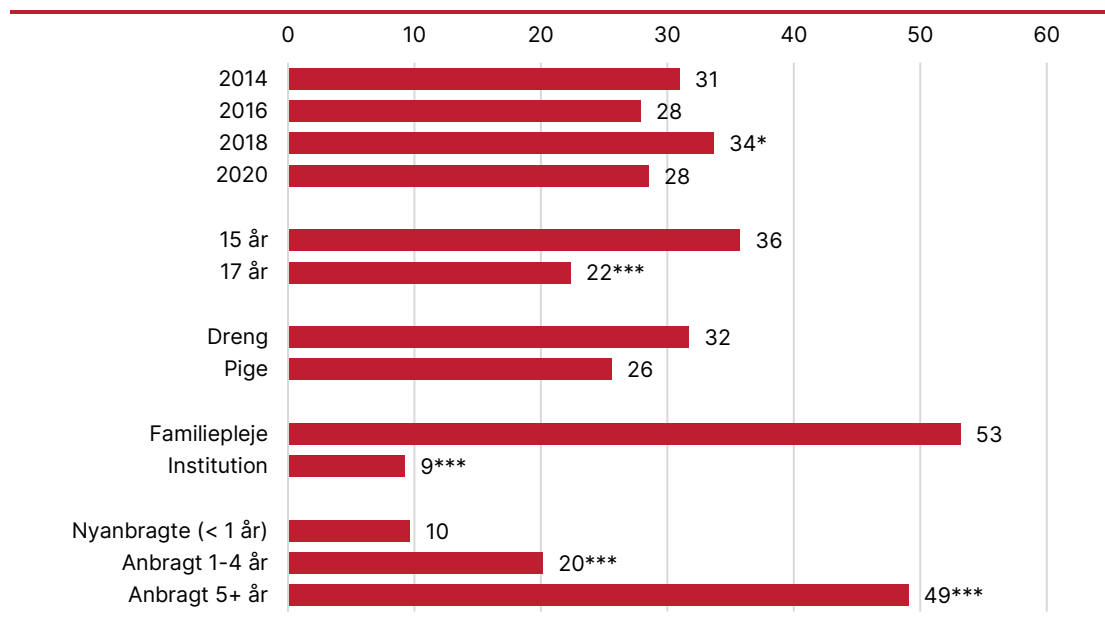
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Der er signifikant forskel på de to aldersgrupper, hvor halvdelen af de 17-årige, der er anbragt i 2020, blev anbragt første gang i 12-17-årsalderen, mens det samme er gældende for 37 pct. af de 15-årige, der er anbragt i 2020. Der er ligeledes en større andel af pigerne (49 pct.), der er anbragt i en sen alder, sammenlignet med drengene (39 pct.), og 2 ud af 3 af de unge, der er anbragt på institution (62 pct.), er anbragt første gang, efter at de er fyldt 12 år. Der er altså en tendens til, at piger anbringes lidt senere end drenge, og at unge anbragt på institution er blevet anbragt væsentligt senere end unge i familiepleje.

Godt hver fjerde af de 15- og 17-årige anbragte, 28 pct., er anbragt sammen med søskende (Figur 1.4). Det samme gælder for godt halvdelen af anbragte unge i familiepleje og ca. halvdelen af unge, der har været anbragt i 5 eller flere år. Der er altså en tendens til, at søskende er anbragt samme sted, hvis de er blevet anbragt i førskolealderen, har været anbragt længe og er anbragt i familiepleje. Det er de samme karakteristika, der er gældende for de børn og unge, hvor anbringelsesårsagen hovedsageligt er markeret hos forældrene (Lausten & Andreasen, 2021). Det er derfor nærliggende at slutte, at børn, der anbringes tidligt, og hvor det er forældrene, der er anbringelsesårsagen, i langt højere grad kan anbringes sammen med søskende, sammenlignet med unge, der anbringes senere, og hvor de unges egne udfordringer er den væsentligste årsag til anbringelsen.

Figur 1.4 Andel anbragte 15- og 17-årige, der er anbragt sammen med søskende. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem alder (15-årige er referencekategori), køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

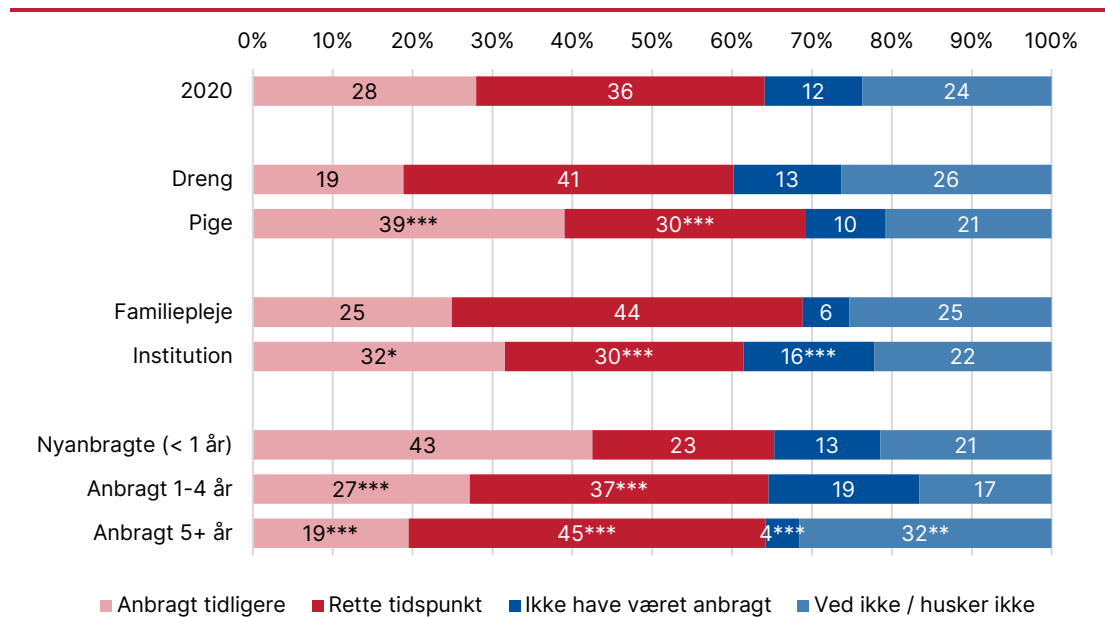
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

1.3 Anbragt tidligere?

I 2020 har vi inkluderet et nyt emne, hvor de unge skal tage stilling til, om de gerne ville have været anbragt tidligere, om de synes, de blev anbragt på rette tidspunkt, eller om de ikke skulle have været anbragt uden for hjemmet, se Figur 1.5. Mange af de unge er anbragt på et så tidligt tidspunkt, at de ikke kan forholde sig til dette spørgsmål. Det er derfor knap hver fjerde af de unge (24 pct.), der svarer, at de ikke ved det eller ikke kan huske, om de gerne ville have været anbragt tidligere eller ej.

Figur 1.5 viser, at godt hver tredje af de unge svarer, at de blev anbragt rettidigt (36 pct.). Samtidig svarer 28 pct. af dem, altså godt hver fjerde, at de gerne ville have været anbragt tidligere, end de reelt blev anbragt. Der er en del flere piger end drenge (39 vs. 19 pct.), der gerne ville have været anbragt tidligere, mens op mod halvdelen af de nyanbragte, 43 pct., sammenlignet med unge, der har været anbragt i længere tid (både 1-4 år og 5+ år), gerne ville have været anbragt tidligere. Der er altså en tendens til, at 15- og 17-årige, der er relativt nyanbragte (inden for det seneste år), gerne ville have været anbragt tidligere. Sammenholdt med at mange sent anbragte unge klarer sig relativt dårligt som 18-årige på en lang række parametre (Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020), kan dette udtalte ønske fra de unge om en tidligere anbringelse være et opmærksomhedspunkt, som sagsbehandlere kan bruge aktivt i arbejdet med udsatte unge på kanten af en anbringelse.

Figur 1.5 Anbragte 15- og 17-årige fordelt efter, om de gerne ville være anbragt tidligere eller ej. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem køn (drengene er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

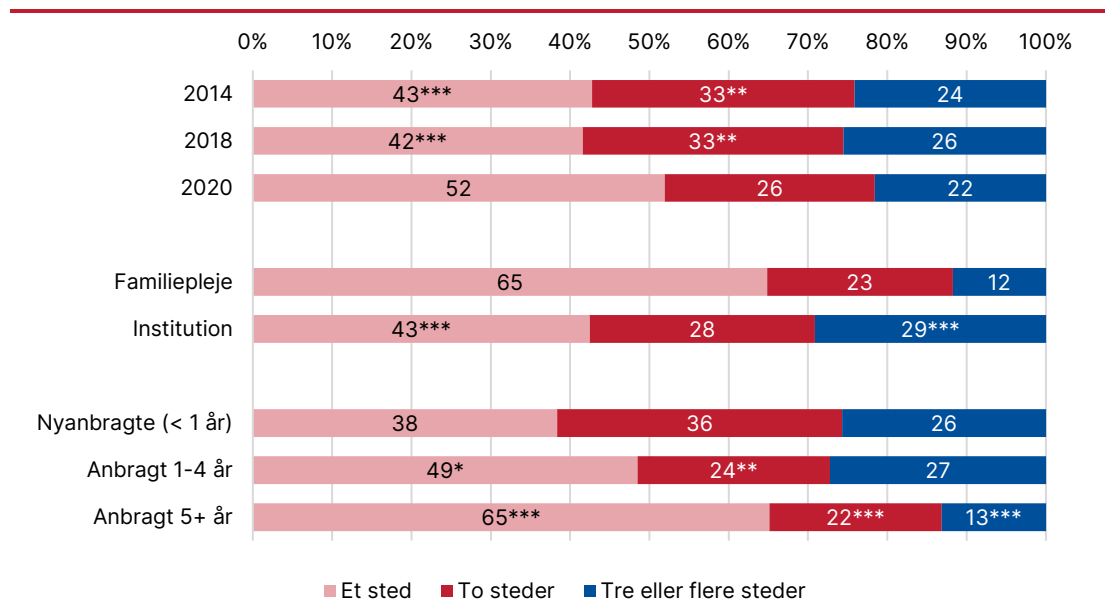
1.4 Kontinuitet – eller mangel på samme

Mange anbragte børn og unge oplever skift i deres anbringelse eller skift i de voksne omkring dem. Hensigten med en anbringelse er ofte at skabe kontinuitet omkring barnet eller den unge. Der er da også en række forskningsmæssige beviser på, at skift og sammenbrud i anbringelse kan være medvirkende årsag til, at anbragte børn og unge har færre nære og stabile relationer, både til voksne og til jævnaldrende venner, og at deres sociale netværk er meget tyndt (Frederiksen & Hestbæk, 2021).

Kontinuitet i anbringelsen

I trivselsundersøgelsen spørger vi de unge, hvor mange anbringelsessteder de har oplevet at bo på. Halvdelen af dem (52 pct. i Figur 1.6), der har svaret i 2020, bor på det anbringelsessted, hvor de først blev anbragt, hver fjerde (26 pct.) har oplevet at bo på to anbringelsessteder, mens 22 pct. har oplevet tre eller flere anbringelsessteder. Der er altså en signifikant større andel end i de tidligere undersøgelser, der kun har oplevet et anbringelsessted. Der er samtidig signifikant flere unge i familiepleje, der kun har oplevet et anbringelsessted, ligesom unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, oftest kun har oplevet et anbringelsessted.

Figur 1.6 15- og 17-årige opdelt på antallet af anbringelsessteder. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014 og 2018) samt test for signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020. Spørgsmålet er ikke stillet i Trivselsundersøgelsen 2016.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

De unge er også spurgt om, hvorvidt de har oplevet skift i anbringelsen mod deres vilje. Der er en tæt sammenhæng mellem antallet af anbringelsessteder, og om den unge har oplevet at skifte anbringelsessted mod sin vilje (ikke vist i en figur). 19 pct. af de unge, der har været anbragt på to anbringelsessteder, har oplevet skift mod deres vilje, mens 49 pct. af dem, der har boet på tre eller flere anbringelsessteder, har oplevet skift mod deres vilje.

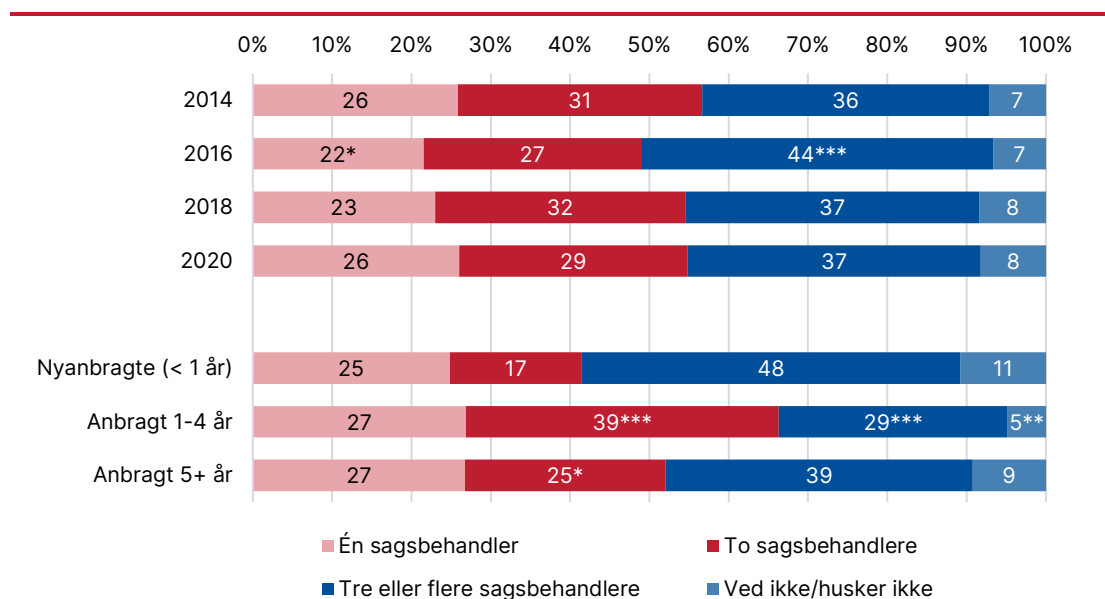
Der er ikke nødvendigvis en sammenhæng mellem uplanlagte skift og dårligere trivsel det nye sted. Vi spørger unge, der har boet mindre end 2 år på deres nuværende anbringelsessted (hvilket er 23 pct. af de unge anbragte), hvorvidt de har måttet skifte til et nyt anbringelsessted, selvom det ikke var planen, at de skulle flytte. Halvdelen af dem svarer, at det har de oplevet. En stor del af dem, der har oplevet et uplanlagt skift (70 pct.), svarer derudover, at deres liv er blevet lidt eller meget bedre som følge af skiftet, mens hver femte (19 pct.) svarer, at deres liv er blevet sværere. Der er altså ikke nødvendigvis en stærk sammenhæng mellem et uplanlagt skift, som jo kan opfattes som et sammenbrud i anbringelsen, og det, at de unge har fået det værre. Et skift kan også føre til, at livet og hverdagen kommer til at fungere bedre.

Kontinuitet i sagsbehandler

En yderligere faktor for kontinuitet i unges anbringelse er stabilitet i sagsbehandler. En række undersøgelser har vist, at sagsbehandlerskift bl.a. går ud over inddragelse af unge i egen sag, da inddragelse bygger på den gode relation mellem sagsbehandler og ung

(Bijleveld, Dedding & Bunders-Aelen, 2015; Kloppenborg & Lausten, 2020). Der er endvidere i en tidligere undersøgelse påvist en relativt stor sammenhæng mellem sagsbehandlerskift og sammenbrud i anbringelsen, hvor sammenbrud er defineret som en uplanlagt afslutning på enten den unges, forældrenes, anbringelsesstedets eller forvaltningens foranledning (Egelund m.fl., 2010). Gennem de fire trivselsundersøgelser blandt anbragte børn og unge har vi siden 2014 vist, at en relativt stor andel af de unge oplever, at de har skullet forholde sig til tre eller flere sagsbehandlere inden for de seneste 2 år. I 2014 var det 36 pct., i 2020 er det 37 pct. af de unge, jf. Figur 1.7. Efter 8 år er det således stadig hver tredje anbragt 15- og 17-årig, der oplever adskillige sagsbehandlerskift på 2 år.

Figur 1.7 Antal sagsbehandlere inden for de seneste 2 år. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem anbringelsesvarighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Unge, der er anbragt inden for det seneste år, har oftere oplevet sagsbehandlerskift end unge, der har været anbragt i længere tid. Lige knap halvdelen af de unge, der er nyanbragte (48 pct.), svarer, at de har haft tre eller flere sagsbehandlere inden for de seneste 2 år. Til sammenligning gælder det samme for 29 pct. af unge, der har været anbragt 1-4 år, og 39 pct. af unge, der har været anbragt 5 år eller længere.

2 Trivsel i selve anbringelsen

Dette kapitel sætter fokus på, hvordan anbragte 15- og 17-årige trives med deres aktuelle anbringelsessted, som er det sted, der må betragtes som det væsentligste omsorgsmiljø for dem i hverdagen. For at anbragte unge kan trives og tilegne sig læring både i sociale og uddannelsesmæssige sammenhænge, er det vigtigt, at de har en tryk base i deres omsorgsmiljø og med de omsorgspersoner, de er tilknyttet.

Vi belyser dette gennem en række temaer, der omhandler typen af anbringelse, den tilstedeværende voksenstøtte på stedet, oplevelsen af en tryk base og oplevelsen af indflydelse i egen anbringelse. Boks Boks 2.1 sammenfatter kapitlets hovedresultater i kort form.

Boks 2.1 Resultater

- 2 ud af 3 anbragte 15- og 17-årige føler sig altid holdt af på deres anbringelsessted. Når det gælder unge, der bor i familiepleje eller har været anbragt i mange år, er det næsten alle, der føler sig holdt af, der hvor de bor. De er glade for deres anbringelsessted. De føler sig trygge, der hvor de bor, og føler, at de har tilstrækkeligt med privatliv.
- Unge på institution og nyanbragte unge svarer i højere grad end andre anbragte unge negativt på hjemlighed, tryghed og det at føle sig holdt af på anbringelsesstedet. Her er det vigtigt at holde sig for øje, at unge på institution og nyanbragte unge ofte har større udfordringer end unge anbragt i familiepleje, hvorfor anbringelsen i sig selv kan føles som en større udfordring.
- Langt de fleste unge oplever voksenstøtte på anbringelsesstedet i form af muligheden for at blive lyttet til, få råd og få hjælp af de voksne. Det gælder især drengene, unge i familiepleje og unge, der har været anbragt i mange år.
- Der er signifikant større oplevelse blandt unge anbragte af social og kulturel overføring fra de voksne på anbringelsesstedet. Det tegner et billede af, at lockdown og isolation i familie- og hus-bobler kan have medført en tættere kontakt mellem unge og voksne.
- Lige knap halvdelen af de unge svarer, at de blev inddraget, inden beslutningen om det nuværende anbringelsessted blev truffet. Unge på institution og nyanbragte unge føler sig mest inddraget, hvilket peger i retning af, at det øgede fokus på inddragelse i egen sag gennem de senere år er slået igennem i forhold til øget inddragelse af unge i beslutningerne om valg af anbringelsessted.

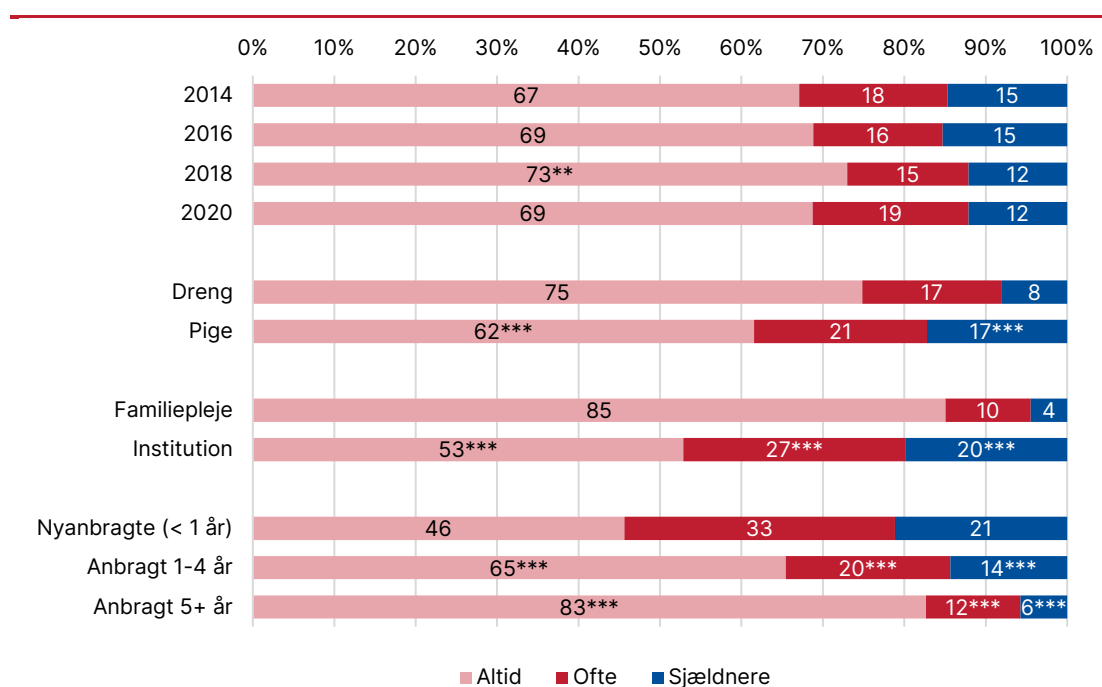
2.1 Voksenstøtte på anbringelsesstedet

Følelsen af at være værdsat og holdt af har stor betydning for et ungt menneskes selvfølelse og identitetsdannelse. Derfor kan oplevelsen af at være holdt af på sit anbringelsessted have stor positiv betydning for, hvordan de unge klarer sig i voksenlivet (Lausten & Frederiksen, 2016; Marshall, Winter & Turney, 2020). Vi har derfor spurgt de unge, om de oplever, at der er voksne på deres anbringelsessted, der holder af dem. De unge kan svare, at de altid, ofte, sjældent eller aldrig føler sig holdt af af de voksne på anbringelsesstedet.

Figur 2.1 viser, at mange unge føler sig holdt af, der hvor de bor. 2 ud af 3 anbragte 15- og 17-årige (69 pct.) føler sig altid holdt af på deres anbringelsessted, 19 pct. føler sig

ofte holdt af, mens 12 pct. svarer, at de sjældnere føler sig holdt af. Der er en større andel af drenge, der altid føler sig holdt af (75 vs. 62 pct.). Familieplejen har de bedste betingelser for at skabe nogle rammer, hvor unge føler sig holdt af, sammenlignet med anbringelse på institution, hvor anbringelsesstedet samtidig kan ses som de voksnes arbejdsplads, som de forlader efter endt arbejde. Der er da også 96 pct. af de unge i familiepleje, der altid eller ofte føler sig holdt af, sammenlignet med 80 pct. af de unge på institution. Samtidig føler unge, der har været anbragt længe, sig oftere holdt af, end unge, der har kortere anbringelse.

Figur 2.1 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever, at de voksne på anbringelsesstedet holder af dem. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (drenge er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

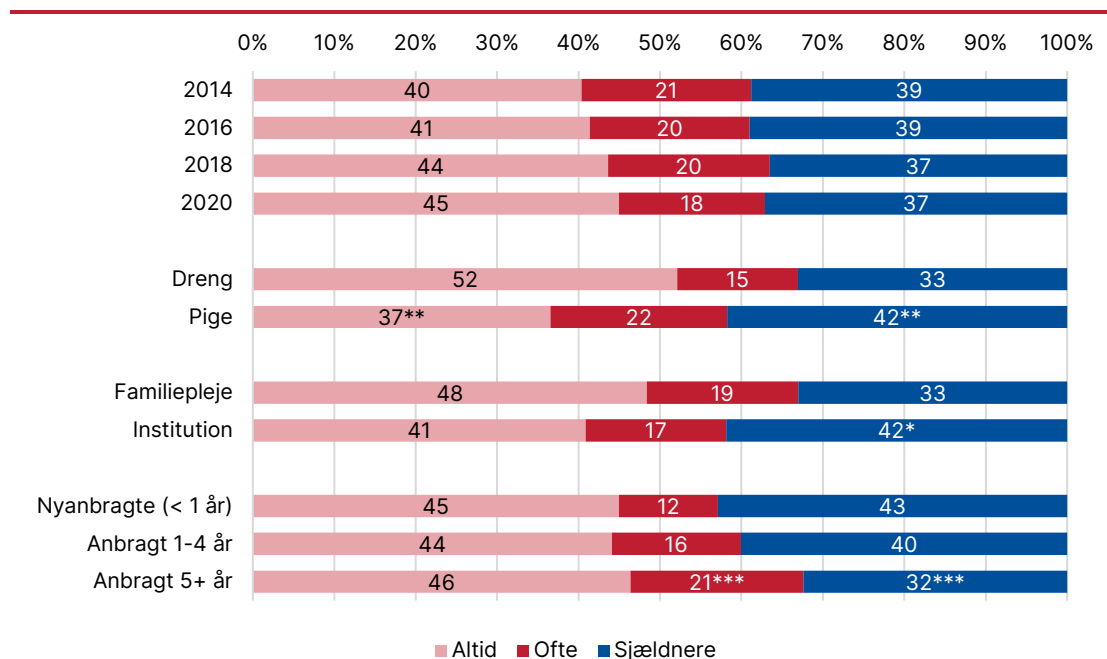
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

En meget konkret form for voksenstøtte på anbringelsesstedet er hjælp til skolearbejdet. Vi spurgte de anbragte 15- og 17-årige, der stadig går i skole eller er under uddannelse, om de oplever, at de kan få hjælp fra anbringelsesstedets voksne med skolearbejdet, hvis der er behov for det. Figur 2.2 viser, at 45 pct. af de unge i 2020 svarer, at de altid kan få hjælp, og 18 pct. svarer, at de ofte kan få hjælp, mens de resterende 37 pct. svarer, at de sjældnere kan få hjælp.

Trods en svag stigning i andelen, der altid kan få hjælp, er der ingen signifikant forskel over tid fra 2014 til 2020. Den eneste signifikante forskel er mellem drenge og piger, hvor 52 pct. af drengene føler, de altid kan få hjælp, mens det samme er gældende for 37 pct. af pigerne. Der er samtidig en signifikant forskel mellem unge i familiepleje og unge anbragt på institution, hvor unge på institution i højere grad svarer, at de sjældent kan få hjælp til skolearbejdet (42 vs. 33 pct.). Dette kan være et resultat af den udfordring,

mange institutioner står over for, hvor madlavning, lektier og kørsel til fritidsaktiviteter ofte foregår på samme tid og skal koordineres med flere unge i huset og få voksne på arbejde i ydertidspunkterne.

Figur 2.2 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever at få hjælp til skolearbejdet. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020. Tallene i figuren bygger kun på unge, der går i skole eller er under uddannelse.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

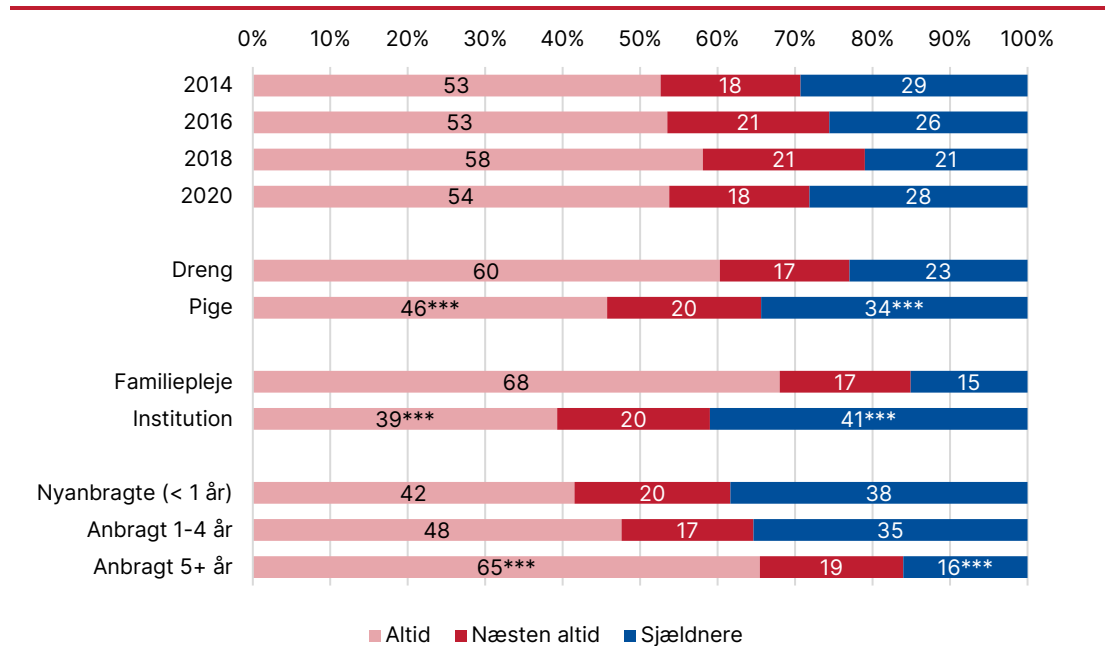
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Voksenstøtte på anbringelsesstedet handler i høj grad også om følelsen af at blive set, hørt og taget alvorligt. En god voksenstøtte gennem anbringelsen, som man kan regne med, kan være en af de primære årsager til, at unge føler sig mere sikre på egne evner, og at de klarer sig godt efter en anbringelse (Brown m.fl., 2019; Lausten & Frederiksen, 2016; McLoughlin m.fl., 2020). En måde at vurdere kvaliteten af relationen mellem barn og voksne på er ved at undersøge, om barnet eller den unge oplever at kunne bruge de voksne på anbringelsesstedet som ressourcepersoner eller social støtte, hvis barnet eller den unge har brug for hjælp. Inspireret af andre undersøgelser belyste vi denne dimension for de 11-17-årige ved at bede dem tage stilling til tre udsagn:

- "Du kan regne med, at de voksne her på stedet lytter til dig"
- "Du kan gå til de voksne her på stedet for at få et råd"
- "Du kan regne med hjælp fra de voksne her på stedet, hvis du har et problem".

De tre udsagn kan besvares på en 5-punkts-skala, der går fra aldrig til altid. Besvarelserne af de tre udsagn samles ved hjælp af et pointsystem til én samlet indeksvariabel, som måler dimensionen 'social støtte', og om de unge føler, de altid kan få social støtte, næsten altid kan få social støtte eller sjældnere kan få social støtte af voksne på anbringelsesstedet. Fordelingen fremgår af Figur 2.3.

Figur 2.3 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever at få social støtte af voksne på anbringelsesstedet. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (drengene er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

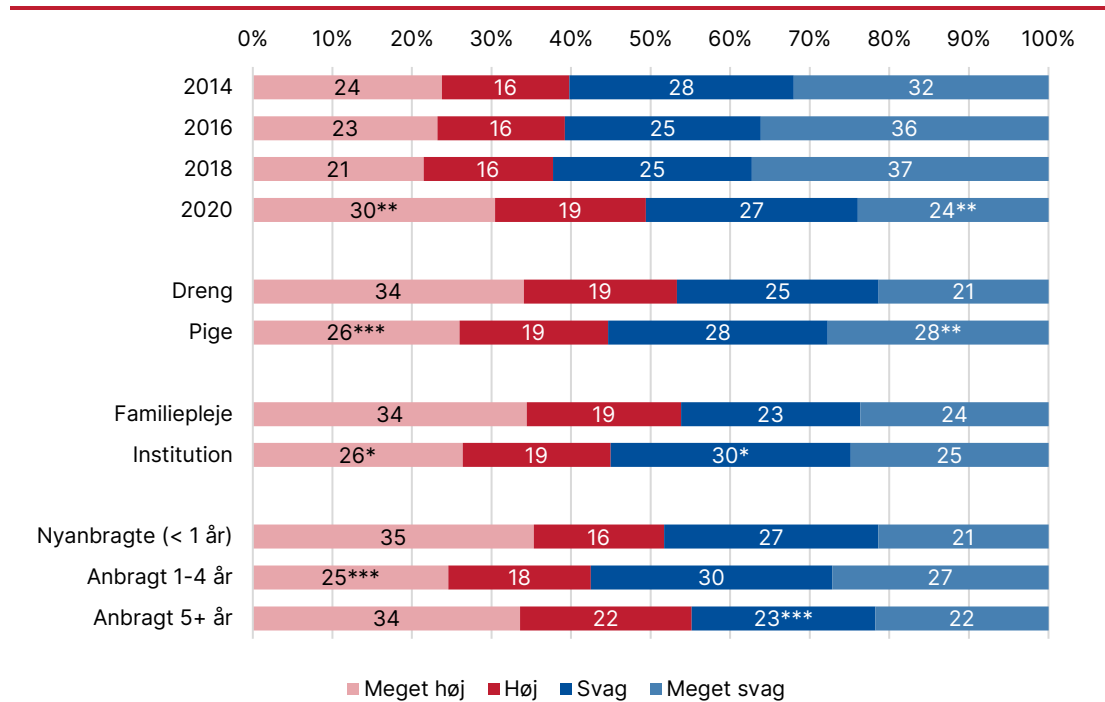
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Godt halvdelen af de anbragte unge (54 pct.) svarer, at de altid vil kunne gå til de voksne på anbringelsesstedet og få råd eller støtte, hvis de skulle få brug for det. Der er ikke signifikant forskel over tid. Trods en faldende andel, der svarer, at de sjældnere oplever social støtte, fra 2014 til 2018, er andelen i 2020 på 28 pct. Der er i 2020 signifikant flere drenge, 60 pct., der føler, de altid kan få råd og støtte, sammenlignet med piger (46 pct.). Samtidig er der en større andel af unge i familiepleje (68 pct.) og en større andel af unge, der har været anbragt i 5 eller flere år (65 pct.), der oplever, at de altid kan få råd og støtte af de voksne på anbringelsesstedet.

Voksne på anbringelsesstedet, hvad end det er plejeforældre eller ansatte på instituti-onslignende anbringelsesformer, er ligeledes en vigtig faktor i formidling af social og kulturel kapital. Voksne bidrager til børns og unges dannelse og omverdensforståelse ved at tale med dem omkring emner inden for social og kulturel kapital (Evans, 2020). Denne overføring af social og kulturel kapital giver på sigt børn og unge forudsætninger for at kunne begå sig i samfundslivet. Formidling og overføring af social og kulturel ka-pital er belyst ved hjælp af to spørgsmål om, hvor ofte "de voksne på stedet diskuterer politiske eller sociale emner med dig", og "de voksne diskuterer bøger, film eller fjern-synsprogrammer med dig". Hvis de unge har svaret dagligt eller flere gange om ugen på de to spørgsmål, betegner vi det som høj overføring fra voksen til ung, mens der modsat er meget svag overføring af social og kulturel kapital, hvis de unge svarer, at det sker sjældent eller aldrig. Analysen af social og kulturel dannelse og omverdensforståelse, der vises i Figur 2.4, er afgrænset til kun at gælde for unge, der er anbragt et sted, hvor der er voksne, der kan formidle social og kulturel kapital.

Figur 2.4 Anbragte 15- og 17-åriges oplevelse af social og kulturel overføring fra de voksne på anbringelsesstedet. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020. Unge på eget værelse er ikke inkluderet i denne figur.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Der er signifikant flere unge i 2020, der svarer, at de oplever en meget høj social og kulturel overføring fra de voksne på anbringelsesstedet, sammenlignet med alle tre tidligere dataindsamlingsår. Det tyder på, at denne øgede sociale og kulturelle dannelse og omverdensforståelse kan være en af de positive eftervirkninger af coronapandemien, hvor lockdown og isolation i familie- eller hus-bobler har medført en tættere kontakt mellem de unge og de voksne. En analyse af sammenhængen mellem de unges svar på social og kulturel overføring og de unges svar på de coronarelaterede spørgsmål viser, at unge, der føler, de har haft mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet, og unge, der føler, at fællesskabet på anbringelsesstedet er blevet større under corona lockdown, også har mærket en højere grad af social og kulturel overføring i 2020.

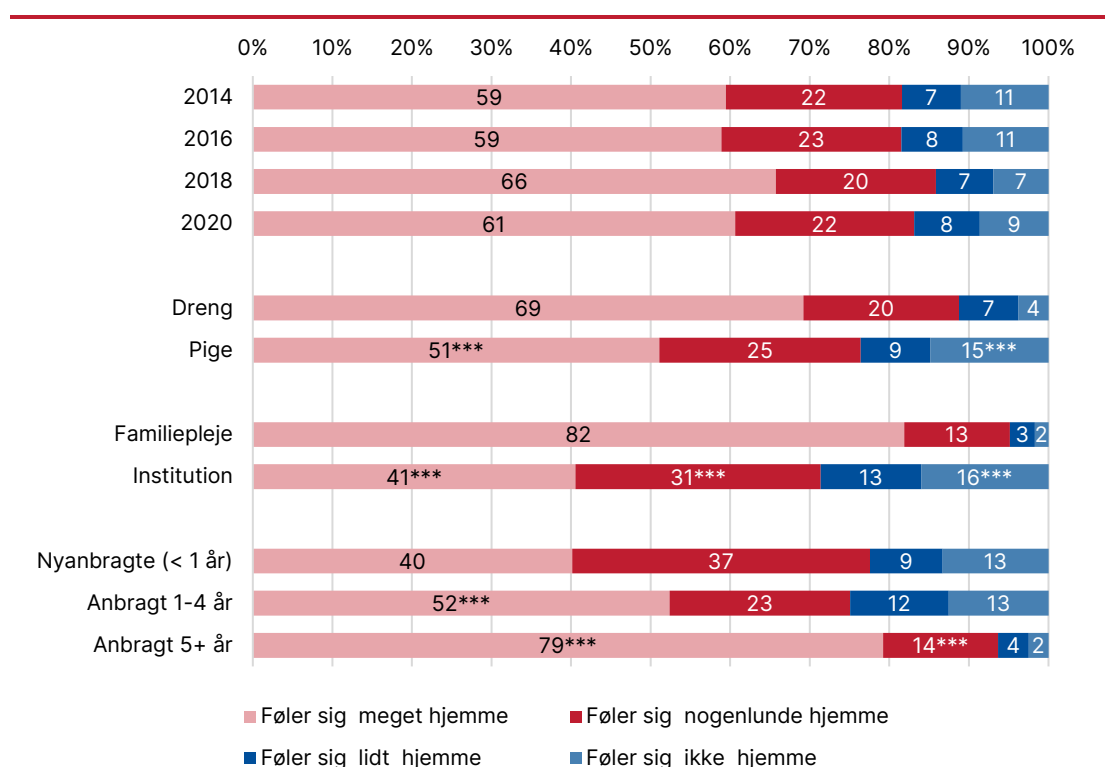
2.2 Oplevelse af hjemlighed og tryghed

Oplevelsen af at være anbragt uden for hjemmet har stor betydning for, hvordan de unge klarer sig. Det at føle sig hjemme, der hvor man bor, og føle sig tryk, der hvor man bor, har derfor en positiv betydning for, hvordan man opfatter hele situationen, hvordan man ser på sig selv, og hvordan man klarer sig i sociale og faglige sammenhænge (Giddens, 2021; Natalier & Johnson, 2015).

61 pct. af de unge svarer, at de føler sig meget hjemme på anbringelsesstedet, jf. Figur 2.5. Og hvis vi inkluderer dem, der føler sig nogenlunde hjemme, svarer 8 ud af 10 (83 pct.), at de føler sig hjemme på anbringelsesstedet.

Her er der dog relativt stor forskel på piger og drenge, anbringelsestype og anbringelsesvarighed. Drengene er langt mere tilbøjelige til at føle sig meget hjemme på anbringelsesstedet end pigerne (69 vs. 51 pct.), unge i familiepleje føler sig langt mere hjemme end unge på institution (82 vs. 41 pct.), og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, oplever i langt højere grad end unge, der har været kortere tid i anbringelse, at de føler sig meget hjemme på anbringelsesstedet (79 vs. 40 og 52 pct.).

Figur 2.5 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever at føle sig hjemme på anbringelsesstedet. Procent.

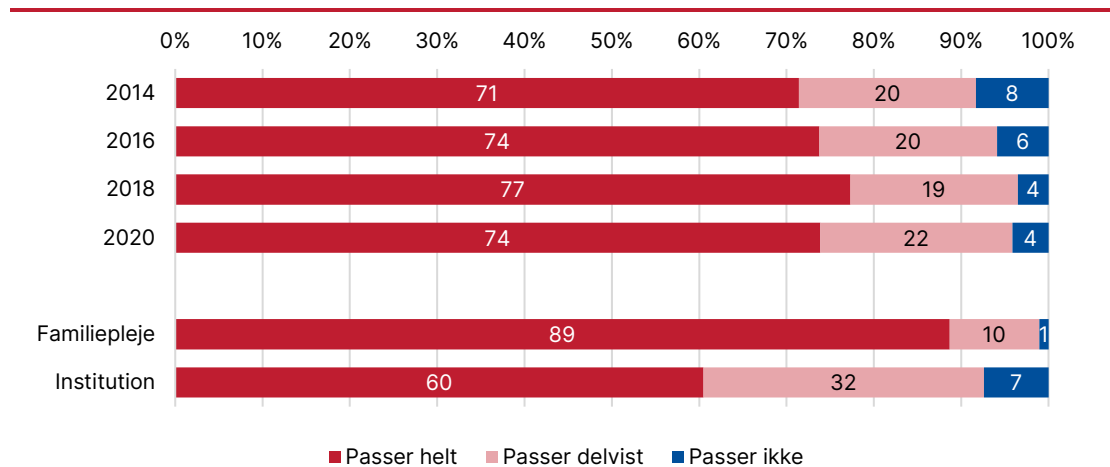
Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Følelsen af at have tilstrækkeligt med privatliv (Figur 2.6) og følelsen af at være tryk på sit anbringelsessted (Figur 2.7) er begge faktorer, der understøtter unge anbragtes trivsel på anbringelsesstedet. 3 ud af 4 unge anbragte svarer i 2020, at de oplever at have tilstrækkeligt med privatliv, og 3 ud af 4 unge svarer, at de oplever at føle sig tryk på anbringelsesstedet.

Figur 2.6 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever at have tilstrækkeligt med privatliv på anbringelsesstedet. Procent.

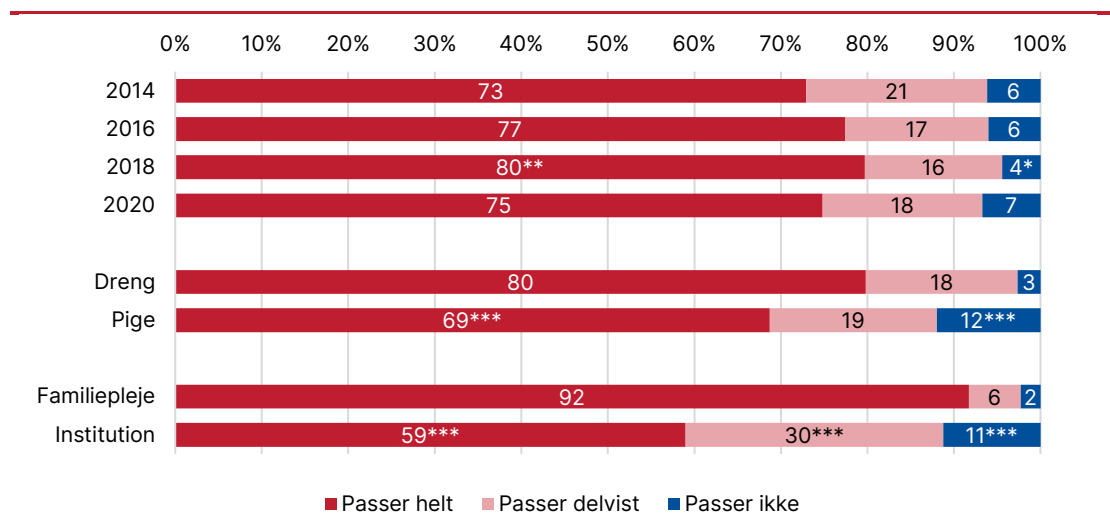
Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Her er der igen relativt stor forskel på anbringelsestypen, hvor unge i familiepleje langt oftere end unge på institution, hhv. 89 og 92 pct., oplever at have tilstrækkeligt med privatliv, og at de oplever at føle sig tryk på anbringelsesstedet, mod hhv. 60 og 59 pct. for institutionsanbragte.

Figur 2.7 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever at føle sig tryk på anbringelsesstedet. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

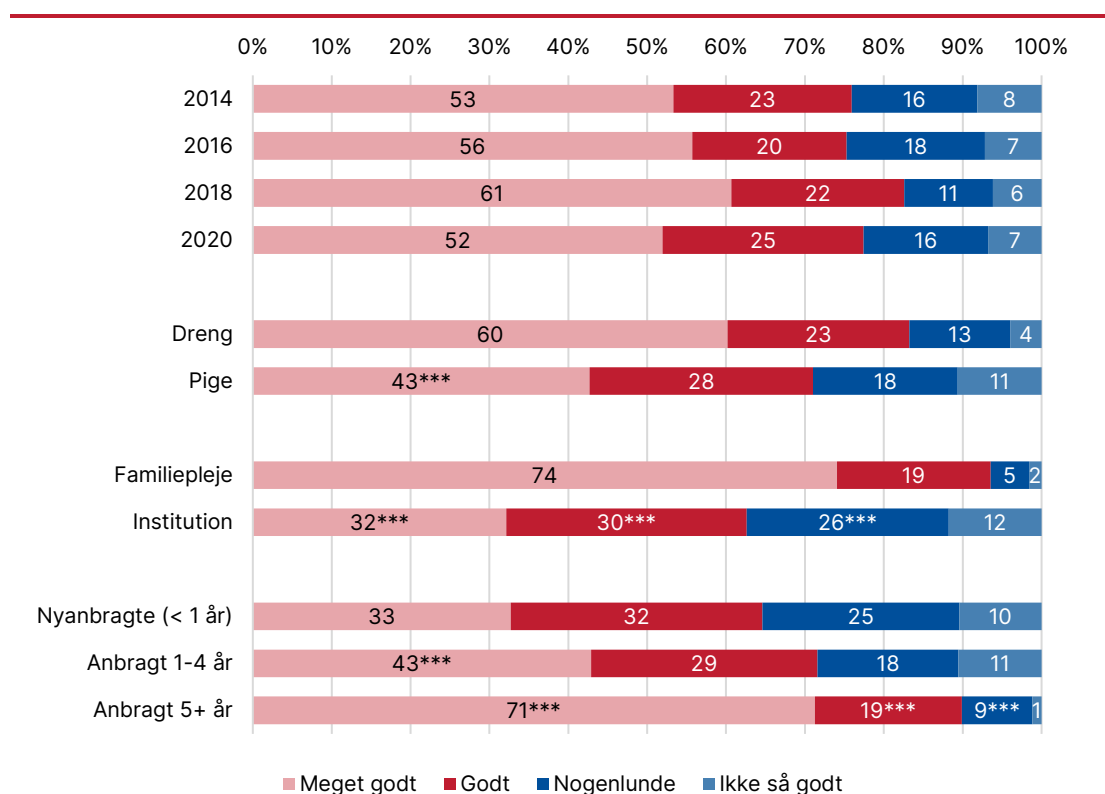
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

En samlet indikator, der belyser de unges overordnede oplevelse af deres anbringelsessted, er spørgsmålet om, hvor godt de unge alt i alt har det, der hvor de bor. Svarene

her tegner det samme billede som de tre foregående indikatorer: 3 ud af 4 unge, 77 pct., har det godt eller meget godt på deres anbringelsessted, drenge er mere positive end piger, unge i familiepleje er mere positive end unge på institution, mens unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, og unge, der er anbragt før teenagealderen, synes, de har det godt eller meget godt på deres anbringelsessted.

Figur 2.8 Anbragte 15- og 17-åriges syn på, hvordan det er at bo på anbringelsesstedet. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (drenge er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

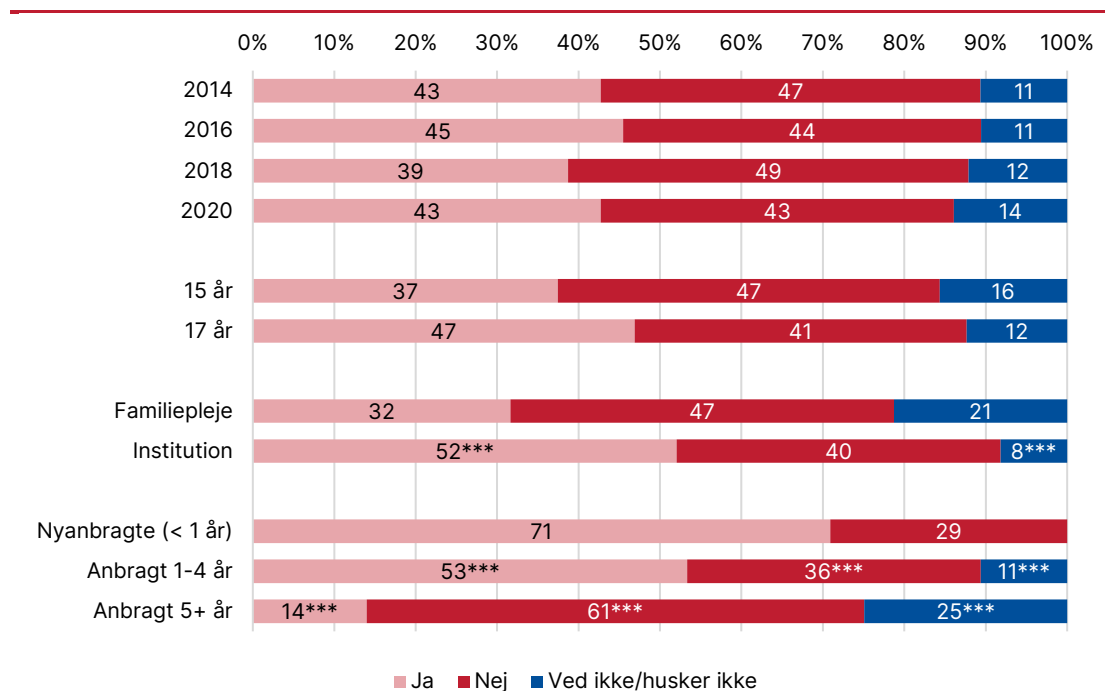
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

2.3 Inddragelse og støtte fra professionelle

Børneinddragelse og inddragelse af børn og unge i egen sagsbehandling er emner, der er meget fokus på i disse år. Anbringelsesreformen udvider i 2006 udsatte børns og unges ret til at blive hørt, og Barnets Reform styrker i 2011 fokus på socialt udsatte børn og unges rettigheder og mulighed for at blive inddraget (Jensen, 2014). Samtidig har en række undersøgelser indikeret, at mange af de udsatte børn og unge, der bør inddrages, ikke føler, de bliver hørt og inddraget i den kommunale sagsbehandling (se fx Børnerådet, 2012; Jensen, 2014; Kloppenborg & Lausten, 2020; Kloppenborg, Ladekjær & Pedersen, 2018; Lausten & Jørgensen, 2017). I trivselsundersøgelsen spørger vi de anbragte unge, om de "blev taget med på råd, dengang det blev bestemt, at de skulle bo", hvor de bor nu. Figur 2.9 viser, at 43 pct. af de unge i 2020 svarer, at de blev taget med på råd, mens 43 pct. svarer, at de ikke blev taget med på råd, og 14 pct. svarer, at de

ikke ved det eller ikke kan huske, om de blev taget med på råd. Mange af de unge har dog været anbragt i en årrække. Derfor er det, i stedet for at se på det samlede tal for alle anbragte unge, mere indlysende at analysere svarene opdelt på anbringelsestype og anbringelsesvarighed.

Figur 2.9 Anbragte 15- og 17-årige, der blev taget med på råd inden beslutning om anbringelsessted. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem alder (15-årige er referencekategori) og anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

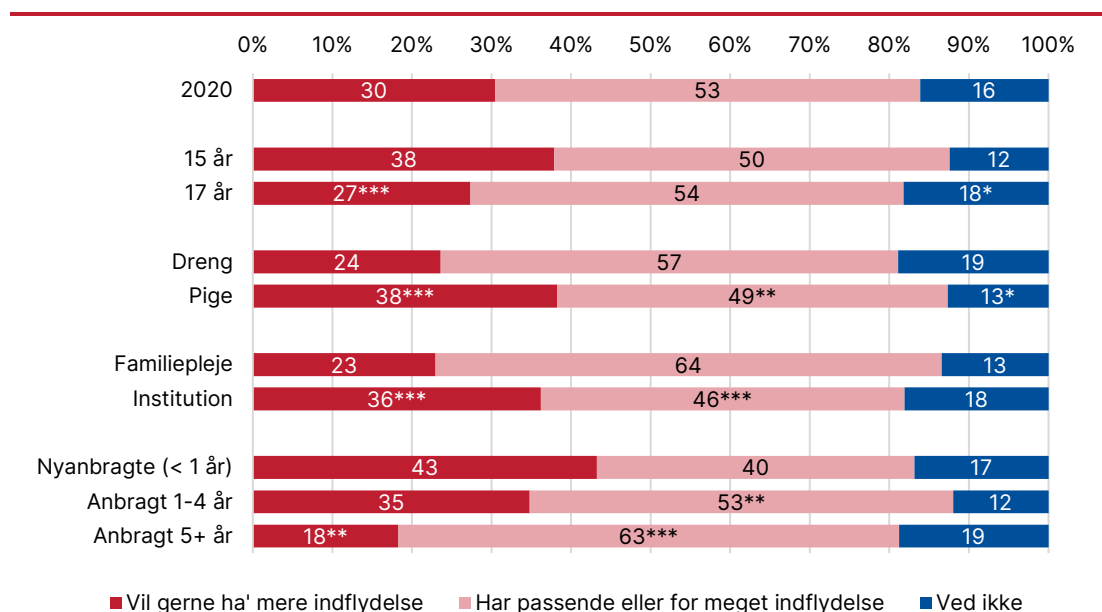
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Unge, der er anbragt på institution, svarer i højere grad end unge anbragt i familiepleje, at de blev inddraget i beslutningen om anbringelse på institution (52 vs. 32 pct.). Samtidig svarer 71 pct. af alle unge, der er anbragt inden for det seneste år, at de blev inddraget, sammenlignet med 53 pct. af de unge, der har været anbragt i 1-4 år, og 14 pct. af de unge, der har været anbragt i 5 eller flere år. Der er desuden en markant forskel i andelen, der ikke ved eller ikke kan huske, om de blev inddraget, hvor der ikke er nogen nyanbragte, der ikke ved, om de blev inddraget, mens andelen er 25 pct. blandt dem, der har været anbragt i 5 år eller mere.

Resultaterne fra de unges svar på inddragelse tegner et billede af, at de unges opfattelse af at være taget med på råd omkring anbringelsen afhænger meget af, hvilken alder de unge havde, da beslutningen skulle tages. Hvis vi bruger resultaterne fra nyanbragte 15- og 17-årige som indikator for inddragelse i egen sagsbehandling i dag, føler 3 ud af 4 unge sig inddraget, mens hver fjerde ung, der anbringes, ikke føler, at han/hun har indflydelse på beslutningen.

Foranlediget af det øgede fokus på inddragelse har vi i 2020 inkluderet et nyt spørgsmål i trivselsundersøgelsen omkring de unges ønsker til niveauet af inddragelse. Spørgsmålet lyder: "Oplever du samlet set, at du har lige så stor indflydelse på kommunens beslutninger i din sag, som du gerne vil have?", og fordi spørgsmålet er nyt, er der ingen sammenligning med tidligere år i Figur 2.10.

Figur 2.10 Anbragte 15- og 17-årige og hvorvidt de gerne vil have mere indflydelse på beslutninger i egen sag. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem alder (15-årige er referencekategori), køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Hver tredje 15- og 17-årige anbragte ung (30 pct.) svarer, at de gerne vil have mere indflydelse på de beslutninger, der bliver taget i deres sag, mens halvdelen (53 pct.) svarer, at de har passende indflydelse. En meget lille andel af de unge, svarende til 2 pct., svarer faktisk, at de gerne vil have mindre indflydelse på beslutningerne. Denne andel er så lille, at den af diskretionshensyn ikke kan vises alene i Figur 2.10. Derfor er unge, der svarer, at de havde for meget indflydelse lagt sammen med gruppen af unge, der svarer, at de har passende indflydelse.

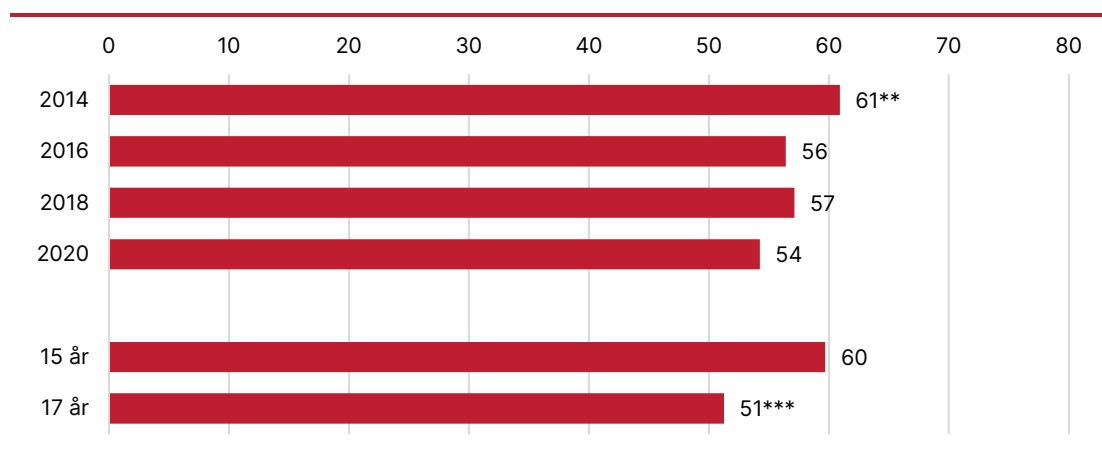
Figur 2.10 viser samtidig nogle interessante forskelle over alder, køn og anbringelsesstype. Der er en større andel 15-årige, der gerne vil have mere indflydelse, sammenlignet med 17-årige, mens piger gerne vil have mere indflydelse end drenge. Samtidig er der en større andel af unge anbragt på institution, der gerne vil have mere indflydelse, sammenlignet med unge anbragt i familiepleje (36 vs. 23 pct.). Endelig gælder det også, at unge, der er nyanbragt, i langt højere grad end unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, vil have mere indflydelse på beslutninger, der tages i deres egen sag (43 vs. 18 pct.).

Anbragte børn og unge har – ud over inddragelse i egen sag – også brug for, at de har nogen, de ved kan hjælpe, hvis de er kedede eller utilfredse med det sted, de er anbragt. Det kan være afgørende for børns og unges trivsel, at de ved, hvem de kan gå til for at

få hjælp (Børnerådet, 2012; Lausten & Jørgensen, 2017). Derfor spørger vi de unge, om de, hvis de er kede af eller utilfredse med at bo, der hvor de bor, har nogle personer, som de ville kunne gå til for at få hjælp. Som svarkategori til dette spørgsmål er en række personer, hvor venner, forældre, søskende og andre voksne familiemedlemmer udgør den ene side af spektret, mens voksne på anbringelsesstedet, den unges sagsbehandler, andre voksne i kommunen og andre voksne, de unge har tillid til, fx lærere og trænere, udgør den anden og mere professionelle del af spektret. Figur 2.11 viser den del af de unge, der svarer, at de kan få hjælp af mindst en af de typer af professionelle voksne, der er nævnt.

Andelen af unge, der ved, de kan få hjælp af en professionel, hvis de har brug for det, er faldet fra 61 pct. i 2014 til 54 pct. i 2020. Det er altså ca. halvdelen af de unge, der føler, de kan få hjælp, hvis de rækker ud efter den.

Figur 2.11 Andel, der føler, de kan få hjælp af en professionel, hvis de er kede af deres anbringelsessted. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem alder (15-årige er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Der er ikke signifikant forskel på de unges svar, i forhold til om de bor i plejefamilie eller på institution, ligesom der ikke er forskel på varigheden af anbringelsen. Der, hvor der er forskel, er i forhold til alder, hvor flere 15-årige anbragte (60 pct.) føler, at de kan få hjælp af en professionel, hvis de har behov for det, sammenlignet med 17-årige anbragte (51 pct.).

3 Trivsel, helbred og fritid

De hidtidige undersøgelser af anbragte børn og unges trivsel viser, at anbragte unge oplever markant større trivselsudfordringer end andre unge (Ottosen m.fl., 2015; Lausten & Jørgensen, 2017; Rambøll, 2018). Lande, der er sammenlignelige med Danmark, finder frem til samme resultat (se fx Ford m.fl., 2007; Goemans m.fl., 2016; Vinnerljung & Sallnäs, 2008). Forskellen i trivsel skyldes især, at børn og unge, der anbringes, i højere grad har oplevet forskellige former for modgang, fx forsømmelse eller vanrøgt, misbrugsproblemer eller psykiske udfordringer hos forældre, eller adfærds- eller skoleproblemer, sammenlignet med børn og unge generelt. Disse forhold er blandt de hyppigste grunde til, at børn bliver anbragt uden for hjemmet (Egelund m.fl., 2008).

Man har i forskningslitteraturen svært ved at adskille selve anbringelsesstedets betydning for anbragte unges trivsel fra betydningen af de forskellige former for modgang, som var anledningen til, at de unge blev anbragt. Det er heller ikke målet for dette kapitel. Målet er i stedet at give et indblik i, hvordan det står til med anbragte 15- og 17-åriges trivsel, helbred og fritid i 2020 sammenlignet med tidligere år.

Kapitlet er delt ind i fire hovedafsnit:

- Afsnit 3.1 sætter fokus på anbragte unges mentale trivsel
- Afsnit 3.2 giver et indblik i anbragte unges helbred og sundhed
- Afsnit 3.3 undersøger anbragte unges venskaber og relationer
- Afsnit 3.4 giver et indblik i, hvad anbragte unge bruger deres fritid på.

Boks 3.1, Boks 3.2, Boks 3.3 og Boks 3.4 sammenfatter hovedresultaterne i starten af de enkelte afsnit.

Samlet set vidner resultaterne fra kapitlet om negativ udvikling på flere områder. Flere anbragte unge føler sig ensomme i 2020 sammenlignet med tidligere undersøgelsesår. Dette gælder især piger og anbragte på institution. Desuden oplever flere anbragte unge end før lav livstilfredshed, og færre unge har et helt positivt syn på fremtiden.

På fritidsområdet kan vi også observere ændringer. Færre dyrker ofte motion, og flere bruger lang tid foran skærmen. En nærliggende forklaring på udviklingen er, at 2020 har været et særligt vanskeligt år med en coronapandemi, der har gjort det vanskeligere at opretholde socialt samvær og vedligeholde et aktivt fritidsliv. Vi kan dog ikke vide, hvor meget ændringerne skyldes pandemien, og hvor meget det skyldes andre forhold.

3.1 Trivsel og frihed

Boks 3.1 Resultater

- Flere anbragte unge har i 2020 emotionelle problemer og problemer i forhold til jævnaldrende sammenlignet med 2018. Dog scorer samme andel anbragte unge uden for normalområdet på den samlede SDQ-score i 2020 som tidligere år.
- Flere anbragte unge føler sig ensomme i 2020 sammenlignet med tidligere år – det gælder især anbragte piger og anbragte på institution. I 2020 føler hver tredje anbragte pige sig ofte eller meget ofte ensom, og hver tredje institutionsanbragte føler sig ensomme.
- Flere anbragte unge oplever lav livstilfredshed i 2020 sammenlignet med tidligere, og færre har et helt positivt syn på fremtiden.
- Anbragte unge føler sig i lige så høj grad frie til at sige, hvad de mener, og oplever at kunne bestemme over eget liv sammenlignet med tidligere undersøgelser.

3.1.1 SDQ

Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) er et redskab til at monitorere børn og unges sociale og psykiske trivsel, der er bredt anvendt i en dansk kontekst. Det har høj validitet og reliabilitet og giver således et retvisende billede af børns sociale og psykiske trivsel eller mistrivsel (Goodman, 2001). SDQ består af 25 udsagn, der indfanger unges trivsel på i alt fem dimensioner, hvoraf fire repræsenterer vanskeligheder, og den femte repræsenterer styrker¹ (Goodman, 1997):

1. Hyperaktivitet/uopmærksomhed
2. Emotionelle problemer
3. Adfærdsproblemer
4. Problemer i forhold til jævnaldrende
5. Sociale styrker.

Figur 3.1 viser andelen af unge anbragte, der ligger uden for normalområdet, både i forhold til den samlede SDQ-score² og i forhold til de fem dimensioner. I 2020 scorer 17 pct. af de unge uden for normalområdet. Sammenlignet med tidligere år har trivslen blandt anbragte unge ikke rykket sig i én bestemt retning: Nogle steder er der tegn på stabilitet, på andre dimensioner har trivslen rykket sig frem og tilbage.

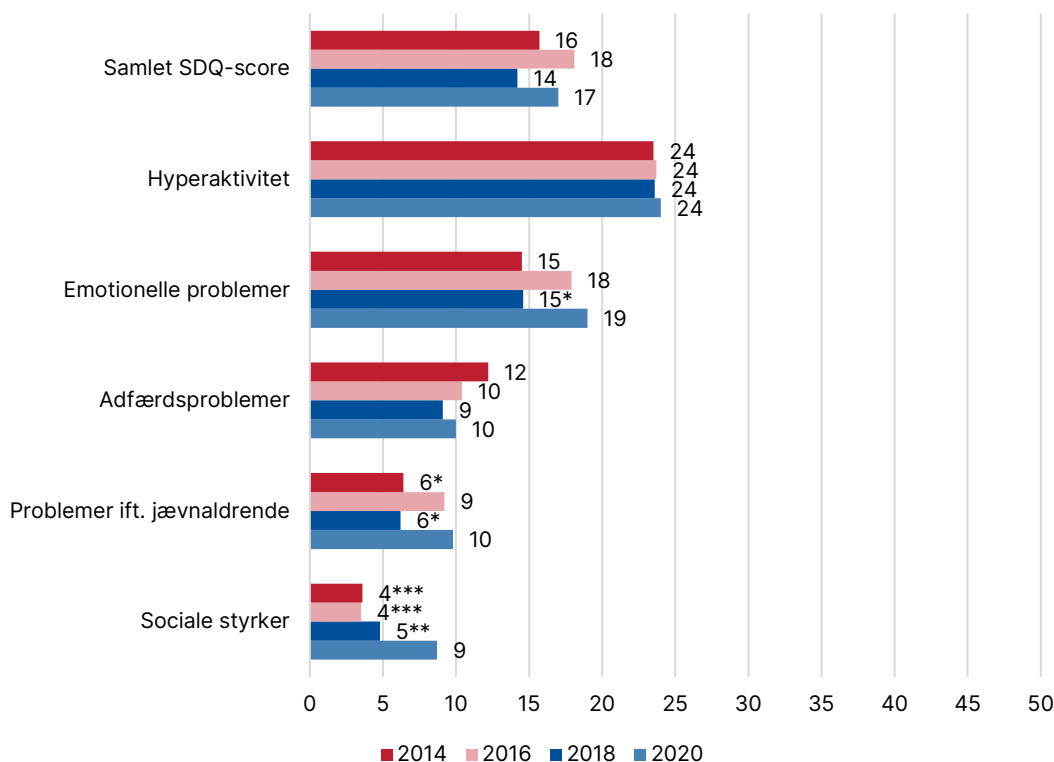
Anbragte unges sociale og psykiske trivsel har ikke rykket sig på *den samlede SDQ-score* fra 2014-2020, men på dimensionerne *emotionelle problemer*, *problemer i forhold til jævnaldrende* og *sociale styrker* kan vi se nogle statistisk signifikante udsving. Flere anbragte unge scorer uden for normalområdet i forhold til *emotionelle problemer* i 2020 (19 pct.) sammenlignet med 2018. I 2020 er andelen med *emotionelle problemer* således

¹ Inden for hver dimension placerer den unge sig på en score, der indikerer, om vedkommende falder inden for normalområdet, befinder sig på kanten af normalområdet eller afviger fra normalområdet. 'Normal' skal i denne sammenhæng forstås som en statistisk normalitet, det vil sige der, hvor flertallet af børnene placerer sig.

² Den samlede SDQ-score giver et overordnet billede af den unges trivsel. Scoren måles med udgangspunkt i de fire første dimensioner (hyperaktivitet, emotionelle problemer, adfærdsproblemer og problemer i forhold til jævnaldrende).

sammenlignelig med niveauet for 2016 (18 pct.). Samme tendens gør sig gældende, når vi retter blikket mod *problemer i forhold til jævnaldrende*. Mens flere unge i 2020 (10 pct.) har disse problemer, sammenlignet med niveauet i 2018 (6 pct.), er niveauet i 2020 sammenligneligt med niveauet for 2016 (9 pct.).

Figur 3.1 Andel af de anbragte 15- og 17-årige med en score uden for normalområdet på den samlede SDQ-score og dimensionerne: hyperaktivitet, emotionelle problemer, adfærdsproblemer, problemer i forhold til jævnaldrende og sociale styrker. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

På dimensionen *sociale styrker* kan vi dog entydigt konstatere, at flere anbragte unge i dag scorer uden for normalområdet (9 pct.) end tidligere. Dimensionen indeholder unges svar på, om de "tænker på, hvordan andre har det", "gerne deler med andre", "prøver at hjælpe, hvis nogen slår sig, er kede af det eller har det dårligt", "er gode mod yngre børn" eller "tit spørger, om de kan hjælpe, hvis nogen har brug for det". Coronapandemien har betydet, at anbragte unge ligesom andre unge ikke har kunnet være sammen med andre på samme måder som tidligere og har været mere isolerede. Det kan være én forklaring på den negative udvikling i 2020. En anden forklaring kan være, at de anbragte unge har brugt flere kræfter på at holde sammen på sig selv under coronapandemien og derfor ikke har haft overskud til at orientere sig mod det sociale i samme omfang som før. Vi kan dog ikke være sikre på, hvad der har ført til denne udvikling, vi ser, men blot fremføre mulige forklaringer.

Undersøger vi SDQ-dimensionerne særskilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed (ikke vist her), ser vi – ligesom de foregående år – at piger oftere scorer uden for normalområdet end drenge, at institutionsanbragte oftere scorer uden for normalområdet end plejefamilieanbragte, og at nyanbragte oftere scorer uden for normalområdet end unge, som har været anbragt i længere tid (over 1 år).

3.1.2 Ensomhed

Et omfattende studie af forskellige psykiske helbreds faktorer under coronapandemien viser, at ensomheden har været stigende under pandemien i en række lande, heriblandt Danmark (Varga m.fl., 2021). Men studiet viser også, at ensomhed under pandemien især har været udbredt blandt unge mennesker, som tidligere har været ramt af psykisk sygdom. Der findes dog ingen undersøgelser indtil videre, som specifikt har undersøgt anbragte unges ensomhed under pandemien.

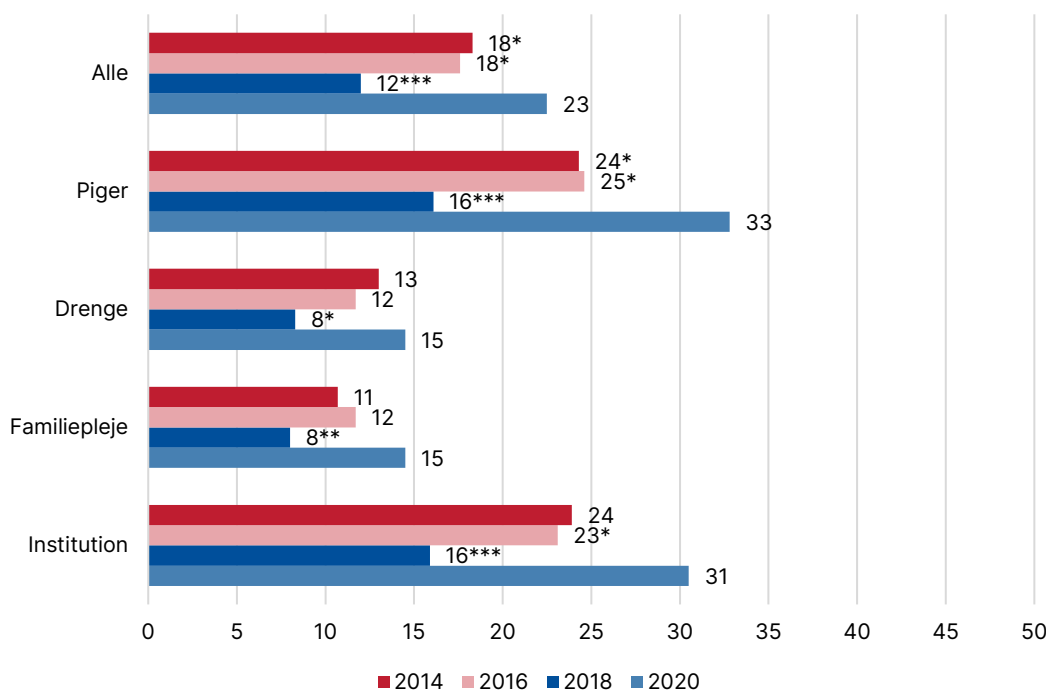
I denne undersøgelse spørger vi generelt til, om de ofte føler sig ensomme – dvs. på baggrund af et enkelt spørgsmål.³ Vi må forvente, at pandemien alt andet lige har influeret på anbragte unges oplevelser af ensomhed – dels fordi de ikke i samme grad som ellers har kunnet vedligeholde den sociale og fysiske kontakt, dels fordi anbragte unge i forvejen er en sårbar gruppe, hvor flere oplever ensomhed sammenlignet med andre unge (Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020).

Figur 3.2 viser da også, at markant flere anbragte unge ofte eller meget ofte føler sig ensomme i 2020 (23 pct.) sammenlignet med 2018 (12 pct.). Sammenligner vi derimod 2020-tallene med 2016 eller 2014, er andelen i 2020 ikke markant højere, selvom forskellene er statistisk signifikante.

Piger tilkendegiver langt hyppigere i 2020, at de føler sig ensomme (33 pct.) sammenlignet med drenge (15 pct.), ligesom anbragte på institution oftere føler sig ensomme (31 pct.) sammenlignet med anbragte i familiepleje (15 pct.). Det vidner om, at der er en særlig udfordring i forhold til ensomhed for anbragte piger og anbragte på institution. Dog er det vigtigt at pointere, at piger oftere end drenge er villige til at tilkendegive, at de føler sig ensomme (Eccles m.fl., 2020). Derfor kan det være, at nogle drenge oplever ensomhed, men ikke er villige til at tilkendegive det.

³ Et ofte anvendt og valideret måleinstrument til at indfange unges ensomhed er UCLA loneliness scale (enten i kort eller lang form), som anvender flere, indirekte spørgsmål (Roberts, Lewinsohn & Seeley, 1993; Russell, 1996) i stedet for et enkelt spørgsmål (enkeltitem-mål). Undersøgelser viser, at enkeltitem-mål præsterer godt sammenlignet med den korte version af UCLA, som er et multiitem-mål (Eccles m.fl., 2020).

Figur 3.2 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som ofte eller meget ofte føler sig ensomme. Særskilt for køn og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Vi kan ikke vide, hvor meget stigningen i anbragte unges ensomhed der kan forklares af coronapandemien, men pandemien har alt andet lige betydet, at anbragte børn og unge har været fysisk afskåret fra vigtige relationer og har haft sværere ved at få støtte i en længere periode. Samtaler om corona med børn og unge anbragt uden for hjemmet viser også, at anbragte børn og unge har været hårdt ramt af isolation, og at det har været svært for dem at se deres venner, familie og andre betydningsfulde voksne (Partnerskabet om udsatte børn og unge under COVID-19 2020). Det er alt sammen forhold, som kan forklare, at andelen af anbragte, som føler sig ensomme i 2020, er højere end tidligere. Selvom ensomheden igen vil falde for nogle børn og unge, når samfundet gradvist er genåbnet, kan ensomheden for andre børn og unge trække længere spor. Den rette hjælp og støtte kan dog være med til at modvirke, at dette sker.

3.1.3 Livstilfredshed og syn på fremtiden

Livstilfredshed er den enkeltes overordnede vurdering af sit eget liv, og ofte anvendes begrebet synonymt med "lykke", "livskvalitet", "subjektiv trivsel" eller "godt mentalt helbred", selvom hvert begreb har sine nuancer (Levin & Currie, 2014). Livstilfredshed handler om, hvordan man opfatter sit liv, og denne opfattelse kan fx influeres af ens livssituation, helbred eller kvaliteten af ens sociale og familiære relationer.

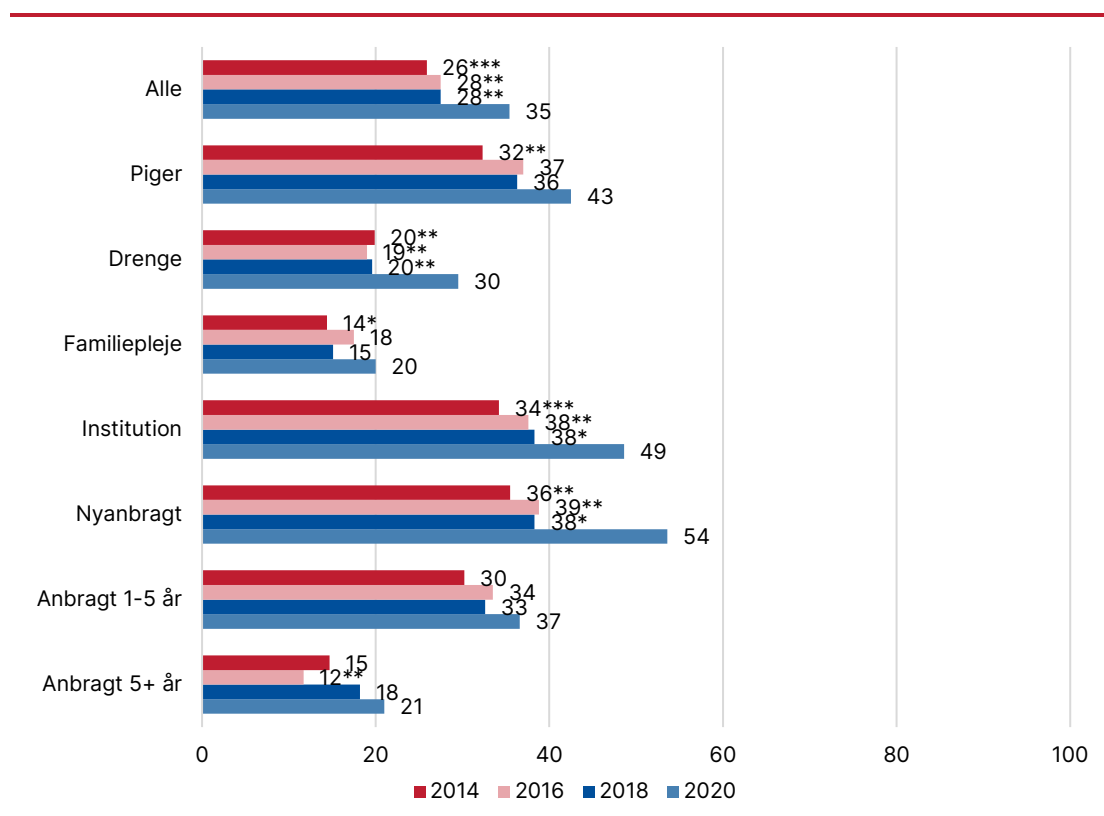
Anbragte unge er på en skala fra 0 til 10 blevet bedt om at forholde sig til, hvor tilfredse de for tiden er med deres liv, hvor 0 svarer til "det værst tænkelige liv", og 10 svarer til "det bedst mulige liv".

Ligeledes er de anbragte unge blevet bedt om at forholde sig til, hvor kede af det de bliver, når de tænker på, hvad der kan ske med dem i fremtiden. 0 svarer til "meget ked af det", og 10 svarer til "meget glad". Dette mål forsøger at indfange, hvor usikkert anbragte unge ser på deres fremtid.

I Figur 3.3 viser vi andelen, der oplever lav livstilfredshed – defineret ved en score på 5 eller derunder, mens Figur 3.4 viser andelen af anbragte børn og unge, som er meget glade for fremtiden – defineret ved en score på 9 eller 10.

Flere anbragte unge oplever lav livstilfredshed i 2020 (35 pct.) sammenlignet med tidligere år, og anbragte piger er generelt mindre livstilfredse end drenge. Der er en klar sammenhæng mellem anbringelsessted og livstilfredshed – og mens flere unge på institution oplever lav livstilfredshed i 2020 sammenlignet med alle tidligere undersøgelser, er livstilfredsheden mere stabil hos unge i plejefamilie.

Figur 3.3 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som oplever lav livstilfredshed. Særligt for køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

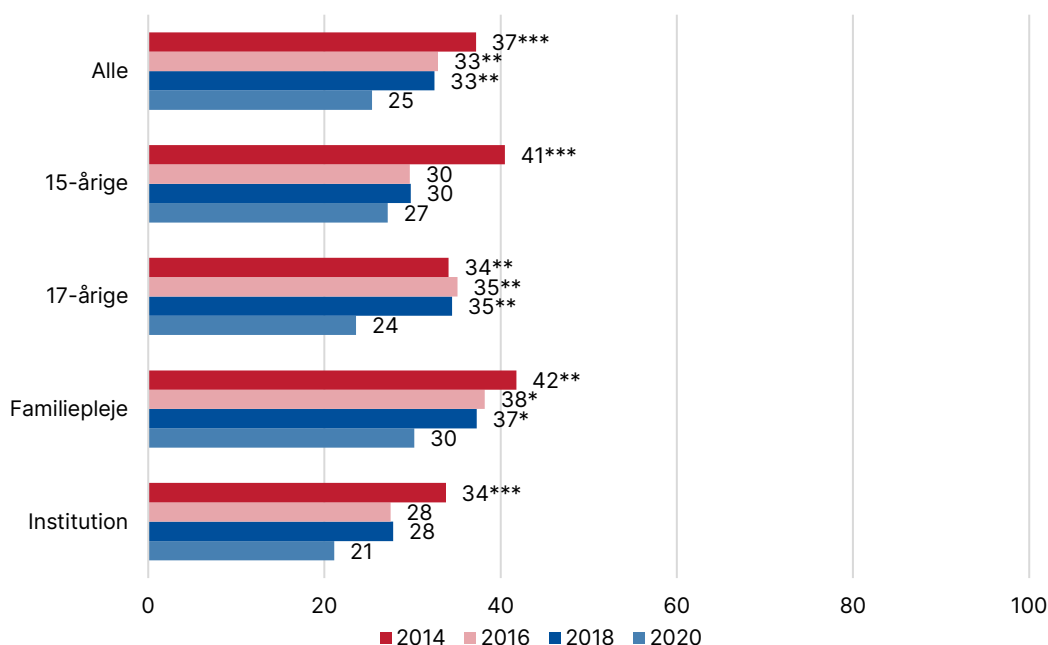
Note: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Færre anbragte unge oplever en positiv forventning til fremtiden sammenlignet med tidligere år, se Figur 3.4. I 2020 er det således kun hver fjerde (25 pct.), der er helt glade for fremtiden, mod ca. hver tredje i de foregående år.

Anbragtes 18-års fødselsdag har ofte en anden betydning end for andre unge, fordi de i princippet skal klare sig selv og skaffe et sted at bo. En del anbragte unge fortsætter dog i efterværn efter 18-årsalderen. Alt andet lige er der dog en betydelig større usikkerhed forbundet med anbragte unges situation, mens de fleste andre unge fortsætter deres liv og bliver boende hjemme hos deres forældre, når de fylder 18 år. Man kan derfor godt forvente, at færre 17-årige har positive forventninger til fremtiden pga. usikkerheden om, hvad der skal ske, når anbringelsen formelt ophører ved 18-årsalderen. I 2020 er det dog kun lidt færre 17-årige (24 pct.), som har et positivt syn på fremtiden sammenlignet med de 15-årige (27 pct.).

Figur 3.4 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som er helt glade for fremtiden. Særskilt for alder og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

3.2 Helbred og sundhed

Helbred og sundhed handler ikke kun om fraværet af sygdom. Et godt helbred er vigtigt for, at børn og unge generelt har det godt og kan trives (Ottosen m.fl., 2015). Anbragte børn og unge er i forvejen udfordret i forhold til skole og sociale fællesskaber, hvor et dårligt helbred kan virke som en ekstra udfordring, set i forhold til børn og unge, som ikke er anbragt. Dette afsnit sætter fokus på helbred og sundhed i bred forstand.

Boks 3.2 Resultater

- Signifikant flere anbragte unge er overvægtige i 2020 sammenlignet med tidligere. Stigningen er særligt tydelig blandt drenge.
- Flere anbragte synes, at deres krop er alt for tyk – en stigning, der især gælder for 17-årige anbragte og institutionsanbragte.
- Andelen af anbragte unge, der dyrker motion, som gør dem forpustede eller svedige mindst 2 gange ugentligt, er faldet sammenlignet med tidligere år. I 2014 dyrkede 64 pct. motion mindst 2 gange ugentligt. I 2020 er andelen faldet til 51 pct.

3.2.1 Overvægt og syn på egen krop

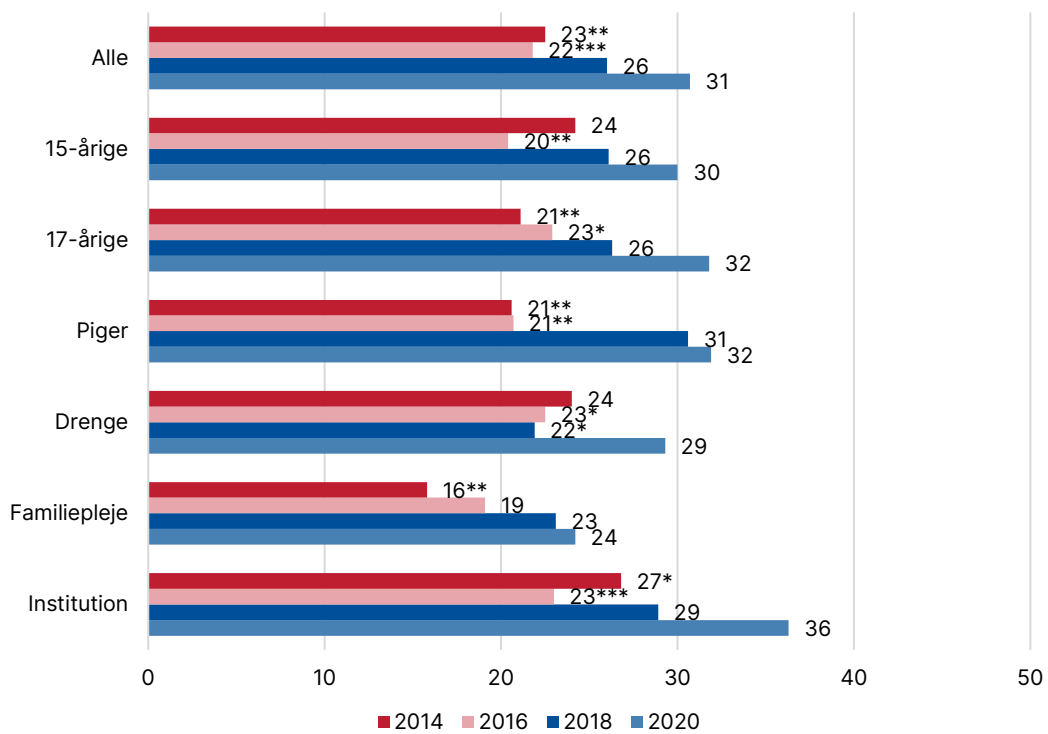
Henover de seneste årtier har overvægt⁴ været stigende både blandt børn og unge og blandt voksne i Danmark. Danske tal tegner dog et billede af, at stigningen er stagneret siden år 2000 og er nået et stabilt leje (Bruun m.fl., 2021). I skolealderen er forekomsten af overvægt (inkl. svær overvægt) 12-19 pct. Selvom andelen med overvægt ikke længere er stigende, er overvægt hos børn og unge et sundhedsmæssigt problem i Danmark ligesom i andre europæiske lande, idet overvægt – og især svær overvægt – er forbundet med en øget risiko for en række fysiske og psykosociale konsekvenser som eksempelvis lavere livskvalitet og øget risiko for angst, depression eller livsstilssygdomme som voksen (Bruun m.fl., 2021).

Figur 3.5 viser andelen af anbragte 15- og 17-årige, som er overvægtige (inkl. svært overvægtige) fra 2014 til 2020 fordelt på alder, køn, anbringelsessted og -varighed. Andelen af overvægtige i 2020 (31 pct.) er signifikant større end i 2016 eller 2014, hvor andelen var hhv. 22 pct. og 23 pct. Især for drenge ser vi en stigning i overvægt i 2020 sammenlignet med tidligere år, og andelen af overvægtige drenge er i 2020 (29 pct.) sammenlignelig med andelen hos piger (32 pct.). Tallene i denne undersøgelse er sammenlignelige med lidt ældre nøgletal, der konstaterer, at andelen af anbragte børn og unge med overvægt stiger fra 25 pct. til godt 29 pct. fra 2013 til 2015, når den unge er i udskolingen (7. klasse) (KL, 2018).

Uanset om vi taler om idealet om en slank krop eller om en veltrænet og muskuløs krop kan kropsidealer være svære at leve op til, og utilfredshed med ens krop kan lede til en følelse af utilstrækkelighed. Undersøgelser viser, at mange normalvægtige – her især unge piger – vurderer, at de burde tabe sig. Der er derfor ikke nogen helt entydig overensstemmelse mellem faktisk vægt og den unges kropsopfattelse.

⁴ Overvægt blandt unge mænd og kvinder, der er fyldt 18 år, defineres ved et BMI over 25. Der er dog ikke enighed om definitionen af overvægt blandt børn eller unge under 18 år. Ofte defineres overvægt ved aldersspecifikke og kønsspecifikke BMI-værdier, og ofte anvendes retningslinjerne, som International Obesity Taskforce (IOTF) udsteder. Disse retningslinjer anvender vi også i denne undersøgelse (se Cole & Lobstein, 2012).

Figur 3.5 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som er overvægtige. Særskilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

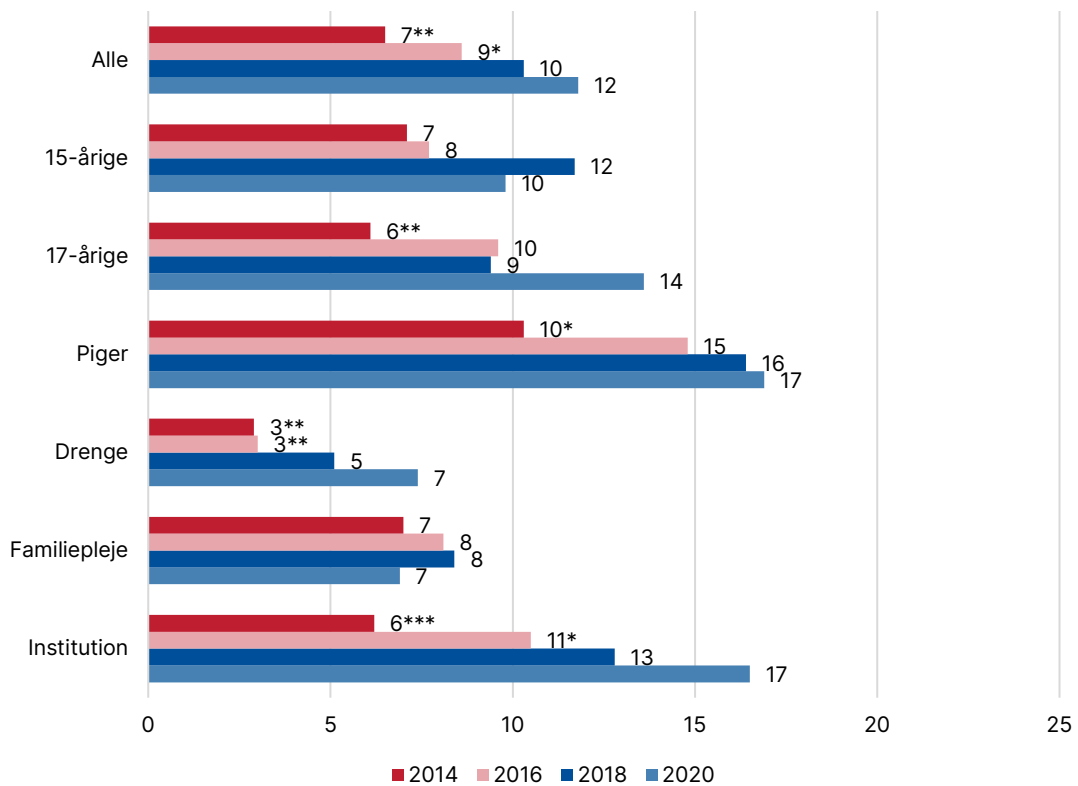
Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Ser vi på andelen af drenge, som føler, at de er alt for tykke, ser vi også en signifikant stigning fra 3 pct. i 2014 til 7 pct. i 2020 – altså over en fordobling (se Figur 3.6). Piger tilkendegiver imidlertid stadig langt oftere end drenge, at de føler sig alt for tykke (17 pct. i 2020), ligesom anbragte på institution oftere føler sig alt for tykke sammenlignet med anbragte i plejefamilie.

Figur 3.6 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som synes, deres krop er alt for tyk. Særsilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

3.2.2 Motion og syn på eget helbred

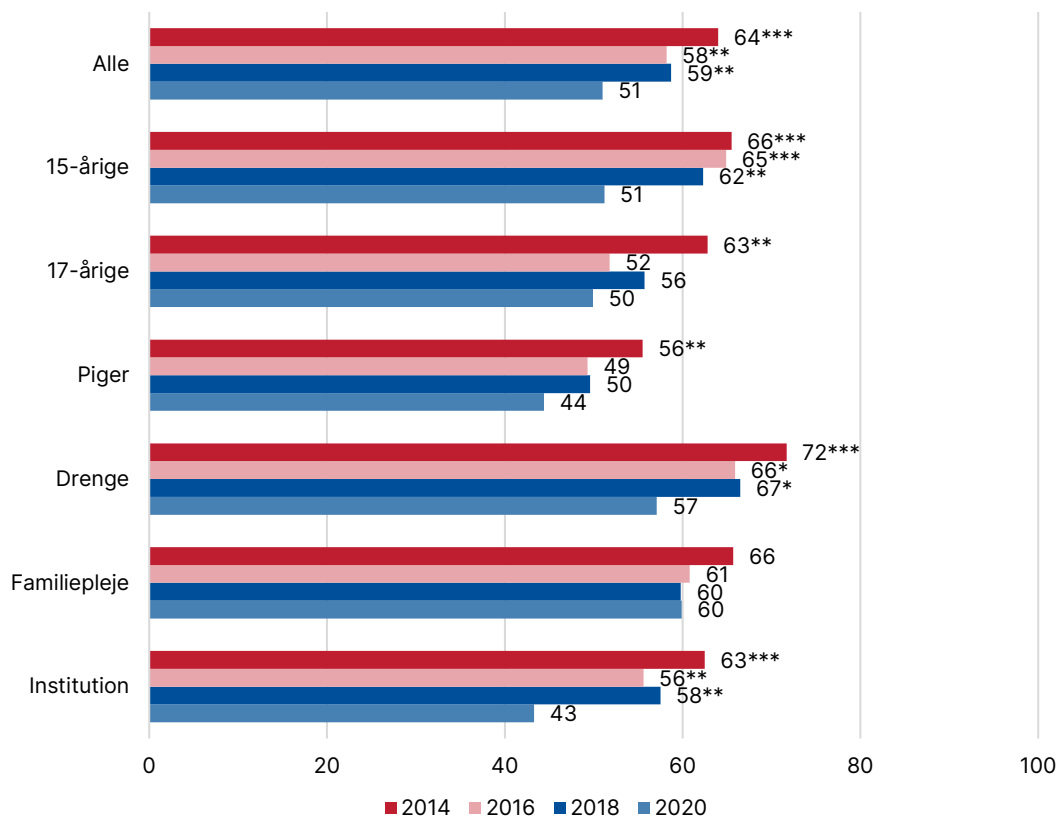
Sundhedsstyrelsen anbefaler mindst en times fysisk aktivitet om dagen ved moderat til høj intensitet for børn og unge. Flere undersøgelser viser dog, at danske børn og unge generelt bevæger sig alt for lidt, selvom langt de fleste stadig dyrker sport og motion i en forening (se ex. Toftager & Brønd, 2019).

Faldet i det fysiske aktivitetsniveau har flere årsager. For det første er elektroniske medier blevet en naturlig del af unges hverdag og fritid og kan være en medvirkende årsag til, at flere unge skruer ned for den fysiske aktivitet. For det andet dropper nogle unge sportsaktiviteter til fordel for fester. Dette er en tilbagevendende overskrift i de danske overskrifter – men bakkes også op af flere undersøgelser. Endelig har coronapandemien lagt en dæmper på omfanget af fysisk aktivitet. Undersøgelse fra Syddansk Universitet viser fx et stort fald i fysisk aktivitet og foreningstilknytning blandt børn og unge under coronanedlukningen og en stigning i deres kropsvægt (SDU, 2021).

Figur 3.7 viser et fald i andelen af anbragte unge, som mindst 2 gange ugentligt dyrker motion som gør dem forpustet eller svedig. I 2014 dyrkede 64 pct. anbragte unge motion

2 gange ugentligt sammenlignet med omtrent halvdelen i 2020 (51 pct.). Faldet i motionshyppighed ses især hos institutionsanbragte, mens plejefamilieanbragte ikke har oplevet noget signifikant fald.

Figur 3.7 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som dyrker motion, som gør dem forpustede eller svedige mindst 2 gange ugentligt. Særskit for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

3.3 Venskaber og relationer

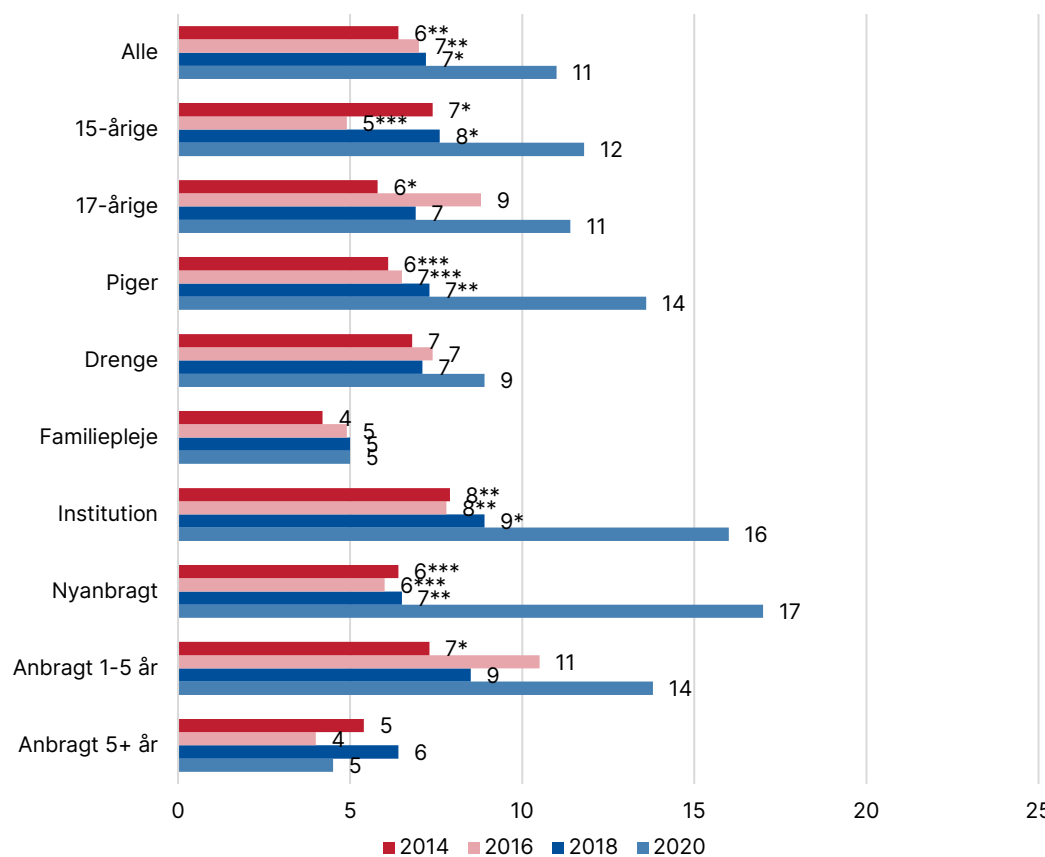
Venskaber er vigtige, og især nære venskaber er gode at have, så man har én eller flere fortrolige, som man kan betro sig til om både bekymringer og glæder. Men narrative fortællinger fra unge, der har været anbragt under deres opvækst viser, at flere anbragte unge mangler et fundamentalt socialt tilhørsforhold, hvor de oplever omsorg og en ubetinget accept (Mølholt, 2019). Dette afsnit sætter fokus på venskaber og relationer.

Boks 3.3 Resultater

- Flere anbragte unge oplever i 2020, at de højst har 1 nær ven. Ændringen er især sket for anbragte piger, for nyanbragte og for institutionsanbragte.
- Flere institutionsanbragte 15-årige oplever, at de ikke har nogen nære venner på anbringelsesstedet.
- Flere anbragte unge i 2020 er sjældnere ude hos venner og har besøg end før.

Anbragte unge kan have haft svært ved at vedligeholde relationer og netværk og en coronapandemi har gjort det mere vanskeligt at holde fast i de nære venskaber, fordi man for en tid har skullet være mere isoleret. Vi ser da også en tydelig stigning i andelen af anbragte unge, der højst har én nær ven, fra 6 pct. i 2014 til 11 pct. i 2020. Denne markante stigning gælder især blandt nyanbragte, institutionsanbragte og blandt piger. Det er dog stadig langt de færreste, som højst har én nær ven at betro sig til (se Figur 3.8), og der er ingen ændring i andelen af anbragte unge, som ikke har nogen nære venner på anbringelsesstedet (ikke vist).

Figur 3.8 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som højst har én nær ven. Særskilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

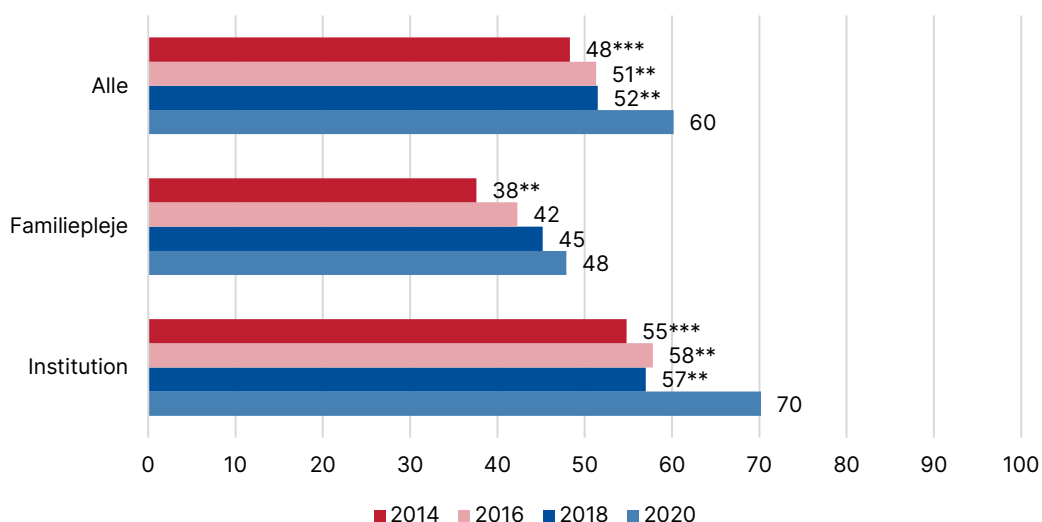
Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

2020 skiller sig ud, når vi undersøger andelen, som sjældent er ude hos venner eller har venner på besøg (se Figur 3.9). Dog er det især anbragte på institutioner, som i lavere grad er fysisk sammen med venner. Dette indikerer, at det for institutionsanbragte unge har været vanskeligere at være fysisk sammen med venner sammenlignet med andre anbragte i løbet af 2020.

Figur 3.9 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som sjældent er ude hos venner og har besøg. Særskilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

3.4 Fritid

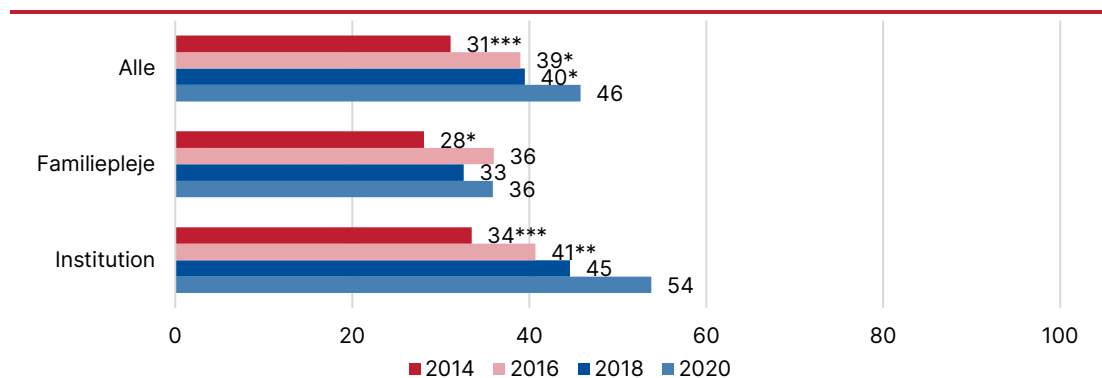
Fritidsaktiviteter kan inddeles i strukturerede og organiserede aktiviteter såsom foreningsdrevet sport, teater og musik og anden foreningsliv, og mindre strukturerede fritidsaktivitet, hvor de unge blot kan være sammen med vennerne, spille computerspil, læse en bog eller lytte til en podcast. En række forskningsresultater viser bl.a., at deltagelse i organiseret fritidsaktivitet kan fungere som en beskyttende mekanisme og fremme positive resultater i forhold til psykisk modstandskraft og fastholdelse i uddannelsessystemet (se fx Fredricks & Eccles, 2006; White, Scott & Munson, 2018). Støtte og tilskyndelse til, at anbragte unge også deltager i organiseret fritidsaktivitet, er altså en måde at øge de tilstedeværende beskyttelsesfaktorer for de unge.

Boks 3.4 Resultater

- Færre anbragte unge i 2020 går til sport i en klub eller i en forening sammenlignet med tidligere. Tendensen til, at anbragte unge sjældnere går til sport, gjorde sig også gældende før pandemien.
- Markant flere anbragte i 2020 bruger meget tid om dagen på at være på internettet eller at spille computer sammenlignet med tidligere.
- Anbragte unge læser sjældnere i 2020 end tidligere. Denne ændring skyldes især, at anbragte piger og unge anbragt på institution læser sjældnere end tidligere.

På flere områder er der sket ændringer i, hvad anbragte børn og unge bruger deres fritid på i 2020. Meget tyder på, at anbragte unge ikke har fået dyrket lige så meget sport og motion som tidligere år. Flere anbragte går i 2020 ikke til sport eller motion i en klub eller forening, se Figur 3.10, og det er en udvikling, der særligt gør sig gældende for anbragte på institution. I 2020 deltager halvdelen af unge anbragt på institution ikke i sport eller motion i klub eller forening, hvor det i 2014 kun var hver tredje, der ikke gik til noget. Det er en udvikling, som også gjorde sig gældende mellem 2014 og 2018. Den negative udvikling startede altså, før coronapandemien kunne gøre det mere vanskeligt at deltage i organiseret sportsaktivitet.

Figur 3.10 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som ikke går til sport i klub eller forening. Særskilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

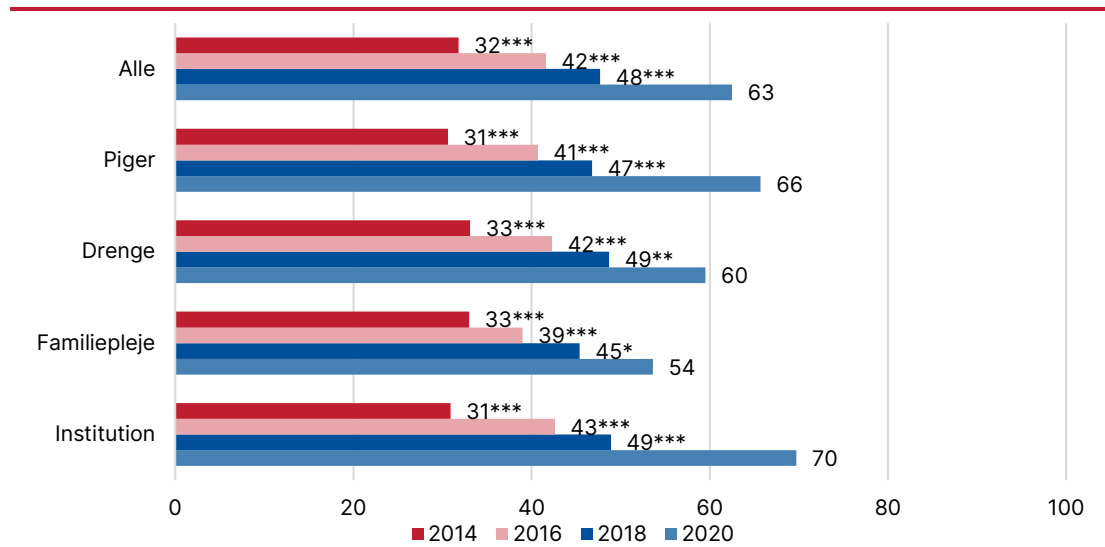
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Endelig ser vi, at 63 pct. af anbragte unge i 2020 bruger flere end 4 timer dagligt på internet eller computer i fritiden (se Figur 3.11). Det er en tydelig udvikling fra 2018, hvor andelen var 48 pct. Stigningen fra 2018 til 2020 gør sig især gældende for anbragte på institution. I 2020 bruger 70 pct. af anbragte på institution flere end 4 timer dagligt på internet eller computer i fritiden.

Det ser således ud til, at de digitale medier og internettet inden for de sidste par årtier har påvirket anbragte unges fritidsvaner, ligesom de har påvirket andre unges fritidsvaner. En nærliggende forklaring på udviklingen mellem 2018 og 2020 er, at coronapandemien har været medvirkende til at accentuere unges brug af digitale medier.

Figur 3.11 Andel af de anbragte 15- og 17-årige, som bruger mere end 4 timer dagligt på internet eller computer i fritiden. Særskilt for alder, køn og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Kvalitative interviews med unge mellem 16 og 19 år under coronapandemien har fx vist, at computerspil og gaming har hjulpet unge med at vedligeholde et socialt liv via spillene og har givet et socialt rum til at fastholde venskaber eller at håndtere kedsomhed under isolationen (Bengtsson, Bom & Fynbo, 2021). Stigningen i tiden brugt på internet og computer kan således ses som en konsekvens af unges behov for at få udfyldt deres sociale behov. Samlet set kan vi dog ikke vide hvor meget coronapandemien har påvirket udviklingen i det digitale forbrug, og hvor meget der er tale om en generel tendens.

Ud over organiseret sport og motion og den noget mindre organiserede tid på computer og internet er læsning for sin egen fornøjelses skyld også en del af fritiden. Forskning viser, at der findes en positiv sammenhæng mellem det at læse en bog og senere gennemførelse af grundskole og ungdomsuddannelse (se fx Sullivan & Brown, 2015). Derudover har tilstedeværelse af bøger i hjemmet, og faktisk også størrelsen af 'hjemmebiblioteket', også positiv indflydelse, på hvor meget unge læser som voksne og hvordan de klarer sig gennem uddannelsen (Sikora, Evans & Kelley, 2019). Derfor spørger vi også ind til, om unge anbragte læser bøger eller lytter til lydbøger uden at det skal ses i lektiesammenhæng. Vi ser et lille, men statistisk signifikant fald over tid i andelen af anbragte unge, som læser eller hører lydbog ugentligt eller oftere – fra 28 pct. i 2014 til 23 pct. i 2020 (ikke vist i en figur). Faldet skyldes, at især anbragte piger og unge på institution læser sjældnere i 2020 end tidligere. Dette kan være en bekymrende tendens, der bør sættes fokus på fremover, eftersom 15-årige ikke-anbragte unge ifølge 'Børn og Unge i Danmark 2018' ikke har ændret deres læsevaner over tid (Ottosen m.fl., 2018).

4 Skolegang

En god skolegang med faglig udvikling og trivsel er afgørende for, at udsatte børn og unge kommer godt videre i uddannelses- og arbejdslivet. Anbragte unge i Danmark har dog en markant større risiko for at forlade uddannelsessystemet tidligere end andre unge. Det gælder især unge, der er blevet anbragt for første gang i teenageårene (Kääriälä m.fl., 2018). Resultater fra Forløbsundersøgelsen blandt anbragte unge født i 1995 viser, at halvdelen af de tidligere anbragte som 18-årige ikke var i uddannelse, og hver tredje var reelt i NEET-gruppen, dvs. hverken i uddannelse eller i beskæftigelse (Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020). Nyeste tal på området viser desuden, at omkring halvdelen af anbragte unge i plejefamilier ikke aflægger grundskolens 9. klasses prøver. For unge anbragt på døgninstitution eller socialpædagogisk opholdssted er det omkring 9 ud af 10 (KL, 2020).

I dette kapitel sætter vi særligt fokus på anbragte unges skoletrivsel, deres oplevelse af, hvordan de klarer sig fagligt, hvilke typer af støtte de modtager, og om de i dag får en god afslutning på grundskolen, der kan bringe dem godt videre på en uddannelsesinstitution eller i arbejde.

Samlet set peger kapitlet på, at flere anbragte unge synes virkelig godt om deres skole sammenlignet med tidligere. Dog er der ikke sket ændringer i anbragte unges oplevelse af deres faglige niveau. Resultaterne indikerer også, at flere anbragte unge i 2020 har påbegyndt en forberedende uddannelse sammenlignet med tidligere. Det kan skyldes, at der i 2019 er oprettet et nyt forberedende tilbud, forberedende grunduddannelse (FGU), der skal erstatte andre lignende tilbud, fx produktionsskoletilbud, kombineret ungdomsuddannelse (KUU) eller erhvervsgrunduddannelsen (EGU). Boks Boks 4.1 sammenfatter kapitlets hovedresultater i kort form.

Boks 4.1 Resultater

- Sammenlignet med tidligere år er flere anbragte unge tilknyttet en uddannelse, og anbragte 15-17-årige går i 2020 oftere på forberedende uddannelser og i lavere grad på erhvervsuddannelser.
- Flere anbragte unge kan virkelig godt lide skolen i 2020 sammenlignet med tidligere. I 2020 kan 47 pct. virkelig godt lide skolen sammenlignet med 38 pct. i 2018. Der er dog ikke flere, som føler, at de klarer sig fagligt godt i skolen.
- Anbragte piger, nyanbragte og anbragte på institution har større sandsynlighed for at have oplevet problemer i skolen inden for det seneste år, fx at være ked af det og isolere sig eller at have konflikter med kammerater.
- Flere anbragte 15- og 17-årige ved ikke i 2020, hvad de skal beskæftige sig med efter grundskolens afslutning, og flere ved ikke, hvilken højeste uddannelse de selv regner med at få.

Børn og unge, som er anbragt på institution, har typisk flere udfordringer end børn og unge, der anbringes i familiepleje, fx psykiske vanskeligheder eller adfærdsvanskeligheder. Når man læser tallene, er det derfor vigtigt at have for øje, at det ikke nødvendigvis

er typen af anbringelse, som er årsag til en evt. svær skolegang, men at det også i høj grad er udfordringer hos den unge selv.

Coronapandemien medførte, at dataindsamlingen til undersøgelsen, som skulle have været gennemført i foråret 2020, blev skudt til efteråret. Dataindsamlingen gennemføres derfor mellem september og marts i stedet for april-juni som de foregående indsamlingsår. Det betyder, at flere anbragte unge i 2020 kan have nået at afslutte grundskolen før sommerferien og derfor svarer på baggrund af det, mens svarene fra anbragte unge i de tidligere undersøgelsesår var baseret på, at en større andel af dem stadig var en del af grundskolen i løbet af foråret. Det er et forhold, man bør have in mente, når tallene i 2020 sammenlignes med tidligere år. For at opnå retvisende tal om unges igangværende uddannelse, og som kan sammenlignes over tid, anvender vi registerdata frem for spørgeskemadata til lige netop den analyse.

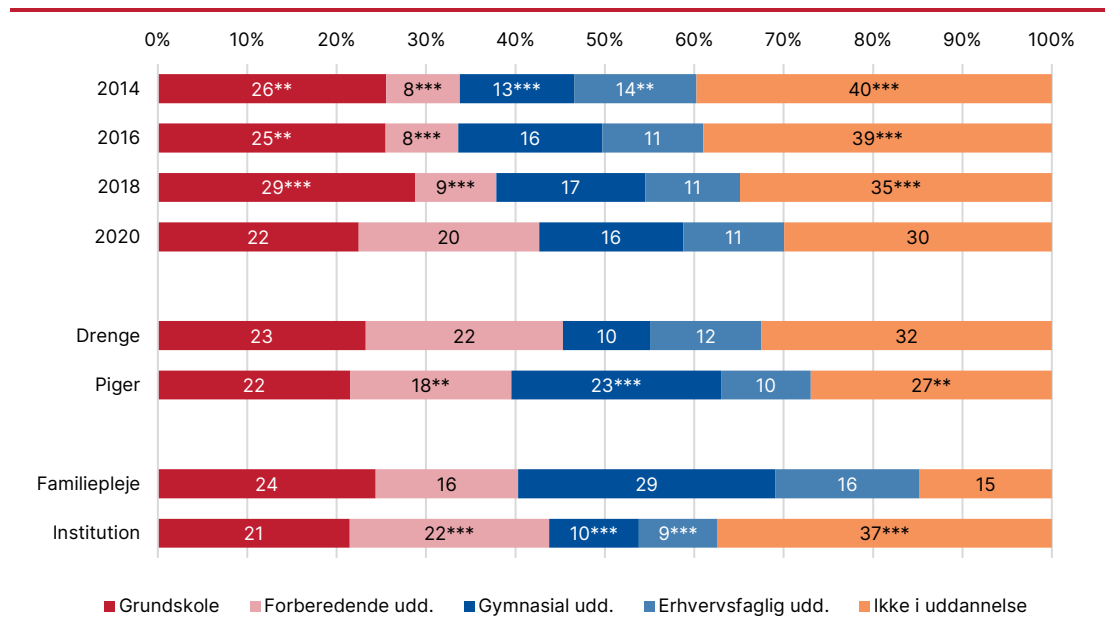
4.1 Anbragte unges uddannelsestilknytning

Pr. 1. august 2019 har Danmark fået en ny ungdomsuddannelse: forberedende grunduddannelse, også kaldet FGU (BUVM, 2018). Uddannelsen drager paralleller til produktionskolerne i forhold til værkstedspædagogikken, men kombineret med VUC's almene undervisning skal den også ruste de unge – både fagligt, personligt og socialt – til at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse eller træde godt ind på arbejdsmarkedet. Med FGU har de unge således fået en ny måde at kvalificere sig til efterfølgende at komme i erhvervsuddannelse, på en gymnasial uddannelse eller direkte ud i beskæftigelse som ufaglært.

I Figur 4.1 viser vi, hvordan anbragte 17-årige fordeler sig på type af igangværende uddannelse, eller om de ikke er tilknyttet uddannelsessystemet. Tallene er baseret på registerdata, hvor vi har information om, hvilken uddannelse anbragte unge er i gang med i årene fra 2014 til 2020. De unge kan enten fortsat være tilknyttet grundskolen, de kan være i gang med en gymnasial uddannelse, i gang med en erhvervsfaglig uddannelse (EUD), i gang med en forberedende grunduddannelse, eller de kan være uden for uddannelsessystemet. Andelen af anbragte unge, der er uden for uddannelsessystemet, er faldet fra 40 pct. i 2014 til 30 pct. i 2020. Anbragte unge er således i højere grad tilknyttet uddannelsessystemet i 2020 sammenlignet med tidligere.

Figur 4.1 viser desuden, at anbragte unge i 2020 i højere grad går på en forberedende uddannelse, mens de i lavere grad går på erhvervsuddannelse. 1 ud af 5 går på forberedende uddannelse, mens 1 ud af 10 går på en erhvervsuddannelse. Dette resultat kan skyldes, at den nye forberedende grunduddannelse (FGU) er et godt match for anbragte unge, der har brug for det fleksible uddannelsesforløb, som FGU'en kan give. Vi kan dog ikke med sikkerhed sige, at den nye FGU-uddannelse er den eneste årsag til udviklingen.

Figur 4.1 Anbragte 17-årige fordelt efter uddannelsestilknytning. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (drenge er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Kilde: VIVEs beregninger på registerdata for alle 17-årige anbragte unge i 2014, 2016, 2018 og 2020.

Fordelt på køn og anbringelsestype i 2020 viser tallene, at der er signifikant flere anbragte piger end anbragte drenge, der går på en gymnasial uddannelse (23 pct. vs. 10 pct.), ligesom markant flere unge i plejefamilie går på gymnasiale uddannelser sammenlignet med unge, der er anbragt på institution (29 pct. vs. 10 pct.). Endelig viser tallene, at markant flere unge på institution ikke er i uddannelse, samtidig med at markant flere går på forberedende uddannelser, sammenlignet med unge i familiepleje.

4.2 Skoletrivsel og oplevet fagligt niveau

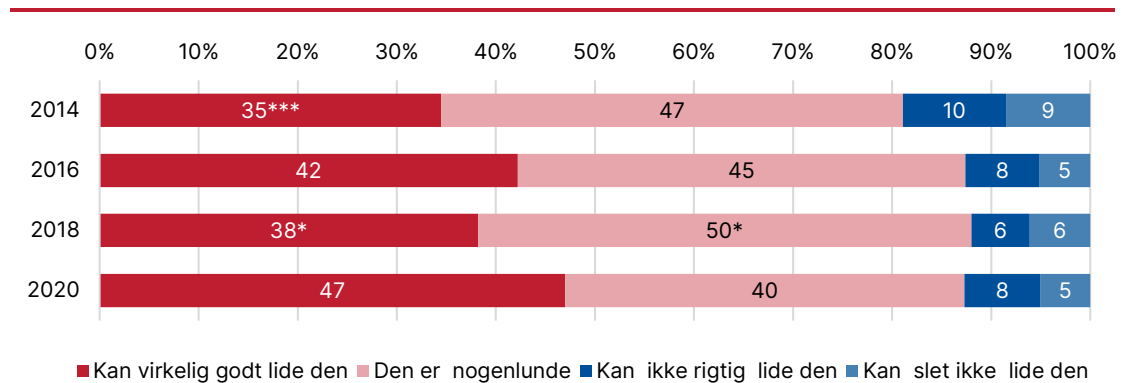
Anbragte unge bruger ligesom alle andre unge en stor del af deres liv i skolen, og god trivsel er afgørende for følelsen af at høre til i skolens faglige og sociale fællesskaber.

I denne undersøgelse inddrager vi forskellige indikatorer på anbragte unges skoletrivsel:

- Anbragte unges syn på skolen i øjeblikket
- Antal skoleproblemer
- Antal skoleskift.

Første indikator giver et overordnet øjebliksbillede af skoletrivslen, anden indikator giver et mere detaljeret indblik i skoletrivslen med fokus på forskellige problemområder, mens tredje indikator giver et indblik i, om anbragte unges skoleliv har været præget af stabilitet eller omskiftelighed.

Figur 4.2 Anbragte 15- og 17-årige fordelt efter, om de kan lide skolen i øjeblikket. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Figur 4.2 viser, at langt de fleste anbragte unge synes virkelig godt om skolen i øjeblikket eller synes, den er nogenlunde. I 2020 ser vi en signifikant stigning i andelen, som synes virkelig godt om skolen (47 pct.) sammenlignet med niveauet for 2018 (38 pct.) og 2014 (35 pct.).

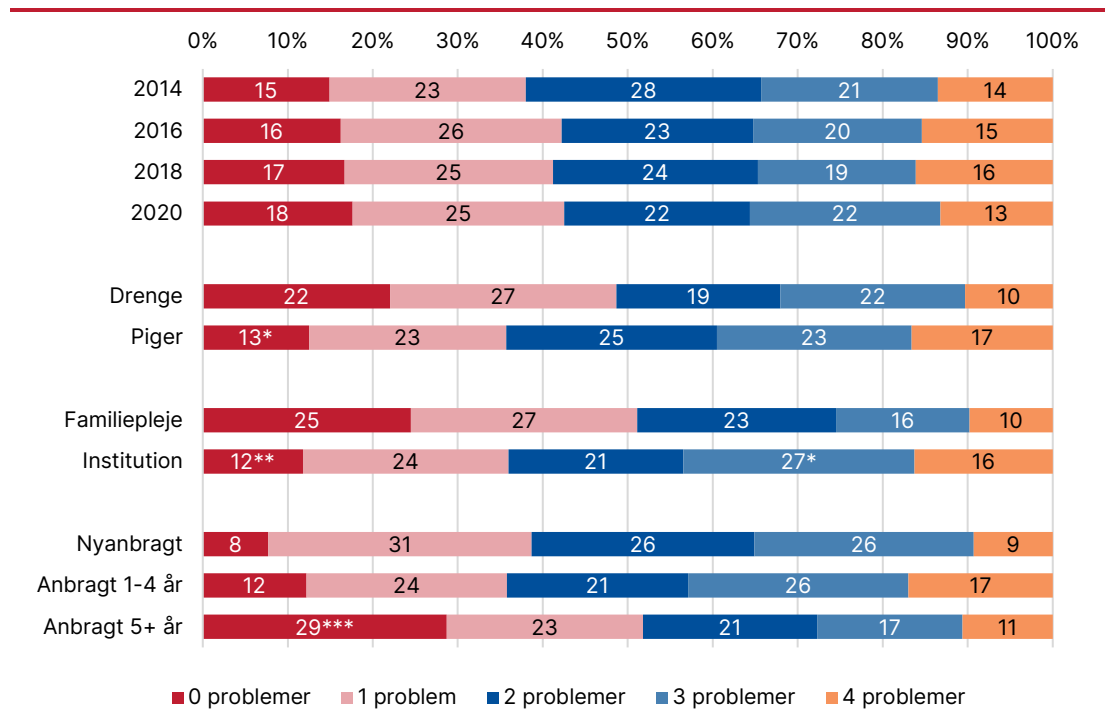
Den samme andel som før oplever imidlertid, at de ikke rigtig kan lide skolen eller slet ikke kan lide den. Stigningen i god skoletrivsel skyldes således, at flere anbragte unge virkelig godt kan lide skolen frem for at kunne lide den nogenlunde.

De unge er spurgt mere detaljeret ind til, om de oplever udfordringer i skolen på forskellige områder. Udfordringerne kan både være indadreagerende (fx at være ked af det i skolen) eller udadreagerende (fx konflikter i skolen).

Figur 4.3 viser antallet af skoleproblemer, som anbragte unge har oplevet inden for det seneste år baseret på følgende 4 problemområder:

1. har oplevet at være ked af det og isolere sig
2. har oplevet at have svært ved at koncentrere sig
3. har oplevet at have konflikter med kammerater
4. har oplevet at have konflikter med en lærer.

Figur 4.3 Anbragte 15- og 17-årige¹ fordelt på antallet af problemer, de har i skolen. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (drenge er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

1: For 17-årige dækker tallene de unge, som går i grundskole eller på anden uddannelse.

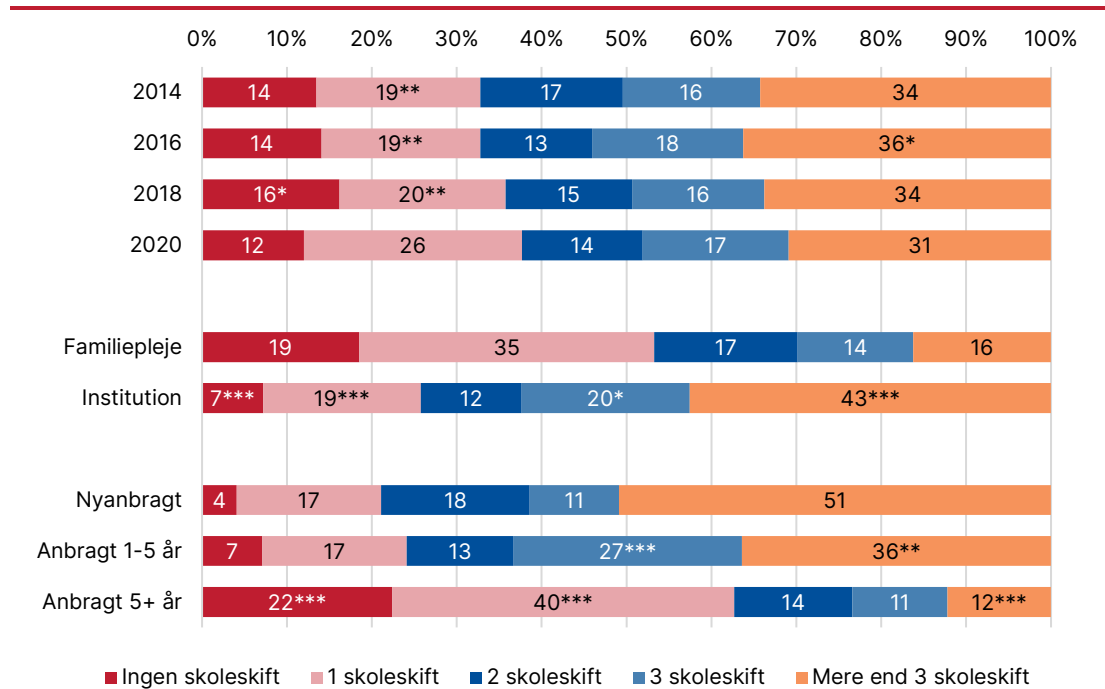
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Over undersøgelsesårene er der ikke sket nogen ændringer i antallet af skoleproblemer hos anbragte unge. Drenge oplever oftere ingen skoleproblemer (22 pct.) sammenlignet med piger (13 pct.), ligesom flere anbragte i familiepleje ikke oplever skoleproblemer (25 pct.) sammenlignet med institutionsanbragte (12 pct.). Endelig er der markant flere unge, som har været anbragt i mange år, som ikke oplever skoleproblemer (29 pct.) sammenlignet med nyanbragte.

Samlet set har nyanbragte, piger og institutionsanbragte således større sandsynlighed for at have oplevet indadreagerende og udadreagerende problemer i skolen. Dog er det langt de fleste anbragte unge, som har oplevet skoleproblemer på mindst 1 område det seneste år.

Der er en sammenhæng mellem at blive anbragt og at opleve skoleskift. Børn og unge, der bliver anbragt, oplever mindst én boligflytning, nemlig på det tidspunkt, de flytter fra deres biologiske familie og over i plejefamilie eller på institution. Nogle anbragte unge flytter frem og tilbage mellem deres biologiske familie og anbringelsessted eller flytter mellem anbringelsessteder. Disse flytninger kan medføre skoleskift, men skoleskift kan også skyldes andre ting, fx mistroivsel i skolen. Der er derfor ikke nogen én-til-én sammenhæng mellem anbringelse og skoleskift. Undersøgelser viser, at skoleskift især for anbragte unge har en negativ sammenhæng med deres faglige udbytte (Olsen & de Montgomery, 2018).

Figur 4.4 Anbragte 15- og 17-årige fordelt på antallet af skoleskift, de har oplevet. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Figur 4.4 viser, at der over undersøgelsesårene ikke er nogen nævneværdig udvikling i antallet af skoleskift, som anbragte unge oplever.

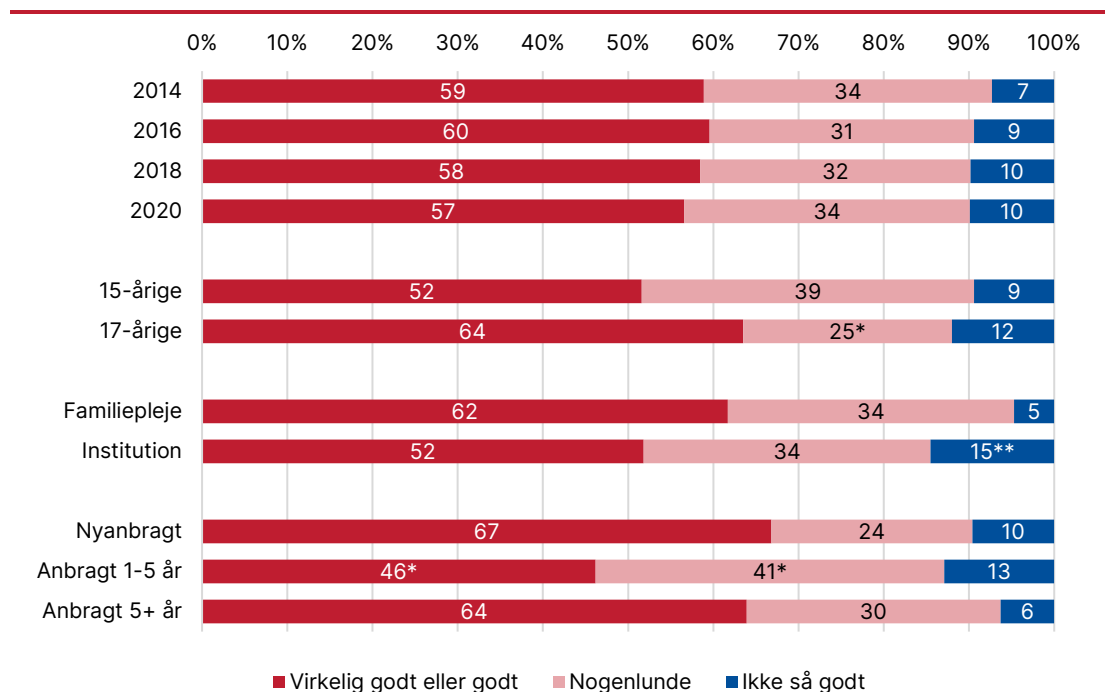
Anbragte unge på institution har oplevet markant flere skoleskift sammenlignet med anbragte i plejefamilie. Tallene viser, at 43 pct. unge anbragt på institution har oplevet flere end 3 skoleskift sammenlignet med 16 pct. anbragt i plejefamilie. Forskellen skyldes på den ene side, at anbragte på institution er en gruppe unge, som oftere har problemer i skolen, men det skyldes også, at institutionsanbringelse ofte finder sted i skolealderen – og anbringelsen i sig selv ofte også indebærer et skoleskift.

Halvdelen af nyanbragte unge (51 pct.) har oplevet flere end 3 skoleskift i løbet af skoletiden, og langt de færreste har oplevet ingen skoleskift (4 pct.). Det indikerer, at mange nyanbragte er en gruppe unge, der har oplevet et turbulent skoleliv.

Unge oplevelse af deres eget faglige niveau hænger dels sammen med deres selvtillid og deres faglige tro på sig selv. Og unges faglige selvopfattelse har en tendens til at være præget af, hvordan de placerer sig i forhold til de andre elever i klassen eller på skolen. Men samtidig hænger de unges oplevelse af deres faglige niveau også tydeligt sammen med deres faktiske faglige niveau (Honicke & Broadbent, 2016). Unge, der scorer højt på karakterskalaen, synes også – i gennemsnit – at de klarer sig fagligt godt i skolen og vice versa. Derfor kan den faglige selvoplevelse anvendes som en indikator for unges reelle faglige niveau.

Vi måler unges oplevede faglige niveau med udgangspunkt i et enkelt spørgsmål: "Hvordan synes du selv, du klarer dig i skolen – rent fagligt?".

Figur 4.5 Anbragte 15- og 17-åriges syn på, hvordan de klarer sig rent fagligt. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem alderskategorier (15-årige er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

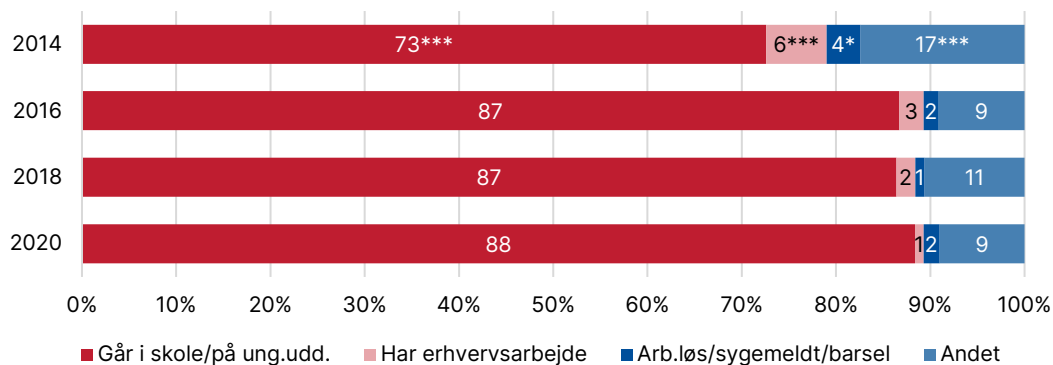
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Figur 4.5 viser, at der ikke er sket nogen signifikant ændring i anbragtes oplevelse af deres faglige niveau over tid. Over halvdelen af anbragte unge oplever, at de klarer sig godt eller virkelig godt (57 pct.). Kun omkring hver tiende oplever, at de ikke klarer sig så godt. Flere anbragte på institution oplever, at de ikke klarer sig så godt fagligt (15 pct.) sammenlignet med familieplejeanbragte (5 pct.).

4.3 Skoletype og støtte i undervisningen

Trivselsundersøgelserne i 2016 og 2018 peger på, at flere anbragte børn og unge er tilknyttet skolen eller en ungdomsuddannelse sammenlignet med 2014. Tendensen er den samme i 2020, hvor næsten 9 ud af 10 anbragte unge (88 pct.) går i skole eller på en ungdomsuddannelse (se Figur 4.6). De færreste (1 pct.) har erhvervsarbejde, er arbejdsløse eller sygemeldt (2 pct.), og under hver tiende laver andre ting (er fx i militæret, på barsel eller holder fri) (9 pct.).

Figur 4.6 Anbragte 15- og 17-årige fordelt efter, om de går i skole/på ungdomsuddannelse, har erhvervsarbejde, er arbejdsløs/sygemeldt eller laver andet. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

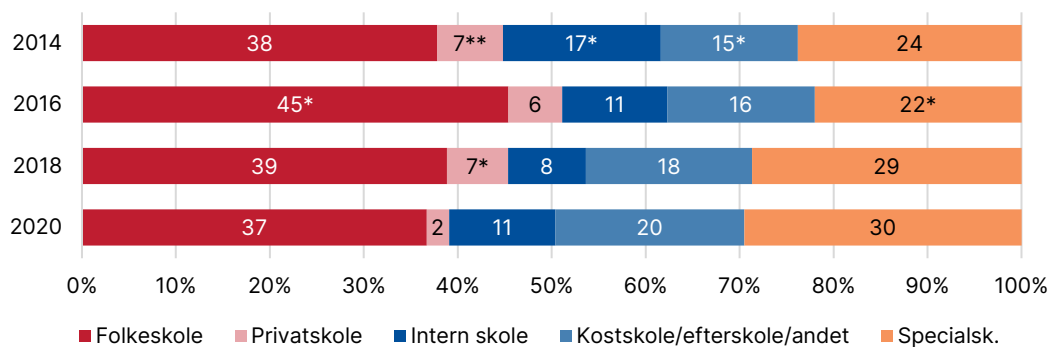
Hvis andelen, der går i skole eller på en ungdomsuddannelse, opdeles efter alder, kan vi se, at næsten alle 15-årige (95 pct.), som har besvaret undersøgelsen, er i gang med enten grundskole eller ungdomsuddannelse, mens det samme er gældende for 82 pct. af de 17-årige (ikke vist).

Figur 4.7 viser fordelingen på typer af grundskole for dem, der stadig er tilknyttet grundskolen. Godt hver tredje, svarende til 37 pct. af alle anbragte 15- og 17-årige, der stadig befinder sig i grundskolen, undervises i en almindelig folkeskole. Det er signifikant færre end i 2016, hvor 45 pct. unge blev undervist her. Sammenlignet med 2016 går flere anbragte unge på specialskole i 2020.

Årsagen til denne udvikling skyldes formentligt inklusionsdagsordenen de seneste 10 år. I aftalen om kommunernes økonomi for 2013 blev der sat mål for andelen af elever, der skulle inkluderes i den almindelige undervisning. Inklusionsgraden skulle øges til 96 pct. frem mod 2015. Det medførte, at flere unge med særlige behov skulle over i almene folkeskoleklasser. Det er samtidig her, vi ser den største andel anbragte unge, som er inkluderet i den almindelige folkeskoleklasse: I 2016 går 45 pct. af alle anbragte unge i den almindelige folkeskoleklasse. Den målsætning blev dog droppet igen i løbet af 2016, hvilket har medført et fald i andelen, som er inkluderet i de almindelige folkeskoleklasser.

Hver femte anbragte ung på 15 eller 17 år går på efterskole, kostskole eller lignende. Det er en stigning siden 2014, hvor 15 pct. gik på disse skoler. Tilsvarende er der fra 2014 til 2020 sket et fald i andelen, som går på interne skoler eller privatskoler.

Figur 4.7 Anbragte 15- og 17-årige fordelt efter skoletype. 2014-2020. Procent. Alle anbragte 15- og 17-årige, der er tilknyttet grundskolen.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Anbragte unge har også svaret på, om de modtager støtte i undervisningen, og hvilken type af støtte, de modtager. I 2020 modtager hovedparten af de unge (60 pct.) ingen støtte ved siden af den almindelig undervisning, 16 pct. går i en almindelig klasse med støttelærer, 6 pct. får ekstra undervisning ved siden af at gå i en almindelig klasse, mens 19 pct. går i specialklasse. Der er ingen signifikante ændringer i, hvor mange der får støtte i undervisningen, fra 2014 til 2020. Der er således ikke en stigning i andelen af anbragte unge, som modtager støtte.

4.4 Afslutning af grundskolen og forestillinger om fremtiden

Efter gældende regler skal alle elever i grundskolen gå op til grundskolens afsluttende prøver, og beståede prøver er et adgangskrav til både de 3-årige gymnasiale uddannelser, HF efter 9. klasse og erhvervsuddannelserne. I særlige tilfælde kan man dog blive fritaget fra at aflægge prøverne (fx på grund af betydelig funktionsnedsættelse eller utilstrækkelige danskundskaber).

En særlig omstændighed for prøverne i 2020 var coronapandemien. I 2020 blev grundskolens afgangseksamen aflyst og erstattet af elevernes standpunktskarakterer. Derfor ser vi i 2020 en stigning i andelen, der svarer, at de afsluttede grundskolen (9. eller 10. klasse) uden at gå op til grundskolens afgangseksamen. I 2020 har 18 pct. af de 17-årige afsluttet grundskolen uden at gå op til eksamen sammenlignet med 8-11 pct. i 2014-2018 (ikke vist).

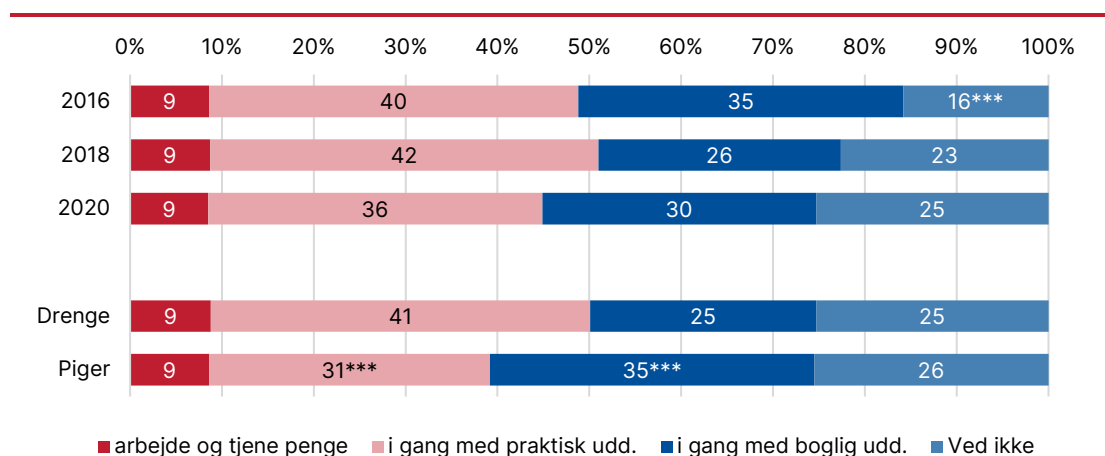
Der kan spørges til unges drømme og fremtidsønsker på flere forskellige måder. Vi har i trivselsundersøgelsen spurgt de unge om, hvad de forestiller sig skal ske, når de er færdige med 9. eller 10. klasse. De unge kan svare:

- "Du vil finde et arbejde og tjene penge"

- "Du vil i gang med en praktisk uddannelse, hvor du lærer gennem dit praktiske arbejde med tingene (fx som lærling på autoværksted, frisør, tømrer, slagter, kontor, butik)"
- "Du vil i gang med en boglig uddannelse, hvor du lærer ved at læse om tingene (gymnasiet, HHX, HTX, HF)"
- "Ved ikke".

Figur 4.8 viser resultaterne herfra.

Figur 4.8 Anbragte 15- og 17-årige fordelt efter, hvad de vil efter grundskolens afslutning. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2016 eller 2018) og mellem køn (drengene er reference).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2016, 2018 og 2020.

Knap 1 ud af 10 unge (9 pct.) vil gerne gå direkte fra grundskolen og ud i arbejde og tjene penge, 36 pct. vil gerne i gang med en praktisk uddannelse, 30 pct. vil gerne i gang med en boglig uddannelse, mens den sidste fjerdedel ikke ved, hvad de vil efter grundskolens afslutning. Opdelt på køn kan vi se, at flere drenge end piger vil i gang med en praktisk uddannelse (41 pct. af drengene og 31 pct. af pigerne), mens flere piger end drenge vil i gang med en boglig uddannelse (25 pct. af drengene og 35 pct. af pigerne).

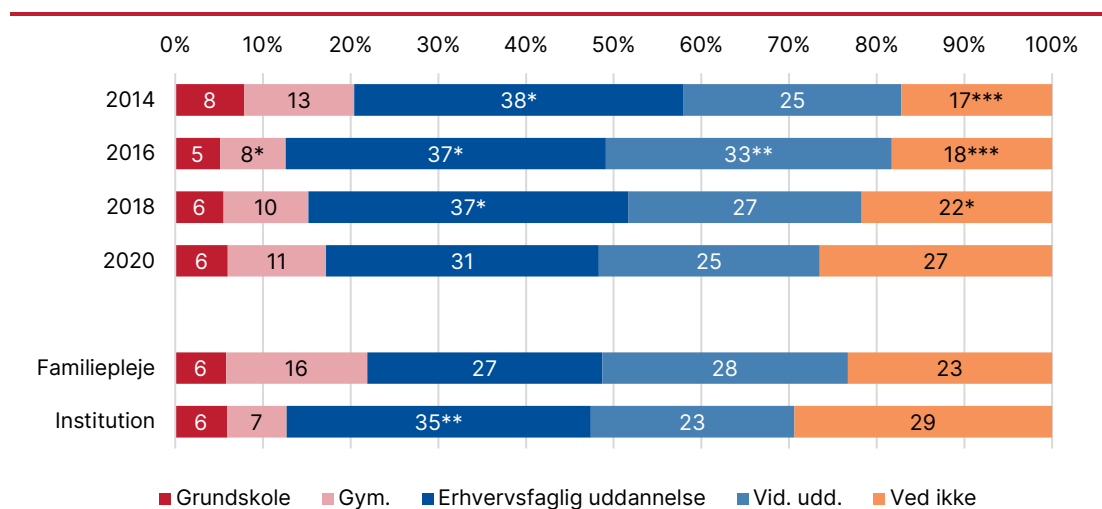
Andelen, der ikke ved, hvad de skal lave efter grundskolens afslutning, er jf. Figur 4.8 signifikant større i 2020 end i 2014. Der er altså flere unge, der er i tvivl om, hvilken retning de skal vælge i forhold til uddannelse. En tilsvarende udvikling ser vi i forhold til de unges forestilling om deres højeste gennemførte uddannelse.

Til at måle anbragte unges uddannelsesplaner har vi spurgt de unge om, hvilken uddannelse, de selv regner med at få med svarmulighederne:

- "8.-9. klasse"
- "10. klasse"
- "Gymnasiet (eller HHX, HTX, HF, HG)"
- "En erhvervsuddannelse (fx frisør, elektriker, handel, butik, kontor, SOSU)"

- "En kort videregående uddannelse under 3 år (fx merkonom, laborant, datamatiker, økonom)"
- "En mellemlang videregående uddannelse, 3-4 år (fx folkeskolelærer, sygeplejerske, diplomingeniør, bachelor)"
- "En lang videregående uddannelse over 4 år (fx læge, civilingeniør, jurist, gymnasiallærer)"
- "Ved ikke".

Figur 4.9 Anbragte 15- og 17-åriges forestilling om deres højeste uddannelse. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) og anbringelsestype (familiepleje er referencekategori).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

I Figur 4.9 grupperer vi svarkategorierne til "grundskole", "gymnasial uddannelse", "erhvervsfaglig uddannelse", "videregående uddannelse" og "ved ikke". Resultaterne viser, at flere anbragte unge ikke ved, hvilken højeste gennemførte uddannelse de regner med at få. I 2020 er andelen 27 pct., mens andelen var 17 pct. i 2014. Desuden kan vi spore en tendens til, at færre forestiller sig at ende med en erhvervsuddannelse i 2020 sammenlignet med tidligere år.

5 Risikoadfærd og kriminalitet

I dette kapitel sætter vi fokus på anbragte unges risikoadfærd og erfaringer med kriminalitet. Risikoadfærd henviser til de faktorer, der kan bidrage til negativ trivsel, negativ udvikling og dermed en risiko for, at børn og unge ikke opnår uddannelse, selvforsørgelse og et godt helbred. Risikoadfærd kan fx dreje sig om tobaksrygning, druk og hashrygning eller ubeskyttet sex og kriminalitet. En præmis for kapitlets fokus på risikoadfærd er, at vi berører emner, der øger sandsynligheden for, at noget ikke ønskværdigt vil ske, fx i forhold til personlig sundhed eller sociale relationer. Det betyder, at kapitlet har et problemorienteret fokus, fordi det er vigtigt at følge udviklingen på området, både i forhold til adfærdens karakter og i forhold til adfærdens dybde, for at afbøde en eventuel negativ udvikling.

Tidligere undersøgelser viser, at anbragte unge har et højere niveau af risikoadfærd end børn og unge generelt (Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020; Ottosen m.fl., 2015). Samtidig ved vi, at anbragte børn og unge kan være mere disponeret for risikoadfærd, fordi flere er vokset op med forældre med en høj grad af risikoadfærd (Vinnerljung m.fl., 2007; von Borczyskowski, Vinnerljung & Hjern, 2013).

Samlet set viser resultaterne fra kapitlet, at anbragte unges risikoadfærd og erfaring med kriminalitet er faldet i 2020 sammenlignet med tidligere år. Faldet gør sig gældende på mange områder, fx i forhold til rygning, alkohol og hashforbrug og i forhold til tyveri eller våbenbesiddelse. Dog har samme andel anbragte unge som før voldserfaring – målt ved, om de har prøvet at tæve andre eller har truet andre med tæv.

Boks Boks 5.1 sammenfatter kapitlets hovedresultater i kort form.

Boks 5.1 Resultater

- Henover trivselsundersøgelserne fra 2014 til 2020 kan vi se et fald i andelen, som har prøvet at ryge, drikke alkohol, ryge hash eller prøvet at indtage hårdere stoffer.
- Der er færre anbragte unge, der ryger ugentligt, og færre, der drikker ugentligt, sammenlignet med tidligere år. Hermed udviser anbragte unge samme tendens som i resten af samfundet, hvor rygning og forbrug af alkohol er for nedadgående.
- Andelen, som ryger hash mindst månedligt, er næsten halveret i 2020 sammenlignet med tidligere år – fra 10-11 pct. til 6 pct. i 2020.
- 7 pct. af alle anbragte unge har prøvet at inhalere lattergas. Det er markant oftere anbragte på institution, som har prøvet det (11 pct.), sammenlignet med anbragte i familiepleje (2 pct.).
- Det generelle fald i kriminel adfærd hos anbragte unge gælder ikke i forhold til voldsudøvelse. Andelen, der prøvet at tæve andre eller truet andre med tæv, er uændret.
- I 2020 har lidt færre anbragte 15-17-årige nogensinde prøvet at stjæle varer eller penge ved indbrud i en butik, og lidt færre har prøvet at gå ud eller i byen bevæbnet med fx en ulovlig kniv.

Man bør have sig for øje, at coronapandemien kan have sat en dæmper på den sociale kontakt og anbragte unges mulighed for fx at gå i byen. Det fald, vi kan se i forhold til

risikoadfærd, kan dermed til dels skyldes coronapandemien. Endelig skal det bemærkes, at nogle unge anbringes uden for hjemmet (på institution eller ligefrem sikret institution), netop fordi de udviser høj risikoadfærd. Derfor er det forventeligt, at andelen af institutionsanbragte, som udøver risikoadfærd, er større end andelen blandt plejefamilieanbragte.

5.1 Risikoadfærd

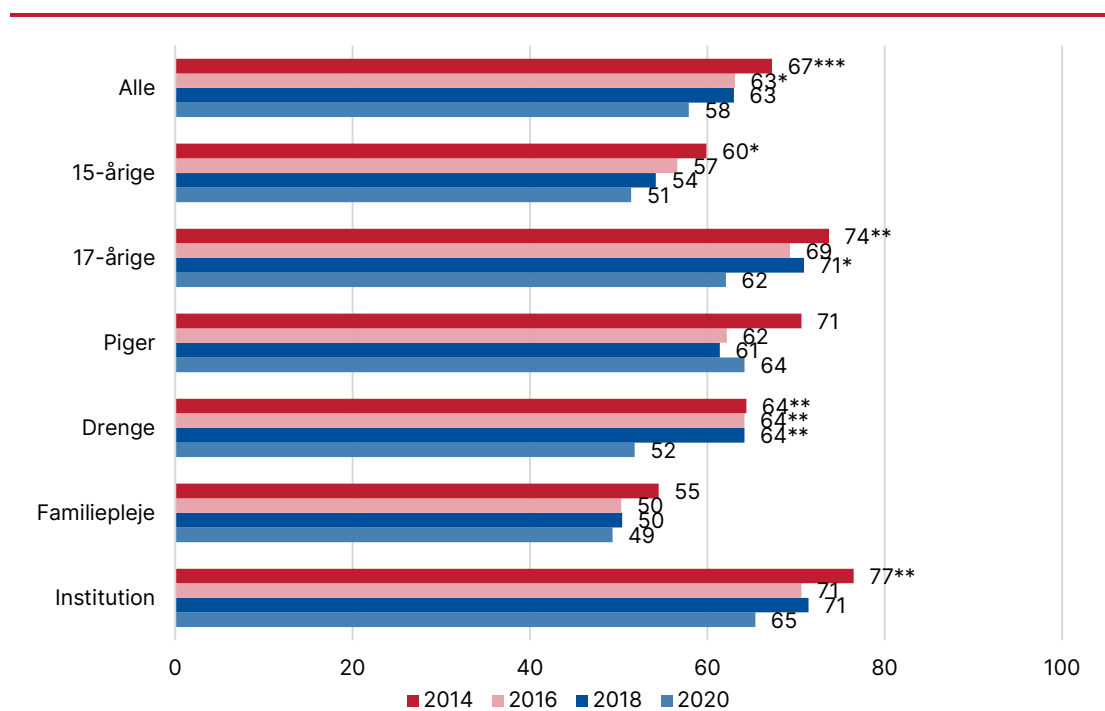
Alkohol og rygning indgår som en meget integreret del af fest- og ungdomskulturen i Danmark, og et begrænset forbrug af begge skal ikke betragtes som noget, der bidrager til en negativ udvikling for den unge (Tolstrup m.fl., 2019). Tværtimod kan det være et udtryk for, at man er integreret i det sociale ungdomsliv. Det er kun, hvis forbruget kan betegnes som overdrevent, at man kan tale om potentiel risikoadfærd. For den generelle ungepopulation ser vi i øvrigt, at danske unge i dag ryger og drikker mindre, end de gjorde for 15 år siden, og de er ældre, første gang de drikker sig fulde (Rasmussen m.fl., 2019).

Årsagssammenhængen mellem risikoadfærd og trivsel kan gå begge veje. Risikoadfærd kan være et udslag af mistrivsel, men mistrivsel kan også opstå af risikoadfærden. I dette afsnit undersøger vi anbragte unges rygevaner, alkoholforbrug, hashforbrug og erfaringer med andre stoffer end hash.

5.1.1 Rygning og alkohol

Over halvdelen af alle anbragte unge (58 pct.) har i 2020 prøvet at ryge, jf. Figur 5.1.

Figur 5.1 Anbragte 15-17-årige, som har prøvet at ryge. Særskilt for alder, køn og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

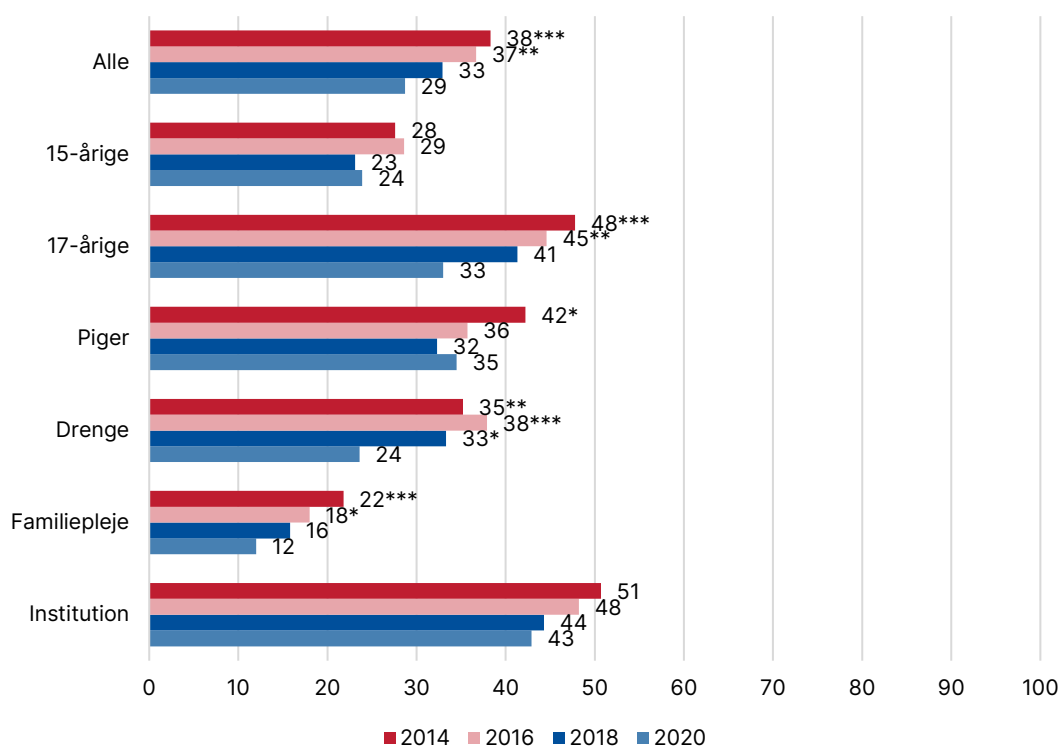
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Det er især de 17-årige, pigerne og de institutionsanbragte, der har prøvet at ryge. Det er et lille, men statistisk signifikant fald i 2020 sammenlignet med 2014, hvor andelen var 67 pct. Faldet i anbragte unges erfaring med rygning skyldes således især, at andelen af drenge og andelen af unge på institution, der har prøvet at ryge, er signifikant mindre nu end tidligere.

Figur 5.2 viser, at der også er sket et fald i andelen af anbragte unge, som ryger jævnligt, her klassificeret som at ryge mindst en gang ugentligt. I 2020 er 29 pct. anbragte unge ugentlige rygere. Den andel var i 2014 på 38 pct. Det er især drenge, 17-årige og anbragte i familiepleje, som har sænket rygehyppigheden, mens der ikke er sket noget statistisk signifikant fald i rygehyppigheden blandt institutionsanbragte og blandt 15-årige.

Figur 5.2 Anbragte 15-17-årige, som ryger mindst ugentligt. Særskilt for alder, køn og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

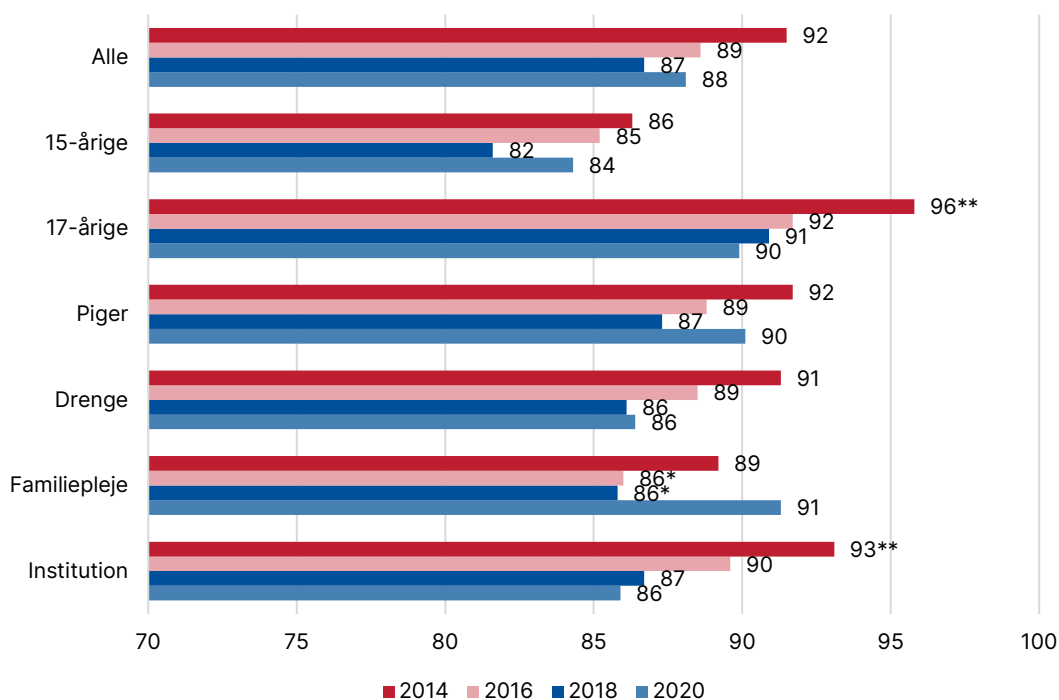
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Sammenlignet med et repræsentativt udsnit af unge er anbragte unge oftere hyppige rygere. Børn og Unge i Danmark-undersøgelsen fra 2018 viser, at 6 pct. af de 15-årige unge ryger ugentligt eller oftere (Ottosen m.fl., 2018). Andelen blandt anbragte 15-årige er i 2020 24 pct.

Figur 5.3 viser, at langt de fleste anbragte unge, dvs. 9 ud af 10 unge (88 pct.), har prøvet at drikke alkohol på et eller andet tidspunkt. Andelen er 84 pct. hos 15-årige og 90 pct. blandt 17-årige. På dette område adskiller anbragte unge sig ikke fra alle andre unge, da

bl.a. Skolebørnsundersøgelsen fra 2018 viser, at 82-84 pct. af alle 15-årige unge på et tidspunkt har prøvet at drikke alkohol (Rasmussen m.fl., 2019).

Figur 5.3 Anbragte 15-17-årige, som har prøvet at drikke alkohol. Særskilt for alder, køn og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

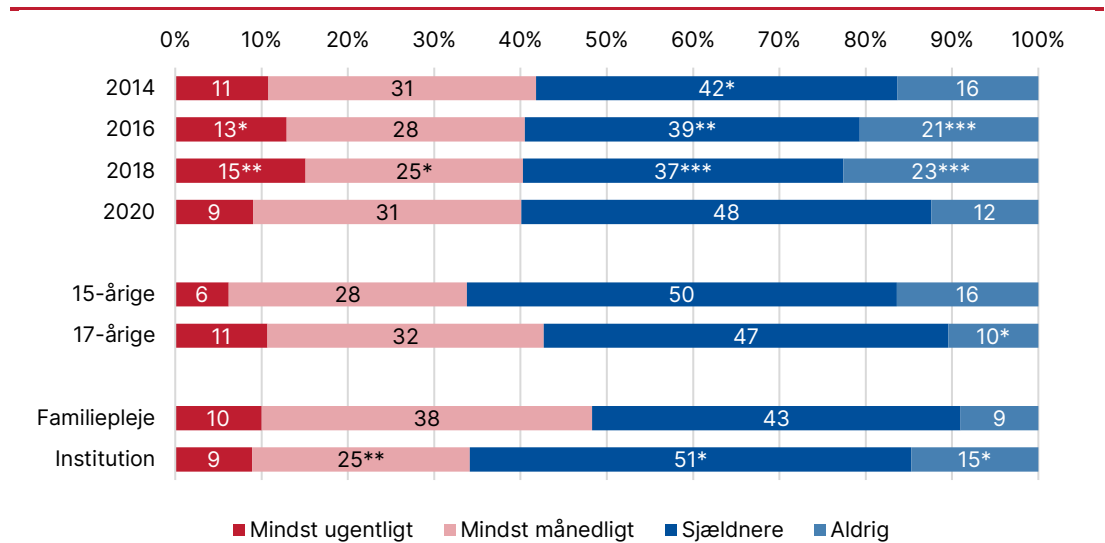
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Dog viser tallene, at anbragte 15-årige sjældnere drikker alkohol sammenlignet med andre unge. Skolebørnsundersøgelsen viser fx, at 18 pct. af 15-årige piger og 26 pct. af 15-årige drenge drikker alkohol mindst ugentligt. Det er markant flere end 15-årige anbragte i 2020, hvor blot 6 pct. drikker alkohol ugentligt (se Figur 5.4). Figur 5.4 viser desuden, at der er sket et fald i andelen af anbragte unge, som drikker alkohol ugentligt fra 15 pct. i 2018 til 9 pct. i 2020.

Det er især 17-årige og drenge, der har sænket deres ugentlige alkoholforbrug. En nærliggende forklaring på faldet er, at der under coronapandemien ikke har været samme muligheder for at gå ud og drikke alkohol som før pandemien. Men vi kan ikke vide, om faldet skyldes pandemien eller andre forhold.

Figur 5.4 Anbragte 15-17-årige, som drikker alkohol mindst ugentligt, mindst månedligt, sjældnere eller aldrig. Særsilt for alder og anbringelsessted. 2014-2020.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

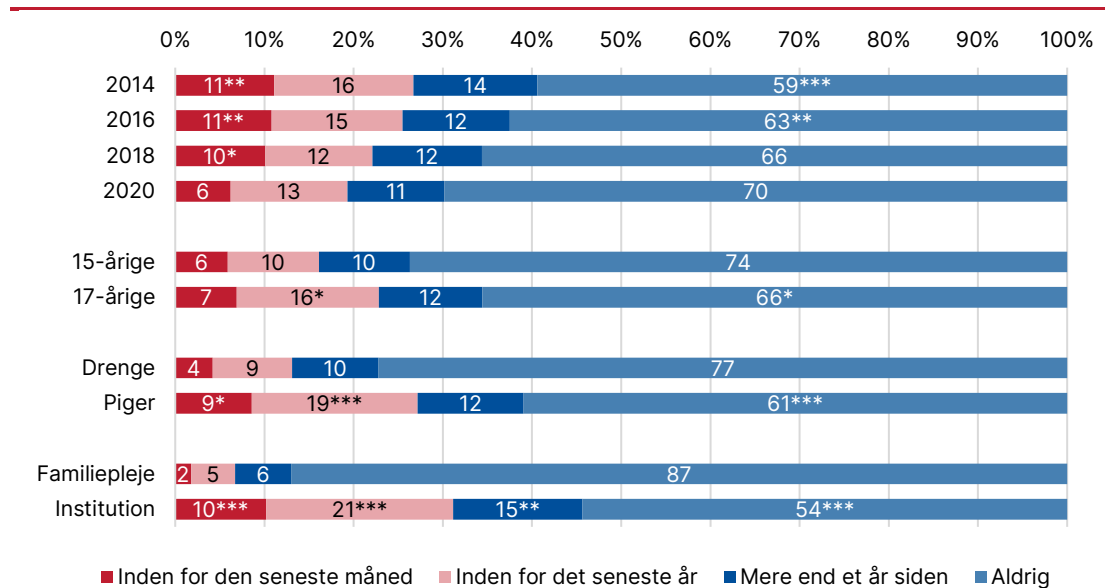
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

5.1.2 Hash og andre rusmidler

Hash er det mest udbredte stof blandt danske unge, og andelen, som ryger hash i Danmark, er stor sammenlignet med andre europæiske lande (Østergaard & Østergaard, 2018). Den generelle ungebefolkning ryger først for alvor hash, når de er ældre end 15-16 år, og undersøgelser har vist, at 15-årige opfatter hash som fremmed, farligt eller uinteressant, mens det blandt 17-19-årige opfattes som et relativt trygt stof og som sammenligneligt med alkohol (Järvinen & Demant, 2011).

Tidligere trivselsundersøgelser blandt anbragte børn og unge har da også vist en tydelig forskel i hyppighed af hashforbrug mellem 15-årige og 17-årige anbragte. I 2014 var andelen, som røg hash mindst en gang om måneden, på 9 pct. for 15-årige og 14 pct. for 17-årige (Ottosen m.fl., 2015). Denne forskel eksisterer ikke længere. Figur 5.5 viser, at 6 pct. af de 15-årige og 7 pct. af de 17-årige anbragte har røget hash inden for den seneste måned. Figur 5.5 viser ligeledes, at andelen, der aldrig har røget hash, er steget signifikant fra 59 pct. i 2014 til 70 pct. af alle 15- og 17-årige anbragte i 2020.

Figur 5.5 Anbragte 15- og 17-årige, som har røget hash inden for den seneste måned, det seneste år, for længere siden eller aldrig. Særskilt for alder, køn og anbringelsessted. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

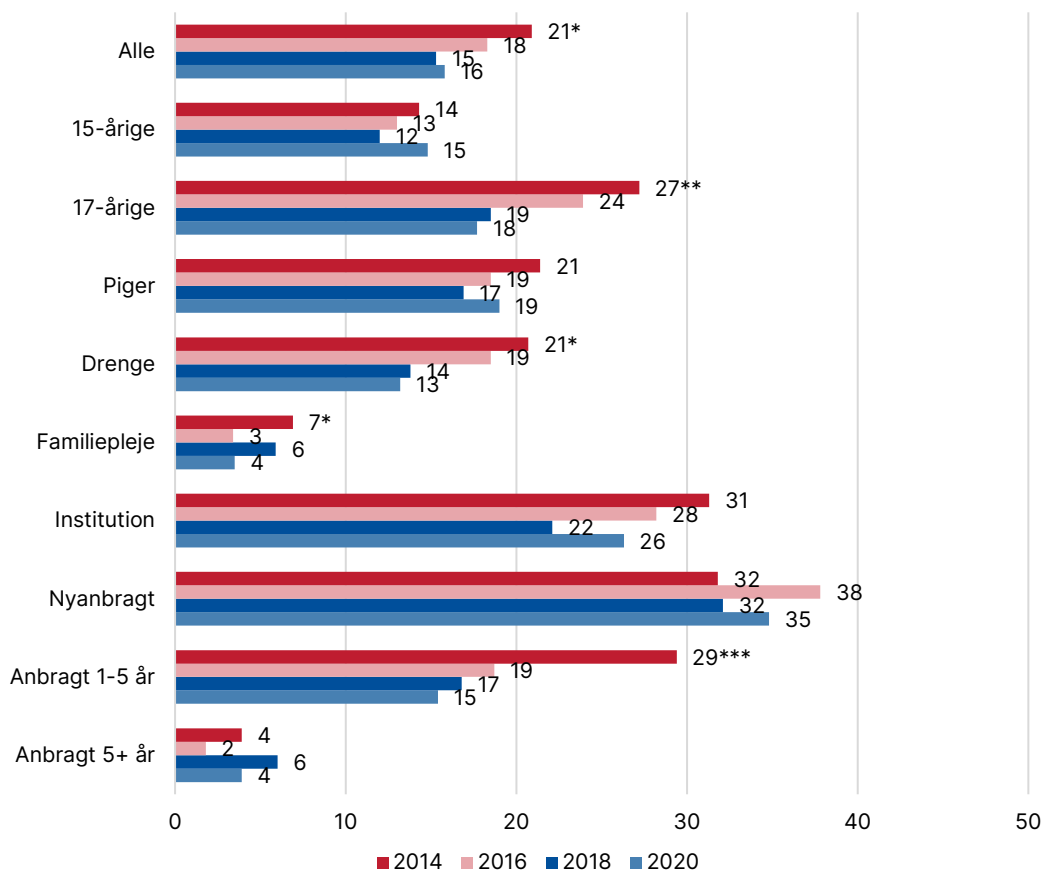
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Faldet i hashforbruget skyldes hovedsageligt, ligesom alkoholforbruget, et kraftigt fald blandt anbragte drenge og blandt unge anbragt på institution (ikke vist i figuren). Der er dog stadig store forskelle i hyppigt hashforbrug mellem anbragte i hhv. plejefamilie og på institution (se Figur 5.5). En del af denne forskel kan skyldes, at unge på institution kan være anbragt på grund af andre problematikker, såsom misbrug af rusmidler.

Skeler vi til anbragte unge, som har prøvet andre stoffer end hash, kan vi ligeledes se et fald i andelen af drenge og andelen af 17-årige i 2020, som har prøvet disse (se Figur 5.6). Her ser vi ligeledes en markant forskel mellem plejefamilieanbragte og institutionsanbragte. I 2020 har 4 pct. unge anbragt i familiepleje prøvet andre stoffer end hash, men det samme gør sig gældende for over hver fjerde (26 pct.) institutionsanbragte. Her skal det dog lige understreges, at unge anbragt på institution kan være anbragt på grund af deres brug af andre stoffer end hash, hvilket er med til at forstærke forskellen til unge i familiepleje.

Figur 5.6 Anbragte 15-17-årige, som har prøvet andre stoffer end hash. Særskilt for alder, køn, anbringelsessted og anbringelsesvarighed. 2014-2020. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

5.1.3 Brug af lattergas

I 2020 har vi som noget nyt spurgt, om anbragte unge har prøvet at inhalere lattergas. Lattergaspatronerne, som nogle steder er blevet et almindeligt syn på gaderne i tom form, er egentlig tiltænkt industrielt brug, men flere unge forsøger sig med lattergas i rusøjemed. Når man inhalerer lattergas, oplever man en kortvarig, men intens rus med svimmelhed, forvirring og balanceproblemer, men samtidig også eufori (Sundhedsstyrelsen, 2019a).

Ifølge de unges egne svar har 7 pct. af alle anbragte 15- og 17-årige unge prøvet at bruge lattergaspatroner. Andelen er større blandt institutionsanbragte (11 pct.) sammenlignet med plejefamilieanbragte (2 pct.), mens der ikke er signifikant forskel på, hvor mange piger og drenge der har prøvet at inhalere lattergas. Der findes endnu kun ganske få studier af unges brug af lattergas. Det er derfor svært at sætte de angivne andele af unge anbragte, der har prøvet lattergas, ind i et større perspektiv. En større dansk undersøgelse fra 2019 viser, at 15 pct. af de unge på erhvervsskolerne og 12 pct. af de unge på de gymnasiale uddannelser har prøvet at inhalere lattergas (Sundhedsstyrelsen,

2019b). Et hollandsk studie viser, at omkring 16 pct. af hollandske unge har prøvet lattergas (van den Toren, van Grieken & Raat, 2021). I dette perspektiv er andelen af anbragte unge, der har prøvet at inhalere lattergas, lavere end blandt unge generelt.

5.2 Kriminalitet

Anbragte børn og unge er ofte vokset op i udsatte miljøer med flere risikofaktorer end beskyttelsesfaktorer under opvæksten. En karakteristik af forældre til anbragte børn og unge i 2019 viser, at halvdelen af alle anbragte børn og unge har en mor eller en far, der er dømt for kriminalitet (Lausten & Andreasen, 2021), og at hver femte har en mor eller en far, der er i misbrugsbehandling. Anbragte unge udviser da også selv en mere risikofyldt og grænsesøgende adfærd, som kan konstateres ved, at de oftere end unge generelt har erfaring med kriminalitet (Lausten m.fl., 2013; Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020).

I trivselsundersøgelsen stiller vi skarpt på, om de unge anbragte alene eller sammen med andre har foretaget følgende kriminelle handlinger:

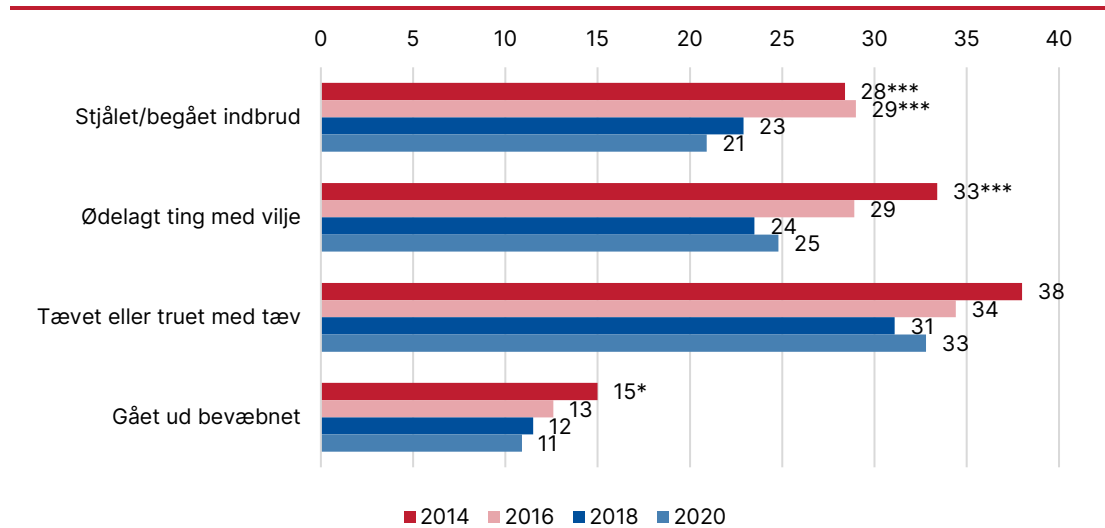
- Har stjålet varer eller penge ved indbrud i en butik
- Har ødelagt andres ting med vilje
- Har tævet eller truet andre med tæv
- Har gået ud bevæbnet med ulovlig kniv, slagvåben eller skydevåben.

Andelen, der svarede positivt til, at de har begået en af de nævnte kriminelle handlinger, er vist i Figur 5.7 for alle årene 2014–2020. I 2020 har hver femte anbragte ung (21 pct.) prøvet at stjæle varer eller penge ved indbrud i en butik, hver fjerde anbragte ung (25 pct.) har prøvet at ødelægge andres ting med vilje, hver tredje (33 pct.) har prøvet at tæve eller true andre med tæv, mens langt færre, nemlig hver tiende (11 pct.), har prøvet at gå ud eller i byen bevæbnet med en ulovlig kniv, et slagvåben eller et skydevåben.

Ændringen i andelen fra 2014 til 2020 peger overordnet set på, at der er sket et fald i den kriminelle adfærd blandt anbragte unge på flere områder – også før at coronapandemien var en realitet. Overordnet set ligger tallene i 2020 da også på niveau med 2018, når vi ser på de fire indikatorer på kriminel adfærd. Ser vi på de enkelte undergrupper (ikke vist i figuren), er det især anbragte 17-årige, anbragte drenge og institutionsanbragte, som udviser de største fald på tværs af alle indikatorer.

Der er dog stadig en markant forskel i den kriminelle adfærd mellem institutionsanbragte og plejefamilieanbragte. Andelen af institutionsanbragte, der har begået indbrud, ødelagt ting og tævet eller truet andre, er dobbelt så høj som andelen blandt familieplejeanbragte, mens den er syv gange større, når vi ser på at gå bevæbnet rundt. Disse store forskelle kan i sig selv være en af de vægtigste faktorer i forhold til, om de unge anbringes i familiepleje eller på en institution.

Figur 5.7 Anbragte 15-17-årige, som har stjålet varer eller penge ved indbrud i en butik, ødelagt andres ting med vilje, tævet andre eller truet andre med tæv, eller har gået ud bevæbnet med ulovlig kniv, slagvåben eller skydevåben. 2014-2020. Procent.

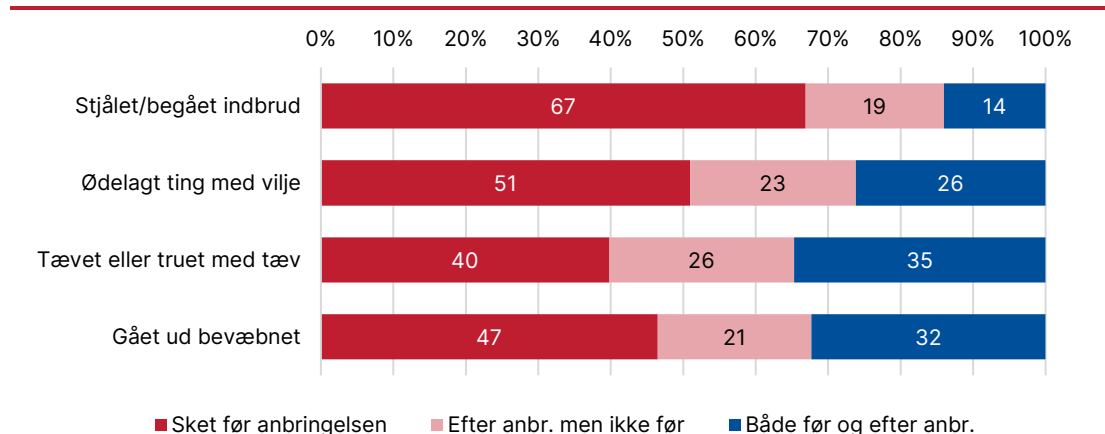
Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

De unge er også spurgt, hvorvidt de har begået den kriminelle handling før og kun før, de blev anbragt, efter at de blev anbragt, men ikke før, eller om de har gjort det både før og efter, at de blev anbragt, hvor de bor nu, jf. Figur 5.8.

Figur 5.8 Anbragte 15-17-årige, som har begået kriminalitet, og hvorvidt det kun er sket før anbringelsen, kun er sket efter anbringelsen eller om det er sket både før og efter anbringelsen. 2020. Procent.

Anm.: Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Når det drejer sig om indbrud, svarer størstedelen (67 pct.), at det er sket, før de blev anbragt, en andel, der er steget markant siden 2014. 2 ud af 3 anbragte unge har altså

begået indbrud, før de blev anbragt, hvor de bor nu. Halvdelen af de unge, der har ødelagt ting med vilje, svarer, at det er sket, før de blev anbragt, mens en mindre andel på hhv. 40 og 47 pct. af dem, der har tævet eller truet andre med tæv, eller er gået ud bevæbnet, kun har gjort det, før de blev anbragt. For de to sidstnævnte kriminelle handlinger gælder det altså, at hver tredje (hhv. 35 og 32 pct.) svarer, at de har gjort det både før og efter, at de er blevet anbragt, hvor de bor nu. Her gælder det igen, at langt størstedelen af dem, der svarer sådan, er unge i institutionsanbringelse. Der er altså en mindre gruppe unge, for hvem anbringelsen i sig selv ikke er en hindring for stadig at kunne udføre kriminelle handlinger som at tæve andre, true med tæv eller gå rundt bevæbnet med kniv, slag- eller skydevåben.

6 Familie og nære relationer

Forskning viser, at anbragte børn og unge ofte føler sig knyttet til deres biologiske forældre, uagtet at forældrene kan være årsagen til anbringelsen, og at forældrenes adfærd ikke altid er gavnlige for børnenes trivsel og velbefindende (Sen & Broadhurst, 2011). Der er dog også opmærksomhed på, hvorvidt samvær med forældrene altid er gavnlige for børnene, eller om samvær kan være med til at fastholde børnene i negative adfærdsmønstre (Poitras, Porlier & Tarabulsy, 2021). Kontakten mellem barn og biologiske forældre bør derfor altid vurderes individuelt og løbende med fokus på barnets behov, forældrenes formåen og den specifikke anbringelse, barnet er i (Boyle, 2017; Sen & Broadhurst, 2011). Boks Boks 6.1 sammenfatter kapitlets hovedresultater i kort form.

Boks 6.1 Resultater

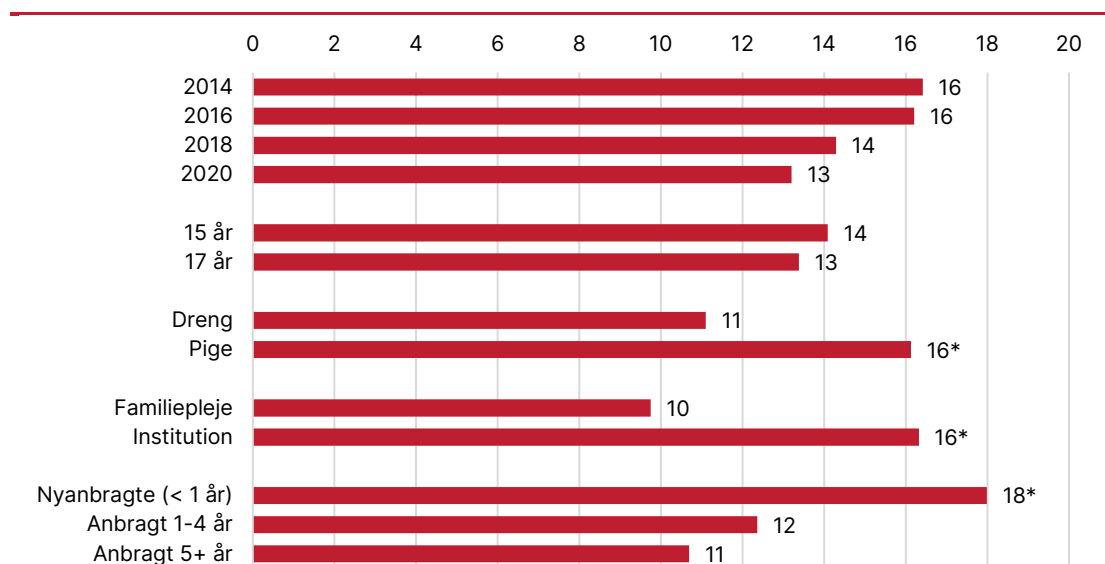
- To tredjedele af de anbragte unge i undersøgelsen svarer, at forældrene ikke bor sammen, mens hver femte anbragt ung ikke har en mor, en far eller har mistet begge forældre.
- Der er flere anbragte unge, som har kontakt med og samvær med mor, i forhold til anbragte unge, der har kontakt med og samvær med far. Denne forskel skyldes sandsynligvis, at forældrene ikke bor sammen, og det dermed betyder dobbelt-op på samvær og kontakt, hvis kontakten skal holdes med både far og mor.
- Langt størstedelen af de anbragte unge har søskende, som de ikke bor sammen med. Mange af de unge ser sjældent eller aldrig den søskende, som de har mest kontakt med. De unge forsøger dog at holde kontakten med søskende via telefon eller andre elektroniske medier.
- 3 ud af 4 unge svarer, at deres anbringelsessted hjælper dem i forhold til at holde kontakten med forældrene, mens det er mindre end halvdelen (43 pct.), der føler, de får hjælp til at holde kontakten med søskende.
- Knap halvdelen af de unge oplever, at de altid kan få social støtte fra forældrene. Det samme gør sig gældende, når vi spørger til oplevelsen af forældrenes betydning. At talene ikke er højere, hænger sammen med, at denne aldersgruppe ofte er i gang med at skabe social distance til forældrene. Desuden har de unge ofte været anbragt gennem flere år, hvilket kan være medvirkende til den svagere tilknytning til forældre, de ikke har boet sammen med længe.
- 2 ud af 3 unge føler, at deres forældre altid holder af dem. Andelen af anbragte unge, der altid føler, at forældrene holder af dem, er lavere i 2020, sammenlignet med tidligere år. Denne udvikling kan dog være påvirket af corona lockdown og et mindre samvær over en længere periode.

6.1 Kontakt og samvær med forældre

Mange anbragte børn og unge har komplekse familier. De oplever oftere, at deres forældre ikke bor sammen, og de har oftere færre helsøskende og flere halvsøskende sammenlignet med andre børn og unge (Egelund m.fl., 2008; Lausten m.fl., 2013). I 2020 svarer 13 pct. af de anbragte 15- og 17-årige, at deres forældre bor sammen. Det er en meget lav andel, når vi sammenligner med 15- og 17-årige generelt, hvor andelen er omkring 60 pct. (Ottosen m.fl., 2018). To tredjedele (66 pct.) svarer, at deres forældre ikke

bor sammen, mens resten, dvs. 21 pct. svarer, at de enten ikke har en mor (6 pct.), ikke har en far (12 pct.) eller ikke har nogen af deres forældre (2 pct.). Svarene på, om de unge har en mor eller en far, omfatter dels de unge, hvor forældrene er døde, men også de unge, der ikke har kendskab til deres forældre eller ikke har kontakt til dem. Samlet set svarer dette til, at hver femte af de anbragte unge har mistet eller slet ikke har kontakt til en eller begge forældre.

Figur 6.1 Andel anbragte 15- og 17-årige, hvis forældre bor sammen. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Hvis vi ser nærmere på andelen, hvis forældre bor sammen (Figur 6.1), er der signifikant forskel mellem piger og drenge, mellem anbringelsestyper og i forhold til anbringelsestidspunktet. Der er tilbøjelighed til, at piger oftere kommer fra familier, hvor mor og far bor sammen, og at unge på institution oftere kommer fra familier, hvor mor og far bor sammen, end unge i familiepleje. Nyanbragte unge, dvs. unge, der har været anbragt i mindre end 1 år, kommer ligeledes oftere fra familier, hvor mor og far bor sammen. Denne forskel i forhold til anbringelseskarakteristika hænger sammen med det faktum, at unge, der anbringes første gang i teenagealderen, oftest anbringes med baggrund i egne udfordringer, og deres familier har flere ressourcer end familierne til børn og unge, der anbringes første gang i eksempelvis førskolealderen (Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020).

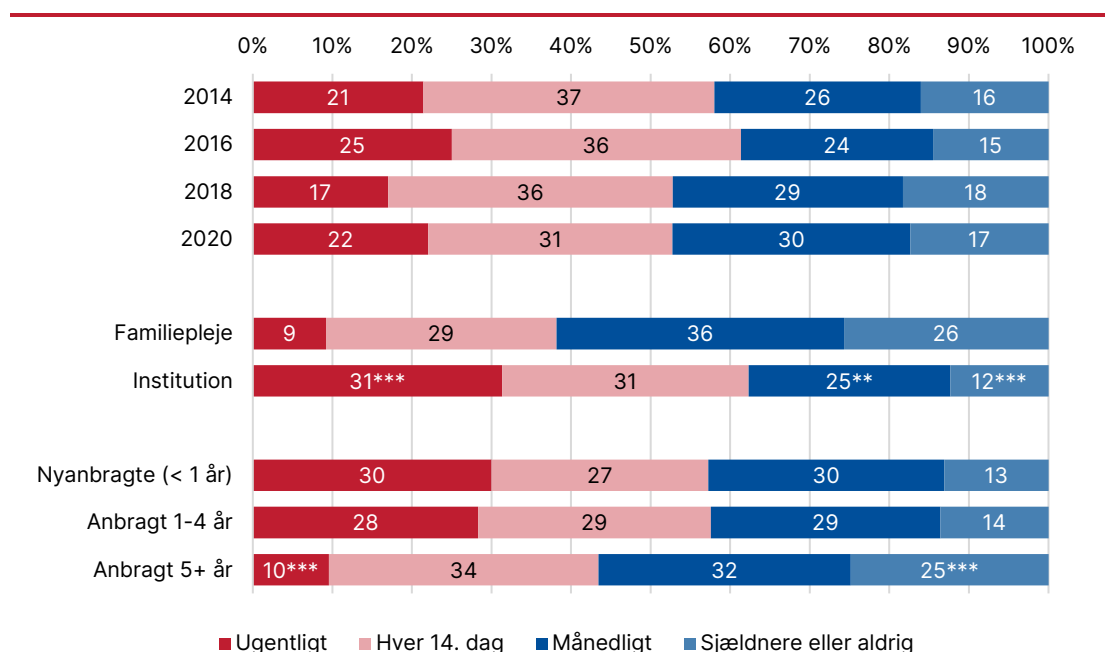
Langt størstedelen af unge anbragte, der har en mor, har kontakt med hende.⁵ Næsten 9 ud af 10 (88 pct.) svarer, at de jævnligt har kontakt med deres mor. Samtidig svarer 3 ud af 4 (73 pct.), at de har kontakt med deres far. Andelen, der har kontakt med mor, har ligget relativt konstant over årene fra 2014 til 2020, mens andelen, der har kontakt med far, har været faldende til 2018, hvor knap 2 ud af 3 (63 pct.) havde kontakt med far, for derefter at være højere i 2020. Unge på institution har mere kontakt med både mor og

⁵ Omfanget af kontakt med forældre er ikke vist i en figur.

far, end unge i familiepleje. Dette kan dels skyldes, at unge på institution oftest er anbragt senere end unge i familiepleje og dermed har boet sammen med forældrene i længere tid, dels at forskellen i ressourcer hos forældrene, hvor forældre til anbragte i familiepleje er langt mere udfordrede end forældre til anbragte på institutioner, kan have betydning for, hvor ofte der er samvær (Lausten & Andreasen, 2021; Lausten, Frederiksen & Olsen, 2020).

Langt hovedparten af vores forskningsviden understøtter, at samvær med familien skal være noget, der vurderes og aftales individuelt for hvert enkelt anbragte barn eller ung. Derfor ligger der ikke en fast norm for, hvor ofte anbragte unge har – eller bør have – kontakt med deres forældre. Figur 6.2 viser hyppigheden af samvær med mor. Samvær foregår enten ugentligt, det gælder for 22 pct. af de unge i undersøgelsen, hver 14. dag, gældende for 31 pct. af de unge, månedligt (30 pct.) eller sjældnere, hvilket gælder 17 pct. af de unge. Denne fordeling på ugentligt, hver 14. dag eller månedligt har ikke ændret sig væsentligt over perioden fra 2014. Unge anbragt på institution ser oftere deres mor ugentligt end unge i familiepleje (31 vs. 9 pct.). Der er samtidig en langt større andel af unge i familiepleje, samt unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, der sjældnere eller aldrig har samvær med mor. Her gælder det, at ca. hver fjerde ikke eller meget sjældent har samvær.

Figur 6.2 Hyppigheden af samvær med mor blandt anbragte 15- og 17-årige. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Samvær med far følger samme mønster som samvær med mor (ikke vist i figur). Dog er andelen af unge, der ser far ugentligt, signifikant lavere, mens andelen, der sjældnere eller aldrig ser far, er signifikant højere. Der er altså en tydelig tendens til, at anbragte

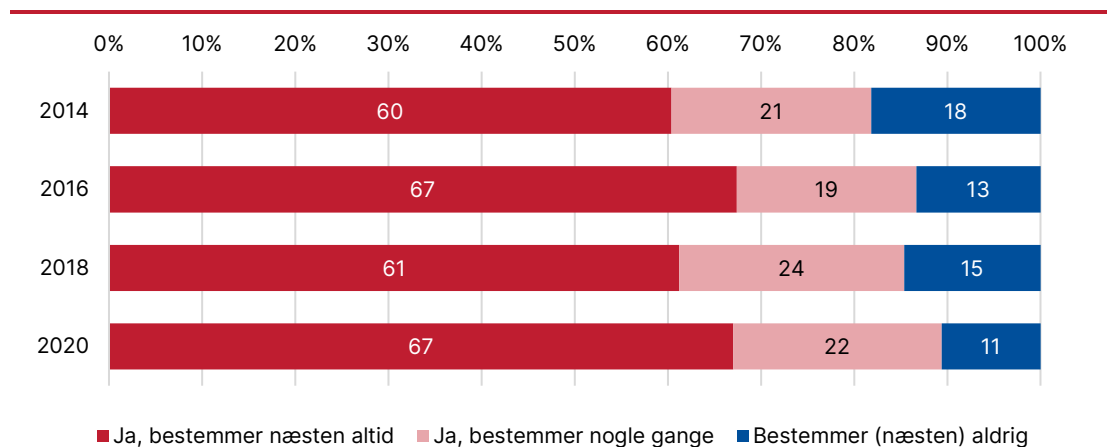
unge oftere mister kontakten til far. Dette skal ses i sammenhæng med det faktum, at der for en relativt stor andel af anbragte unge ikke er registreret en far, og at anbragte unges forældre oftest ikke bor sammen, hvilket gør samvær med begge forældre mere kompliceret. Mange anbragte unge vokser derfor op uden kontakt med deres far.

Samvær sker oftest hjemme hos forældrene. 81 pct. af de unge svarer, at samvær foregår hjemme hos mor og/eller far, mens 8 pct. svarer, at det foregår på anbringelsesstedet, 3 pct. svarer, at det foregår hos et andet familiemedlem, fx bedsteforældre eller forældres søskende, og 7 pct. svarer, at det foregår ude på neutral grund, fx i et samværslokale. For de to grupper af unge, der har mindst samvær, dvs. unge i familiepleje og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, er der en signifikant lavere andel, der har samvær hjemme hos forældrene. Her er det 3 ud af 4, dvs. ca. 75 pct., der har samvær hjemme hos forældrene. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at forældrene til disse grupper af unge er nogle af de mest udsatte forældre (Lausten & Andreasen, 2021).

Ud over samvær vedligeholdes kontakten til forældrene også via diverse elektroniske medier. Det kan være alt fra telefonopkald, sms'er, mails, snaps eller chatbeskeder. 2 ud af 3 unge (69 pct.) har kontakt med deres mor mindst en gang om ugen via elektroniske medier, mens ca. halvdelen af de unge (52 pct.) har kontakt på denne måde med deres far. Mønsteret fra samværshyppighed viser sig også i kontakten, hvor unge, hvis forældre tilhører den mest udsatte gruppe af forældre, sjældnere har telefonisk eller anden kontakt. Her gælder det stadig, at hver fjerde ikke har kontakt med mor, mens ca. hver tredje (30-37 pct.) ikke har kontakt med far.

Unge oplever relativt stor medbestemmelse, når det gælder om at være med til at beslutte, hvornår de skal se deres forældre. Det ses af Figur 6.3, hvor de unge er spurgt, om de selv er med til at bestemme, hvornår de skal se deres forældre.

Figur 6.3 Anbragte 15- og 17-årige og graden af medbestemmelse omkring at se deres forældre. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

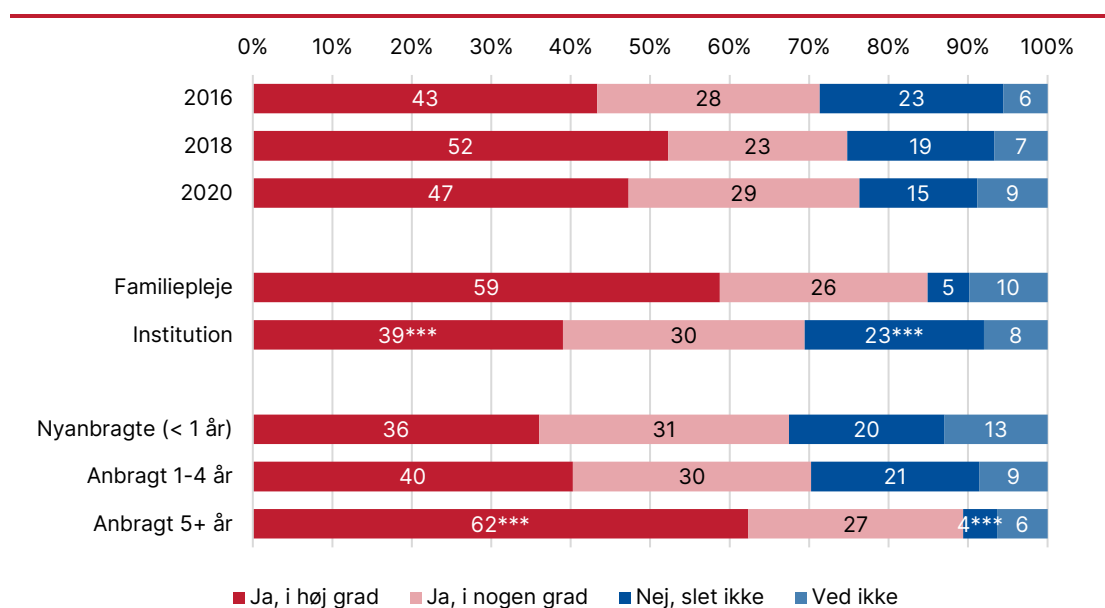
2 ud af 3 (67 pct.) svarer her, at de næsten altid er med til at bestemme, hvornår de skal ses, mens 22 pct. svarer, at de nogle gange er med til at bestemme, og 11 pct., svarende

til hver tiende ung, er aldrig eller næsten aldrig med til at bestemme. Vi ser et fald i andelen af unge, der ikke er med til at bestemme, hvornår de skal se deres forældre, fra 18 pct. i 2014 til 11 pct. i 2020. Dette kan ses som et tegn på, at det øgede fokus på medbestemmelse og inddragelse er slået igennem i forhold til de unges kontakt med deres forældre.

To tredjedele af de unge (62 pct.) svarer også, at graden af samvær med forældrene er fint, som det er lige nu (ikke vist i figur). Ca. hver fjerde (28 pct.) svarer, at de gerne vil se mere til deres forældre, mens en lille andel på 6 pct. svarer, at de vil være mindre sammen med deres forældre. Der er især unge anbragt på institution og unge, der er nyanbragte, der gerne vil se mere til deres forældre, end de gør nu.

Anbringelsesstedet spiller ofte en vigtig rolle for, om de unge får holdt kontakten med forældrene. Derfor har de unge svaret på, i hvor høj grad de oplever, at deres anbringelsessted hjælper dem med at holde kontakten (se Figur 6.4). Knap halvdelen af de unge (47 pct.) svarer, at anbringelsesstedet i høj grad hjælper dem, 29 pct. svarer i nogen grad, mens 15 og 9 pct. hhv. ikke oplever, eller ikke helt ved, om anbringelsesstedet hjælper.

Figur 6.4 Anbragte 15- og 17-åriges oplevelse af, om anbringelsesstedet hjælper med at holde kontakten til forældrene. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020. Spørgsmålet er ikke stillet i 2014.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2016, 2018 og 2020.

Unge i familiepleje og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år, føler i højere grad, at anbringelsesstedet hjælper dem med at holde kontakten. Andelen af unge, der i høj grad eller i nogen grad føler, at de får hjælp til at holde kontakten, er svagt stigende over årene fra 2016, hvor spørgsmålet er stillet første gang, til 2020. Der er således en signifikant større andel af unge (76 pct.), der i nogen eller i høj grad føler, de får hjælp til at holde kontakten, sammenlignet med 2016 (hvor andelen var 71 pct.).

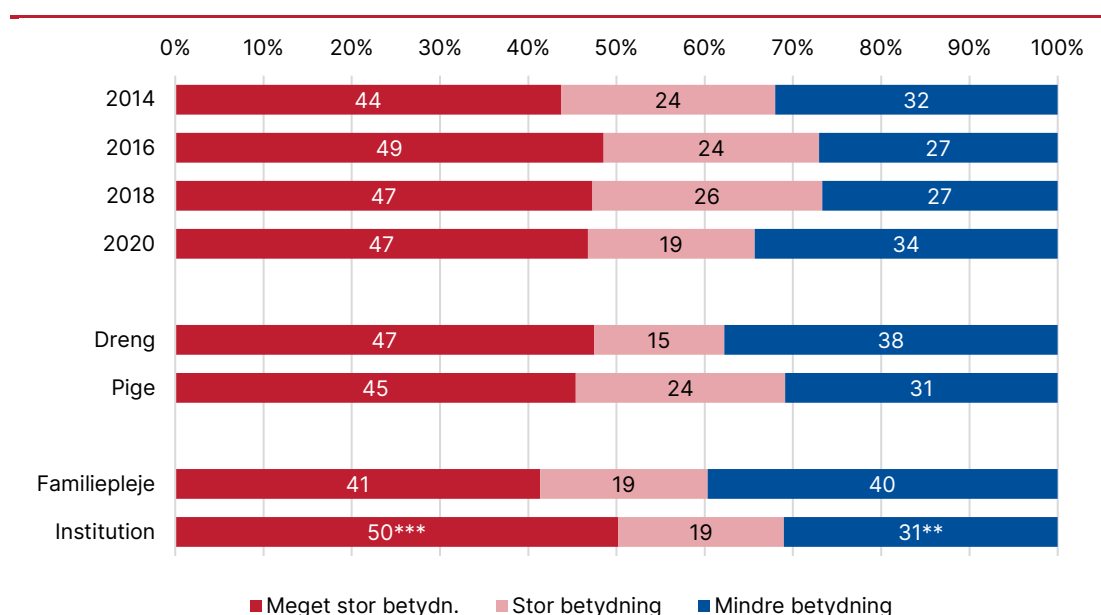
6.2 Tilknytning og social støtte fra forældrene

Anerkendelse og følelsesmæssig tilknytning til omsorgspersoner og nære relationer er en del af drivkraften i unges indstilling og tilfredshed med livet (Lausten & Frederiksen, 2016; Smith, Cameron & Reimer, 2017). Derfor har den følelsesmæssige tilknytning til forældrene stadig stor betydning for anbragte unge på trods af anbringelsen. Vi forsøger at måle følelsesmæssig tilknytning ved hjælp af følgende tre udsagn, der regnes sammen til et indeks for tilknytning:

- "Dit forhold til dine forældre er vigtigt for dig"
- "Du stoler på dine forældre"
- "Dine forældre spiller en ret stor rolle i dit liv".

De unges oplevelse af følelsesmæssig tilknytning til deres forældre er vist i Figur 6.5, hvor indekset er opdelt, så forældrene kan have meget stor betydning, stor betydning eller mindre betydning for de unge.

Figur 6.5 Anbragte 15- og 17-åriges oplevelse af følelsesmæssig tilknytning til deres forældre. Procent

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (drengene er referencekategori) og anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

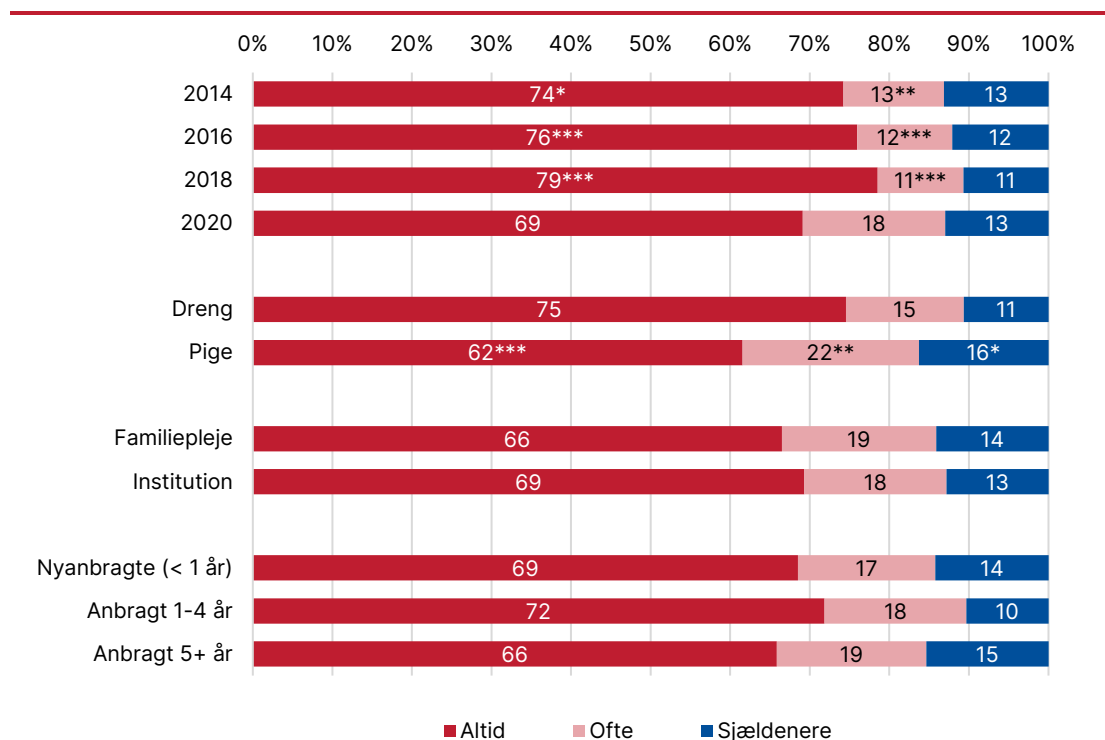
Lige knap halvdelen af de unge (47 pct.) svarer, at de oplever, at forældrene har meget stor betydning for dem, 19 pct. svarer, at forældrene har stor betydning, mens 34 pct. svarer, at forældrene har mindre betydning for dem. Det er altså hver tredje af de unge anbragte, der ikke oplever særligt stor følelsesmæssig tilknytning til forældrene.

Langt de fleste unge svarer, at deres forældre altid holder af dem, jf. Figur 6.6. Det gælder for 69 pct. af de unge i 2020. Andelen er dog lavere i 2020, sammenlignet med de

tre foregående trivselsundersøgelser. Dette fald i andelen af unge, der oplever, at deres forældre holder af dem, er gældende for alle undergrupper. Det vil sige, at der ingen forskel er over alder, køn, anbringelsessted eller -varighed. Dette kan være et udslag af den længere corona lockdown periode, hvor mange unge oplevede, at kontakten med forældrene blev vanskeliggjort og samvær blev indstillet.

Andelen er lavere for piger end for drenge, mens der ikke er nogen forskel på unge i familiepleje og unge på institution i forhold til, om de oplever, at forældrene holder af dem.

Figur 6.6 Anbragte 15- og 17-åriges oplevelse af, at forældrene holder af dem. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

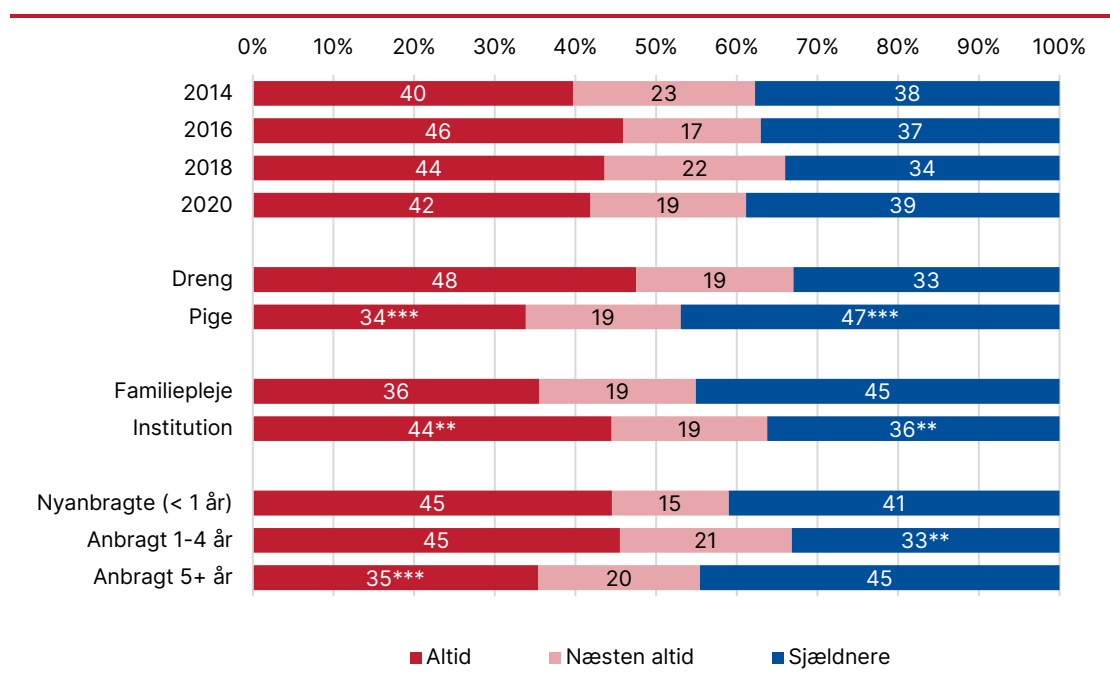
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

Alle børn og unge har brug for nogen, de kan spørge til råds, og mangel på voksne, der kan give den støtte, kan have konsekvenser for de valg, de unge tager. Vi har derfor fokus på, om de unge oplever social støtte fra forældrene på samme måde som den oplevede sociale støtte fra anbringelsesstedet, som blev beskrevet under Tema 1. De unge bliver bedt om at tage stilling til tre udsagn, som derefter laves til et indeks over social støtte:

- "Du kan regne med, at dine forældre lytter til dig"
- "Du kan gå til dine forældre for at få et råd"
- "Du kan regne med hjælp fra dine forældre, hvis du har et problem".

Fordelingen for de unges oplevelse af social støtte fra forældrene er vist i Figur 6.7. Her fremgår det, at 42 pct. altid oplever social støtte fra deres forældre, 19 pct. oplever næsten altid social støtte, mens 39 pct. sjældent oplever social støtte. Sammenlignet med social støtte fra voksne på anbringelsesstedet (tema 1) oplever 15- og 17-årige anbragte unge altså højere social støtte på anbringelsesstedet (54 pct.) end fra forældrene. Der er en lille stigning i andelen af unge, der altid oplever social støtte fra forældrene fra 2014 til 2016, men derudover er der ikke signifikant forskel over tid på andelen, der oplever social støtte fra forældrene. Det er fortrinsvis piger, som svarer, at de sjældent får støtte fra deres forældre. Knap halvdelen af pigerne (47 pct.) oplever sjældent social støtte fra deres forældre mod 33 pct. af drengene. Det samme gør sig gældende for unge, der har været anbragt i 5 år eller længere. For disse unge gælder det, at de gennem flere år ikke har boet sammen med deres forældre, hvilket kan have indflydelse på oplevelsen af social støtte. Derudover kan forældre til unge, der har været anbragt længe, selv have en række udfordringer at slås med, hvilket også kan have indvirkning på den støtte, de kan give til andre.

Figur 6.7 Anbragte 15- og 17-årige, der oplever at få social støtte fra forældrene. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2014, 2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

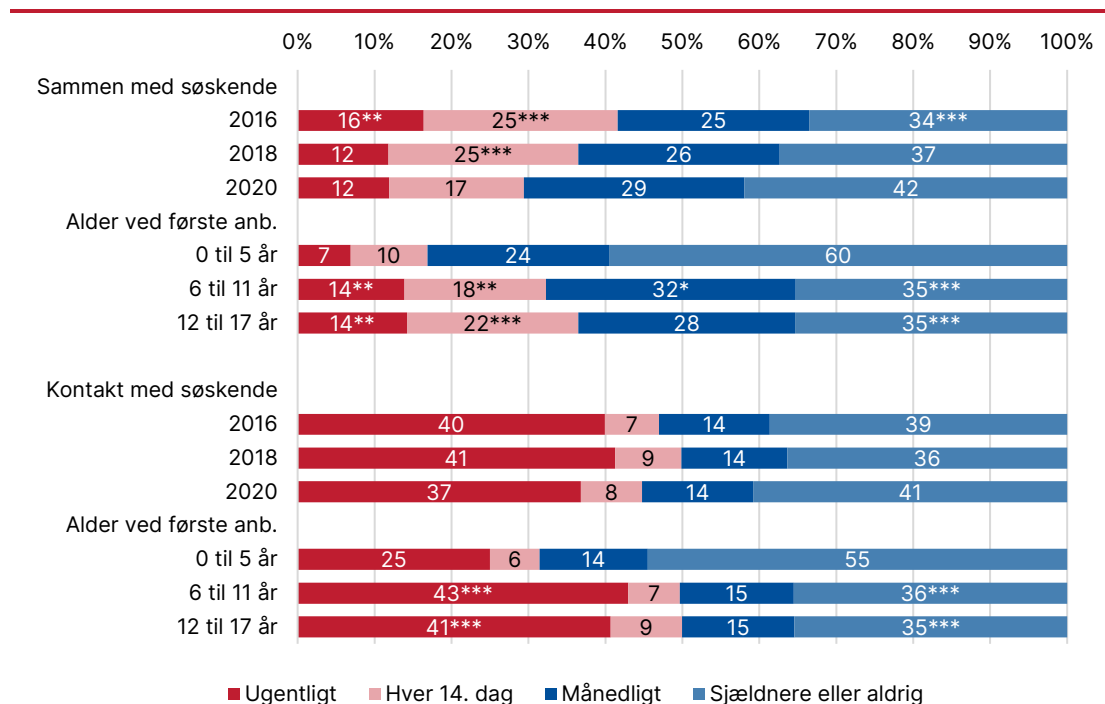
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

6.3 Kontakt og samvær med søskende

Næsten alle anbragte 15- og 17-årige har søskende (88 pct.). Godt hver fjerde (28 pct.) er anbragt sammen med søskende (jf. kapitel 2), men størstedelen af dem (74 pct.) har også søskende, som de ikke bor sammen med. Alt i alt har 81 pct. af de 15- og 17-årige i denne undersøgelse en eller flere søskende, som de ikke bor sammen med. Det betyder, at der også er søskende, som de unge ikke ser til dagligt. Vi har spurgt ind til, hvor ofte

de unge ser den søskende, som de har mest kontakt med. Figur 6.8 viser både hyppigheden af samvær med søskende, som de anbragte ikke bor sammen med (øverste del af figuren), samt hyppigheden af kontakt på anden vis end fysisk samvær med søskende, som de anbragte ikke bor sammen med (nederste del af figuren). Godt hver tiende (12 pct.) ser deres nærmeste søskende ugentligt, 17 pct. hver 14. dag, og 29 pct. ser deres søskende månedligt. Det betyder samtidig, at 42 pct. af de unge svarer, at de sjældent eller aldrig er sammen med den søskende, som de har mest kontakt med.

Figur 6.8 Anbragte 15- og 17-årige og hyppigheden af samvær og hyppigheden af kontakt med søskende. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2016 eller 2018) samt mellem alder ved første anbringelse (0 til 5 år er referencekategori). Spørgsmålet er ikke stillet i 2014.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Sammenligner vi de to dele af figuren (øverste om sammen med og nederste om kontakt på anden vis) er der betydeligt flere anbragte unge, der har kontakt med søskende via telefon, sms, snap eller chatbeskeder, end der er anbragte unge, der er sammen med søskende. Godt hver tredje (37 pct. i Figur 6.8) svarer i 2020, at de har kontakt mindst en gang om ugen, mens 12 pct. af de unge er fysisk sammen med deres søskende mindst en gang om ugen. Anbragte unge har altså mere elektronisk kontakt med søskende, de ikke er anbragt sammen med, end de er fysisk sammen med dem. Det kan være tegn på, at de unge forsøger at opretholde kontakten til søskende, fordi de gerne vil vedligeholde kontakten, også selvom det ikke er muligt at være fysisk sammen.

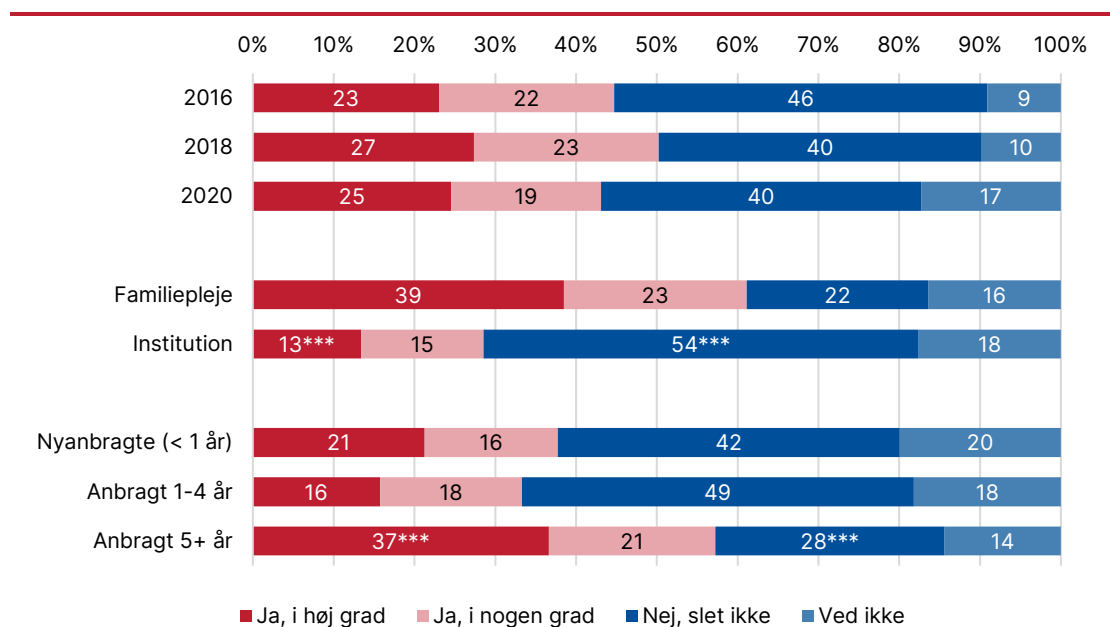
Der er signifikant forskel på hyppigheden af både fysisk og elektronisk kontakt, når de unge deles op på alder ved første anbringelse. En relativt stor andel af unge, der er anbragt i førskolealderen, er sjældent eller aldrig sammen med søskende (60 pct.) og er

sjældent eller aldrig i kontakt med søskende (55 pct.), som de ikke er anbragt sammen med, sammenlignet med unge, der er anbragt senere.

Hvis vi ser på samvariationen af fysisk samvær og elektronisk kontakt (ikke vist i figur), findes der en stor del af de unge, der ikke ser deres nærmeste søskende, og som samtidig svarer, at de ikke er i kontakt med deres søskende pr. telefon, sms eller andet. Denne samvariation i samvær og kontakt betyder, at ca. hver fjerde af de unge (28 pct.) hverken er fysisk sammen med eller har elektronisk kontakt med den søskende, som de har mest kontakt med, og som de ikke er anbragt sammen med.

På samme måde som med forældrene kan anbringelsesstedet støtte op omkring den unge i forhold til at holde kontakten til søskende. De unges svar angående den støtte er vist i Figur 6.9.

Figur 6.9 Anbragte 15- og 17-årige og hvorvidt anbringelsesstedet hjælper med at holde kontakten til søskende. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikant udvikling mellem 2020 (referencekategori) og tidligere undersøgelsesår (2016 eller 2018) samt test for signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori) i 2020.

Note: * = p < 0,05, ** = p < 0,01, *** = p < 0,001. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2014, 2016, 2018 og 2020.

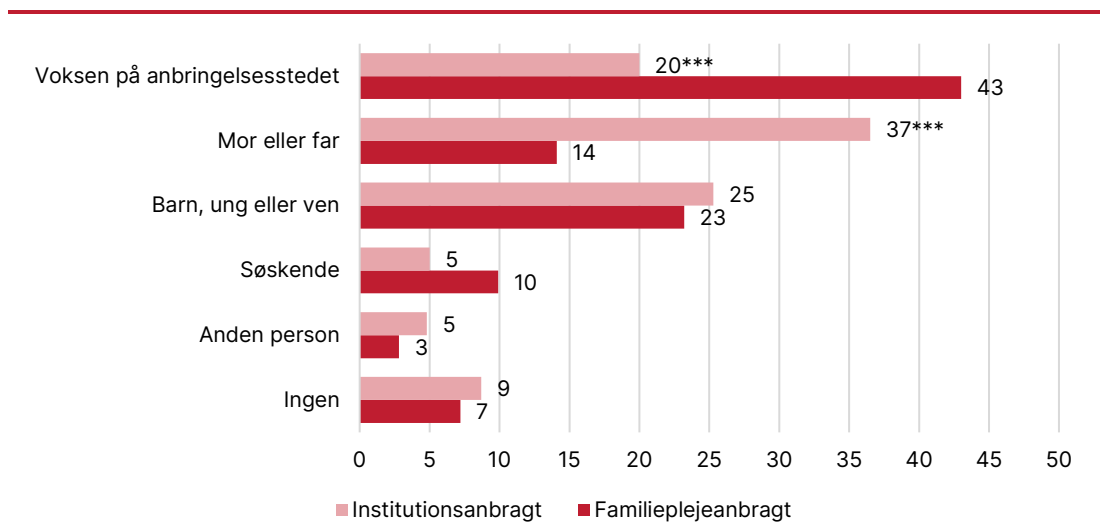
Det er kun hver fjerde ung (25 pct.), der i 2020 svarer, at anbringelsesstedet i høj grad hjælper dem i forhold til at holde kontakten, 19 pct. svarer i nogen grad, mens 40 pct. svarer, at anbringelsesstedet slet ikke hjælper. En relativt stor andel har svaret 'ved ikke' til spørgsmålet (17 pct.). Samlet set betyder det, at mere end halvdelen af de unge ikke kan svare ja til, at anbringelsesstedet hjælper dem med at holde kontakten til søskende, de ikke er anbragt sammen med.

Det er i højere grad unge på institutioner, der ikke føler, de får støtte til at holde kontakten, sammenlignet med unge i familiepleje, og unge, der har været anbragt i mindre end 5 år sammenlagt. Det tegner et billede af, at unge, der er anbragt første gang i teenagealderen, ikke får støtte til at holde kontakten til søskende, de ikke er anbragt sammen med.

6.4 Nære relationer

Dét at have et netværk og at have personer omkring sig, man har tillid til, og som fungerer som nære relationer, er afgørende for børn og unges trivsel og sociale integration (Boddy, 2011; Lausten & Frederiksen, 2016). Dette gælder naturligvis også anbragte børn og unge. Anerkendelse gennem nære relationer har betydning for anbragte børn og unges personlighed og selvværd (Gilligan, 2005; Warming & Christensen, 2016) og dermed stor betydning for, hvordan de klarer sig som voksne. Netop af den årsag har vi spurgt unge anbragte, hvem der betyder mest for dem, dvs. den person, der gør en forskel for, hvordan de har det. Fordelingen af svarene er vist i Figur 6.10.

Figur 6.10 Andel 15- og 17-årige med angivelse af den person, der er vigtigst for dem. Opdelt på anbringelsestype. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori). Figuren viser kun tal for 2020.

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Samlet set svarer godt hver fjerde af de 15- og 17-årige anbragte (27 pct.), at deres mor eller far er de vigtigste for dem. Men når vi deler de unge op på, om de unge er anbragt i familiepleje eller på institution, er der langt færre familieplejeanbragte unge, der svarer mor eller far (14 pct.), hvorimod hver tredje af de institutionsanbragte svarer mor eller far (37 pct.). Unge i familiepleje er langt mere tilbøjelige til at svare, at der er en voksen på anbringelsesstedet (43 pct.), der er den vigtigste person for dem. Denne forskel skal ses i lyset af, at unge i familiepleje oftest har været anbragt gennem flere år, og de derfor har en tættere tilknytning til de plejeforældre, som de ser hver dag, og som står for den nære relation i hverdagen. Til sammenligning har unge, der er anbragt på institution, ikke samme faste person, der altid er der.

Hver fjerde af de unge, uanset om de er familieplejeanbragt (23 pct.) eller institutionsanbragt (25 pct.), svarer, at den vigtigste person for dem er et barn, en ung eller en ven. På spørgsmålet om, hvad det er, der gør, at det lige netop er den person, der betyder mest, svarer de langt de fleste, at han/hun forstår mig, altid er der for mig, og at han/hun ser de unge som dem, de er. Den store andel, der svarer, at en jævnaldrende ven eller

kæreste er den vigtigste person for dem lige nu, og at personen ser dem, som de er, er tegn på, at mange unge anbragte har behov for ligesindede som nære relationer, der ved, hvad det vil sige at være anbragt, og hvilke problemer, unge anbragte ofte kan sidde med. Det kan dog, som Lausten, Frederiksen & Olsen (2020) også er inde på, tolkes som problematisk, at den mest betydningsfulde person ikke er en voksen, som de unge kan støtte sig til og spejle sig i, og som kan være med til at tage de svære beslutninger på længere sigt.

7 Hverdagen under coronapandemien

Hele verden blev ramt af coronapandemien i det tidlige forår 2020. Den store corona lockdown i Danmark fra 11. marts 2020 betød, at mange af landets almindelige funktioner lukkede ned. Ressourcer og kapacitet skulle fokuseres omkring ”kritiske funktioner”, og resten skulle blive hjemme. Anbragte børn og unge skulle også ”blive hjemme” på deres anbringelsessteder, som derfor måtte omstille sig og tage hånd om de anbragte i alle døgnets timer. Skoler og fritidsaktiviteter var midlertidigt lukket ned, ligesom der blev lagt restriktioner på besøgs- og samværsaktiviteter.

Dataindsamlingen for trivselsundersøgelsen blev også ramt og udskudt ad et par omgange. Det gav os derfor mulighed for at stille et par coronarelaterede spørgsmål til de unge for at få deres vinkel på, hvordan de oplevede hverdagen under den første corona lockdown. De unge fik mulighed for at svare på, om de var enige eller uenige i en række udsagn, der blev sat ind i denne kontekst:

Du skal tænke tilbage på perioden fra 11. marts, hvor statsministeren lukkede Danmark, og frem til det tidspunkt, hvor skolerne åbnede, og det igen blev muligt at være sammen med andre end dem, man boede sammen med. Her er nogle sætninger om, hvordan du havde det under corona lockdown, og du skal sige, hvor enig eller uenig du er.

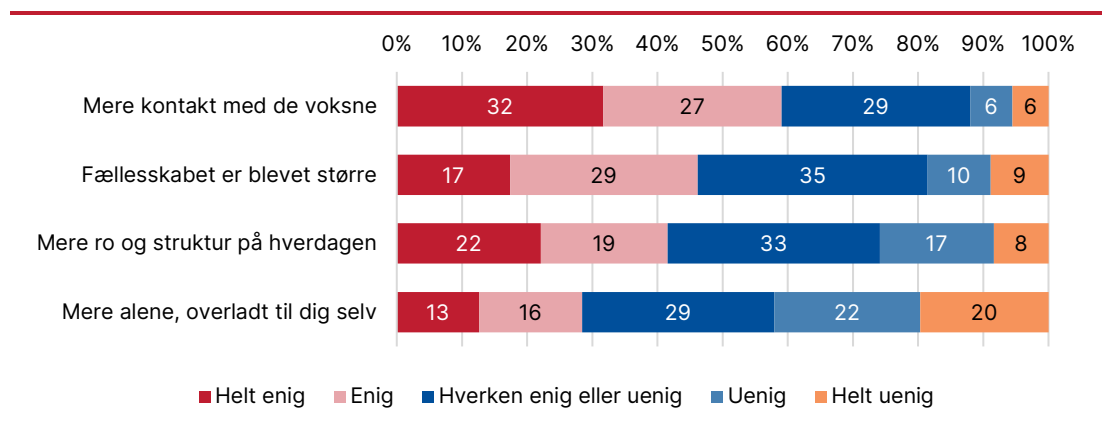
Boks Boks 7.1 sammenfatter kapitlets hovedresultater i kort form.

Boks 7.1 Resultater

- Når man spørger specifikt til enkelte detaljer som mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet, større fællesskab på anbringelsesstedet og mere ro og struktur på anbringelsesstedet, så svarer ca. halvdelen af de unge, at de er enige i, at de havde mere kontakt, mere fællesskab og mere ro og struktur på hverdagen under den første corona lockdown.
- Denne positive tilbagemelding skal dog sættes i perspektiv i forhold til, at halvdelen af de unge også svarer, at de samlet set synes, at hverdagen var sværere under lockdown. For mange af de unge anbragte var det ikke blot positivt, at livet og hverdagens ræs blev sat på stand-by, og at de unge blev tvunget til kun at forholde sig til det at få det nære på anbringelsesstedet til at fungere. Vi har ikke nogen lignende udsagn fra ikke-anbragte unge at sammenligne med, men det er nærliggende at tænke, at alderen, den begyndende selvstændiggørelse og det faktum, at unge anbragte qua deres anbringelse normalt skal forholde sig til flere arenaer end unge generelt, har en stor betydning i forhold til, om hverdagen føltes lettere eller sværere under lockdown.
- Der er stor forskel på, hvad unge i familiepleje og unge, anbragt på institution, svarer på disse corona-udsagn. Det kan tænkes, at den indbyggede ekstra usikkerhed for unge på institution, med en større gruppe af ansatte voksne, der selv har et hjem, der skulle fungere under lockdown, har haft en stor betydning for institutionsanbragte unges følelse af sikkerhed, sammenlignet med unge i familiepleje.
- Anbragte unge bekymrede sig også – på lige fod med andre danskere – om, hvad coronakrisen kunne have af betydning for Danmark.

De første udsagn handlede om, hvordan de unge oplevede hverdagen og kontakten med de voksne på anbringelsesstedet, dvs. om de havde mere kontakt med de voksne, om der var mere ro og struktur på hverdagen, og om fællesskabet blev større under lockdown. De blev fulgt op af et par udsagn om hjemmeundervisning og savn af skole og samvær, om de var nervøse for, hvad coronakrisen kunne betyde for Danmark, og endeligt spurgte vi de unge, om de synes, deres hverdagsliv havde fungeret bedre eller dårligere under lockdown. Fordelingen af svar på fire af udsagnene er samlet i Figur 7.1.

Figur 7.1 Anbragte 15- og 17-årige og deres oplevelse af første corona lockdown. Procent.

Anm.: Vægtede tal.

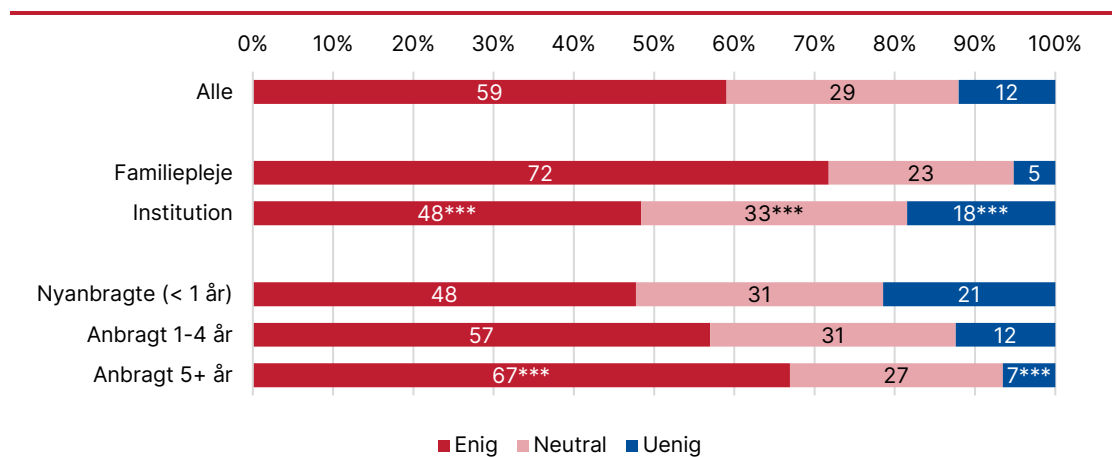
Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Overordnet set oplevede en stor gruppe af de unge ikke, at lockdown ændrede ved de forhold, vi spurgte ind til. Som Figur 7.1 viser, svarede mellem 29 og 39 pct. af de unge, at de hverken var enige eller uenige i de opstillede udsagn. En stor del var enige eller meget enige i flere af de positive udsagn om "at rykke sammen" på anbringelsesstedet, og 42 pct. oplevede mere ro og struktur på hverdagen. Der var også signifikant flere unge, der oplevede at de var mindre alene og overladt til sig selv, end der var unge, der oplevede det modsatte. Der tegner sig altså et billede af, at trods lockdown og de deraf følgende restriktioner i forhold til skolegang, fritidsaktiviteter og samvær, så oplevede mange unge, at alle "rykkede sammen" om opgaven og fik hverdagen til at fungere, på samme måde som alle andre husholdninger i Danmark skulle få hverdagen som hjemsendt til at fungere.

Når vi bryder svarene ned på underkategorier, er det her nødvendigt at samle enig og helt enig-svarene samt uenig og helt uenig-svarene for at sikre nok besvarelser i hver enkelt celle til at kunne vise det. Derfor er de følgende figurer kun opdelt i tre svarkategorier: enig, neutral, som karakteriserer hverken enig eller uenig, og uenig. Der er ingen signifikante forskelle mellem 15- og 17-årige og stort set ingen forskelle mellem piger og drenge, hvorfor analyserne koncentrerer sig om forskellen mellem unge i familiepleje og unge anbragt på institution og forskellen i forhold til antal år i anbringelse.

Lige godt halvdelen af de unge (59 pct.) svarer, at de oplevede at have mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet, jf. Figur 7.2. En større andel af de unge, der er anbragt i familiepleje, samt unge, der har været anbragt i 5 år eller længere, er enige i, at de havde mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet.

Figur 7.2 Anbragte 15- og 17-årige anbragte og deres oplevelse i forhold til mere eller mindre kontakt med de voksne på anbringelsesstedet under corona lockdown. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori).

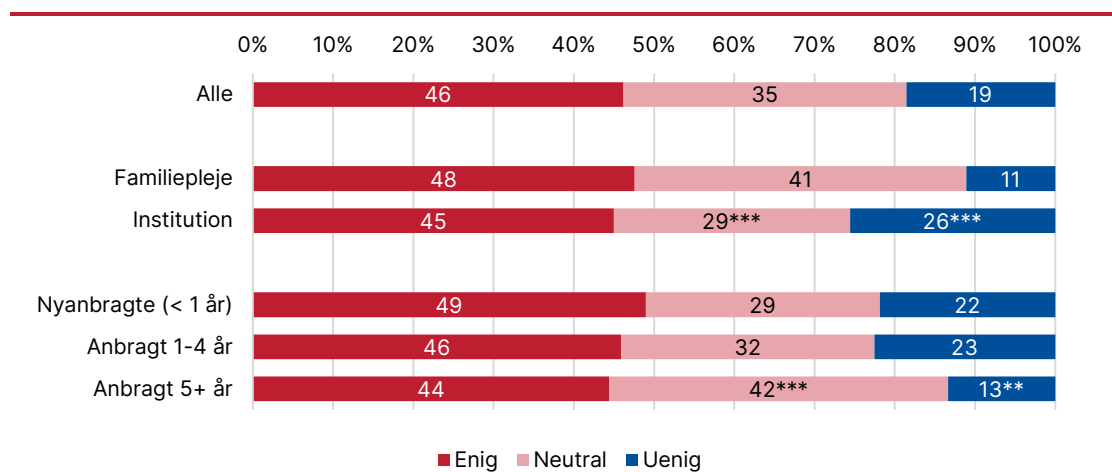
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

De unge, der er mindst enige i udsagnet, er unge nyanbragte og unge anbragt på institution. Disse unge har ikke samme opfattelse af at have mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet, som andre unge. Den korte anbringelsestid og det skiftende personale, som også har været presset som følge af lockdown og hjemsendelse af egne børn, kan her sandsynligvis være forklaringen på, og muligvis en indbygget forhindring i, at nyanbragte og institutionsanbragte har oplevet mere kontakt under lockdown.

Ser vi på oplevelsen af fællesskabet, jf. Figur 7.3, er knap halvdelen af de unge anbragte (46 pct.) enige i, at fællesskabet på anbringelsesstedet er blevet større under lockdown.

Figur 7.3 Anbragte 15- og 17-årige og deres oplevelse af fællesskabet på anbringelsesstedet under corona lockdown. Procent.

Note: Test for statistisk signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori).

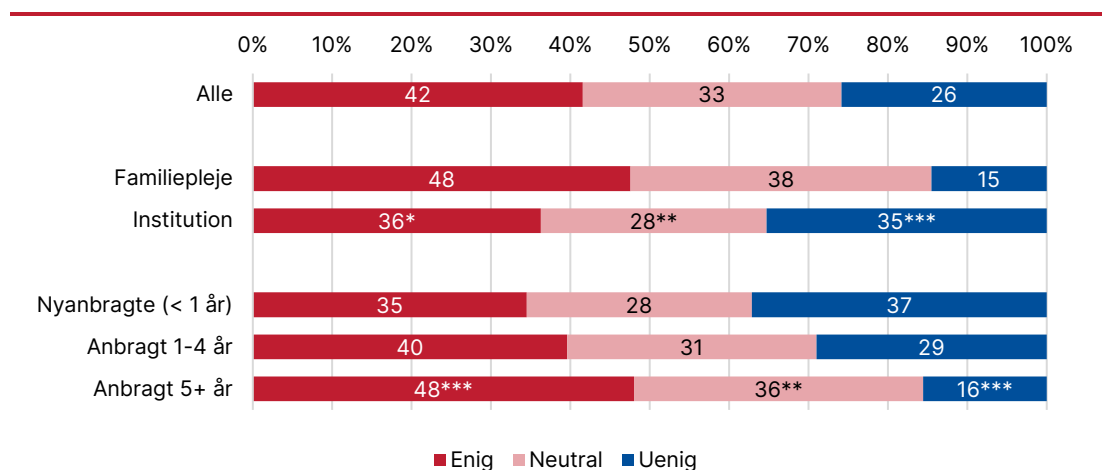
Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Der er ikke en signifikant forskel mellem anbringelsestype og anbringelsesvarighed i forhold til andelen, der er enige i, at fællesskabet blev større under lockdown. Til gengæld er der forskel i andelen af unge i familiepleje, der er uenige i udsagnet, sammenlignet med unge anbragt på institution. 1 ud af 10 unge i familiepleje (11 pct.) oplevede ikke, at fællesskabet blev større, mens det samme er gældende for hver fjerde på institution (26 pct.). Det samme billede tegner sig for unge, der har været anbragt i mindre end 5 år.

Mens omkring halvdelen af de unge oplevede, at de havde mere kontakt med de voksne på anbringelsesstedet, og at fællesskabet var blevet større, er færre anbragte unge enige i, at der har været mere ro og struktur på hverdagen under corona lockdown, sammenlignet med før corona (Figur 7.4). Her gælder det, at 42 pct. er enige eller helt enige i udsagnet.

Figur 7.4 Andel 15- og 17-årige anbragte, der er enige i, at der har været mere ro og struktur på hverdagen under corona lockdown. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

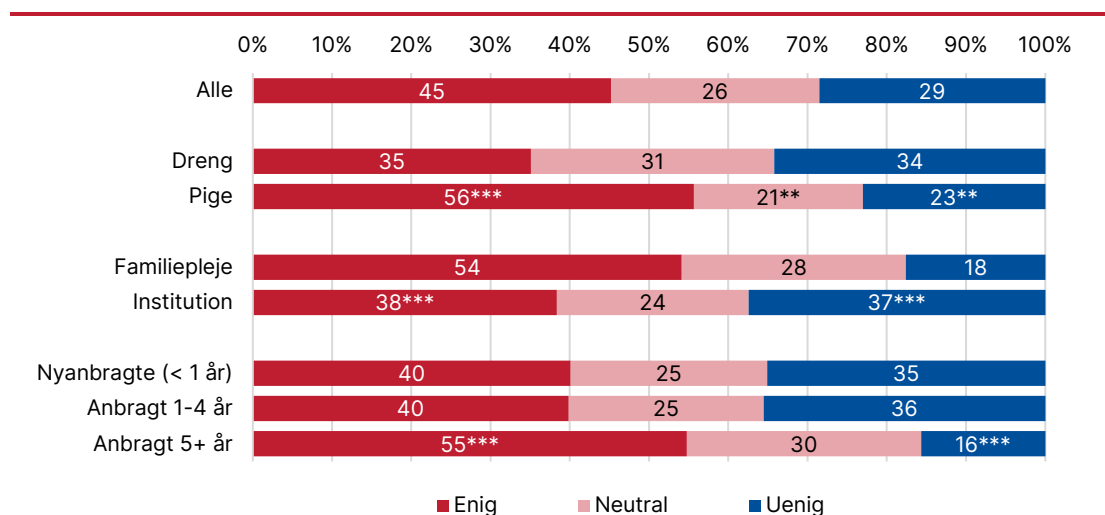
Ro og struktur på anbringelsesstedet er et relativt vidt begreb, og det skal ses i sammenhæng med, at de unge har været nødsaget til at være på anbringelsesstedet i alle døgnets timer, fordi skole, fritidsaktiviteter, og for manges vedkommende samvær med familien, var aflyst. Konsekvensen af lockdown kunne derfor være, at de unge oplevede en anden ro i hverdagen, hvor de ikke skulle forholde sig til andre mennesker end dem, de boede sammen med.

Fra en anden undersøgelse ved vi, at flere ledere af døgninstitutioner og opholdssteder under lockdown oplevede, at de unge fik en anden ro og dermed en bedre trivsel, fordi de ikke hele tiden skulle forholde sig til krav fra andre steder end der, hvor de boede (Brændgaard m.fl., kommende udgivelse). At der for en periode blev lukket ned for uddannelsesinstitutioner, ekstern behandling, besøg af sagsbehandlere, kontaktpersoner, UU-vejledere og andre, der krævede, at de unge forholdt sig til noget, betød, at de unge kunne koncentrere sig om sig selv og at få hverdagen til at fungere på anbringelsesstedet. Andre oplevede imidlertid, at unge med stort behov for forudsigelighed og genkendelig struktur trivedes dårligt med ændringen af den hverdag, de var vant til.

Når vi spørger de unge selv, svarer 42 pct., at de er enige eller meget enige i, at der var mere ro og struktur på hverdagen under lockdown. Det betyder så samtidig, at 6 ud af 10 unge ikke følte en større ro og struktur. Her gælder det igen, at flere unge i familiepleje, sammenlignet med unge på institution, og unge, der har været anbragt i længere tid, oplevede en større ro og struktur i hverdagen.

Mange danskere bekymrede sig om, hvad coronakrisen kunne betyde for Danmark, og dette var ikke anderledes for anbragte unge end for resten af befolkningen. Lige knap halvdelen af de unge (45 pct.) svarede bekræftende på, at de var nervøse for, hvad coronakrisen kunne betyde for Danmark, jf. Figur 7.5. Her er pigerne signifikant mere bekymrede end drengene (56 vs. 35 pct.), samtidig med at unge i familiepleje var mere bekymrede end unge anbragt på institution (54 vs. 38 pct.). Det samme gør sig gældende for unge, der har været anbragt 5 år eller længere, sammenlignet med unge, der har været kortere tid i anbringelse.

Figur 7.5 Anbragte 15- og 17-årige og hvorvidt de var nervøse for, hvad coronakrisen kunne betyde for Danmark. Procent.

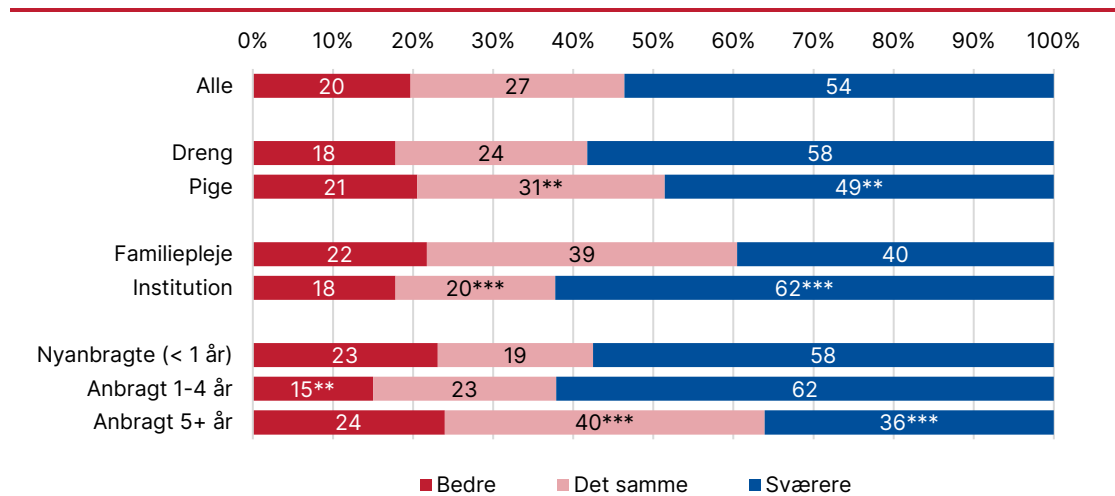
Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem køn (dreng er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Som et afsluttende spørgsmål omkring hverdagen under første lockdown, stillede vi spørgsmålet: "Samlet set, hvordan vil du sige, din hverdag fungerede under coronakrisen? Fungerede dit liv bedre – eller var det sværere?". Spørgsmålet blev stillet ud fra en nysgerrighed om, hvorvidt lockdown-perioden fungerede som et pusterum fra en travl hverdag, hvor de unge skal forholde sig til mange problemstillinger og udefrakommende faktorer, eller om den i stedet var en ødelæggende faktor i forhold til en hverdag, hvor struktur og regelmæssighed er det vigtigste for, at hverdagen fungerer. Svarene er vist i Figur 7.6.

Figur 7.6 Anbragte 15- og 17-årige og hvorvidt de synes, hverdagen fungerede bedre eller sværere under lockdown. Procent.

Anm.: Test for statistisk signifikante forskelle mellem køn (drengene er referencekategori), anbringelsessted (familiepleje er referencekategori) og -varighed (nyanbragte er referencekategori).

Note: * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$. Vægtede tal.

Kilde: Anbragte børn og unges trivsel 2020.

Selvom en stor andel af unge jf. Figur 7.1 svarede, at de havde mere kontakt med de voksne, at fællesskabet var blevet større på anbringelsesstedet, og at der var mere ro og struktur på hverdagen, er det kun hver femte (20 pct.), der synes, at hverdagen samlet set fungerede bedre under lockdown. Mere end halvdelen (54 pct.) svarer, at hverdagen var sværere, mens 27 pct. mener, at hverdagen var den samme. Flere drenge end piger følte, at hverdagen var sværere, ligesom flere institutionsanbragte og flere nyanbragte følte, at hverdagen var sværere, sammenlignet med hhv. unge i familiepleje og unge, der har været anbragt i 5 eller flere år.

Der kan være mange forskellige forklaringer på, at en stor del af de unge følte, at hverdagen var sværere. Vi skal her huske, at besvarelsene er givet af 15- og 17-årige, der alle er i gang med teenageårenes frigørelse og ønske om selvstændighed, samtidig med at det under lockdown ikke var muligt at være sammen med andre jævnaldrende end dem, man boede sammen med.

8 Metode og datagrundlag

Indsamlingsmetode

Trivselsundersøgelsen blandt anbragte børn og unge 2020 blev planlagt til at blive gennemført efter samme skabelon som de tre foregående undersøgelser i 2014, 2016 og 2018 (Ottosen m.fl., 2015, Lausten & Jørgensen, 2016, og Rambøll, 2018). Datagrundlaget skulle være anbragte børn og unge på 11, 13, 15 og 17 år, og dataindsamlingen skulle foregå i foråret 2020. Som ved de tre foregående trivselsundersøgelser skulle de 11- og 13-årige besøgsinterviewes, mens de 15- og 17-årige skulle besvare spørgeskemaet over internettet, og hvis dette ikke skete ville de blive tilbudt et besøgsinterview.

Desværre blev Trivselsundersøgelsen blandt anbragte børn og unge 2020 – som alt andet i hele verden – påvirket af coronapandemien. Forældrene til de udtrukne 11-, 13-, 15- og 17-årige blev 3. marts 2020 orienteret via e-boks om at undersøgelsen ville starte, mens startdatoen for dataindsamlingen var planlagt til 11. marts 2020, altså selve dagen for den første lockdown-periode i Danmark. I erkendelse af, at en trivselsundersøgelse ikke ville stå som højeste prioritet på landets anbringelsessteder under lockdown og den efterfølgende forsigtige genåbning, og at anbringelsesstederne ikke ville være villige at give en interviewer adgang til at interviewe børnene og de unge, satte vi dataindsamlingen på standby til august 2020.

Dataindsamlingen blev genstartet 18. august 2020, hvor forældre til de udtrukne anbragte på ny blev orienteret om, at undersøgelsen startede. På grund af det stigende smittetryk og den nye nedlukning omkring starten af september 2020, blev dataindsamlingen endnu en gang sat på standby 15. september 2020. De 15- og 17-årige var dog godt i gang med at besvare spørgeskemaer på web, hvorfor den del af dataindsamlingen ikke blev lukket. Det lykkedes faktisk at få svar fra ca. 25 pct. af alle 15- og 17-årige i de tre måneder af efteråret 2020, hvor besøgsinterview var udelukket.

I november 2020 tog vi beslutningen om at ændre datagrundlaget for trivselsundersøgelsen drastisk. Vi valgte at indskrænke populationen, så den fremadrettede dataindsamling til trivselsundersøgelsen 2020/2021 kun ville bestå af 15- og 17-årige. Denne beslutning bygger på flere aspekter. Vi vurderede, at det var for usikkert, om interviewererne overhovedet ville få adgang til anbringelsesstederne for at lave personlige interview med de 11- og 13-årige. Derudover vurderede vi, at en ændring fra besøgsinterview til telefoninterview ikke ville fungere for de 11- og 13-årige, da det ville være umuligt at holde børnenes fokus over telefonen i længere tid. Vi intensiverede derfor indsatsen over for de 15- og 17-årige, for at få flere til at svare elektronisk og ændrede tilbuddet fra besøgsinterview til telefoninterview til dem, der ikke fik svaret på web.

Datagrundlag

DST Survey trak 20. februar 2020 en population, der bestod af alle 11-, 13-, 15- og 17-årige, der var anbragt pr. 31. december 2019. af den population blev der trukket en stikprøve på 2.711, som skulle deltage i undersøgelsen. De 17-årige blev samlet således, at ingen af dem ville nå at fylde 18 år inden for dataindsamlingsperioden.

Som følge af den første udsættelse blev populationen af anbragte 11-, 13-, 15- og 17-årige opdateret 13. august 2020, for at afgrænse til dem, der var anbragt pr. 1. juni 2020. Samtidig satte vi skæringsdatoen for de 17-årige, så de skulle være 17 år pr. 1. august 2020, men de måtte ikke nå at fylde 18 år inden 15. december 2020. Populationen var på det tidspunkt 3.074 børn og unge, hvorfra vi trak en stikprøve på 2.739.

Efter anden udsættelse valgte vi at udelade de 11- og 13-årige og kun fortsætte med de 15- og 17-årige. Ved opstarten i januar 2021 inkluderede DST Survey resten af de 15-årige i stikprøven, således at stikprøven fra januar 2021 bestod af i alt 962 15-årige og 634 17-årige, jf. tabel 7.1.

Tabel 8.1 Population, stikprøvestørrelse og antal besvarelser i TBU 2020. Antal og procent.

	15-årige	17-årige	Total
Population af anbragte i aldersgruppen	1.160	2.114	3.274
Udtrukket stikprøve	962	634	1.596
Antal besvarelser	372	226	598
Besvarelsesprocent	38,7	35,6	37,5

Kilde: VIVE.

Langt størstedelen af de unge har svaret på det webbaserede spørgeskema. Det gælder for knap ni ud af 10 unge, nemlig 87 pct. af de 15-årige og 84 pct. af de 17-årige. Resten er blevet telefoninterviewet af DST Surveys interviewerkorps.

Datagrundlaget for den nærværende rapport bygger hovedsageligt på besvarelser fra 15- og 17-årige unge i 2020/2021, med sammenligning tilbage i tid til 15- og 17-årige i 2014, 2016 og 2018.

Der opdeles – ligesom i de tidligere runder af trivselsundersøgelsen – på alder (15- og 17-årige), køn (piger og drenge), anbringelsestype (familiepleje og institutionsanbringelse), varighed i anbringelse (nyanbragt, dvs. anbragt inden for det seneste år, anbragt 1-4 år og anbragt 5 eller flere år), og alder ved første anbringelse (0-5 år, 6-11 år og 12-17 år).

Anbragte med funktionsnedsættelse

Børn og unge med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser anbringes i Danmark uden for hjemmet efter de samme bestemmelser i serviceloven som børn og unge, der anbringes af sociale årsager. De eksisterende oplysninger omkring anbringelsen giver ikke mulighed for at adskille de to grupper. Derfor inviteres alle udtrukne unge på lige fod, trods en formodning om at unge med større fysiske og psykiske funktionsnedsættelser ikke er i

stand til selv at udfylde et webbaseret spørgeskema eller deltage i et telefoninterview af længere varighed. Det må derfor forventes, at anbragte unge med betydelige funktionsnedsættelser er underrepræsenteret i undersøgelsen.

Vægtning af data

Trivselsundersøgelsen er i alle årene 2014-2020 udført med en aldersstratificeret stikprøve, hvor der er udtrukket lige mange fra hver af aldersgrupperne 11, 13, 15 og 17 år. Dette indebærer, at de yngre aldersgrupper er relativt overrepræsenteret, mens de ældre aldersgrupper er underrepræsenteret i forhold til den faktiske population af anbragte børn og unge på tidspunktet for udvælgelse af stikprøven.

Aldersstratificeringen medfører, at stikprøven ikke er repræsentativ, hverken for de enkelte aldersgrupper eller for den samlede population af anbragte børn og unge. For at imødekomme denne udfordring er alle resultater vægtet ud fra respondenternes alder, køn og anbringelsessted. Det betyder bl.a., at 17-årige er vægtet op i forhold til 15-årige, da yngre teenagere er mere tilbøjelige til at svare på spørgeskemaer end ældre teenagere, drenge er vægtet op i forhold til piger, da piger er mere tilbøjelige til at svare end drenge, og institutionsanbragte er vægtet op i forhold til familieplejeanbragte, da familieplejeanbragte er mere tilbøjelige til at svare end institutionsanbragte.

Data for 2014, 2016 og 2018 er ligeledes vægtet efter samme metode som vægtning af data i 2020. Dette medfører, at der for alle analyser af resultater, hvor vi ser på den samlede mængde af besvarelser, er vægtet for alder, køn og anbringelsessted. Analyser af aldersopdelte resultater er vægtet for køn og anbringelsessted, analyser af kønsopdelte resultater er vægtet for alder og anbringelsessted, mens analyser opdelt på anbringelsessted er vægtet for alder og køn. Analyser, hvor respondenterne er opdelt efter anbringelsesvarighed eller alder ved første anbringelse er ligeledes vægtet for alder, køn og anbringelsessted.

Litteratur

- Bengtsson, T.T., L.H. Bom & L. Fynbo (2021): Playing Apart Together: Young People's Online Gaming during the COVID-19 Lockdown. *Young*, 29(4_suppl), S65-S80.
- Bijleveld, G.G.V., C.W.M. Dedding & J.F.G. Bunders-Aelen (2015): Children's and young people's participation within child welfare and child protection services: a state-of-the-art review. *Child and Family Social Work*, 20(2), 129-138.
- Boddy, J. (2011): The Supportive Relationship in 'Public Care': The Relevance of Social Pedagogy. I: Cameron, C. & P. Moss (red.): *Social Pedagogy and Working with Children and Young People: Where Care and Education Meet*, London: Jessica Kingsley, s. 105-124.
- Boyle, C. (2017): What is the impact of birth family contact on children in adoption and long-term foster care? A systematic review. *Child & Family Social Work*, 22, 22-33.
- Brown, R., H. Alderson, E. Kaner, R. McGovern, & R. Lingam (2019): "There are carers, and then there are carers who actually care; Conceptualizations of care among looked after children and care leavers, social workers and carers, *Child Abuse & Neglect*, 92, 219-229.
- Bruun J.M., L.G. Bjerregaard, P. Due, B.L. Heitmann, T.V. Høy, L. Kierkegaard, K.F. Michaelsen, C.S. Morgen, N.J. Olsen, T.I.A. Sørensen, U. Toft & J.N. Østergaard (2021): *Forebyggelse af overvægt blandt børn og unge*. København: Vidensråd for Forebyggelse.
- Brændgaard, N.W., M. Foldager Hindsholm, V.M. Jensen & M. Lausten (kommende udgivelse): *Håndtering af corona lockdown på døgntilbud til børn og unge. Resultater af spørgeskemaundersøgelse i foråret 2020 blandt døgntilbudsledere*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- BUVM (2018): *Forberedende grunduddannelse*. København: Børne- og Undervisningsministeriet, Styrelsen for undervisning og kvalitet.
- Børnerådet (2012): *De prøver at gøre det så normalt som muligt. Et indblik i 113 anbragte børn og unges liv*. Billund: Børnerådet.
- Cole, T.J., & T. Lobstein (2012): Extended international (IOTF) body mass index cut-offs for thinness, overweight and obesity. *Pediatric Obesity*, 7(4), 284-294.
- Eccles, A. M., P. Qualter, K.R. Madsen & B.E. Holstein (2020): Loneliness in the lives of Danish adolescents: Associations with health and sleep. *Scandinavian Journal of Public Health*, 48(8), 877-887.
- Egelund, T., D. Andersen, A.-D. Hestbæk, M. Lausten, L. Knudsen, R.F. Olsen & F. Gerstoft (2008): *Anbragte børns udvikling og vilkår*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 08:23.

- Egelund, T., T.B. Jakobsen, I. Hammen, M. Olsson & A. Høst (2010): *Sammenbrud i anbringelser af unge. Erfaringer, forklaringer og årsagerne bag*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 10:06.
- Evans, A. (2020): The taboo of love for children in care: its emergence through the transference relationship and in the system around the child, *Journal of Child Psychotherapy*, 46(1), 72-89.
- Ford, T., P. Vostanis, H. Meltzer & R. Goodman (2007): Psychiatric disorder among British children looked after by local authorities: comparison with children living in private households. *The British Journal of Psychiatry*, 190(4), 319-325.
- Fredricks, J.A. & J.S. Eccles (2006): Extracurricular Involvement and Adolescent Adjustment: Impact of Duration, Number of Activities, and Breadth of Participation. *Applied Developmental Science*, 1(3), 132-146.
- Frederiksen, S. & A-D. Hestbæk (2021): *Kontinuitet i anbringelser. Slutrapport fra evalueringen af regler om kontinuitet i Barnets Reform*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Giddens, A. (2021): *Modernitet og selvidentitet: selvet og samfundet under sen-moderniteten*. København: Gyldendal A/S. E-bog.
- Gilligan, R. (2005): Resilience and Residential Care for Children and Young People. I: Crimmens, D. & I. Milligan (red.): *Facing forward: Residential Child Care in the 21st Century*. Lyme Regis: Russell House Publishing.
- Goemans, A., M. van Geel, M. van Beem & P. Vedder (2016): Developmental outcomes of foster children: A meta-analytic comparison with children from the general population and children at risk who remained at home. *Child maltreatment*, 21(3), 198-217.
- Goodman, R. (1997): The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. *Journal of child psychology and psychiatry*, 38(5), 581-586.
- Goodman, R. (2001): Psychometric properties of the strengths and difficulties questionnaire. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 40(11), 1337-1345.
- Honicke, T., & J. Broadbent (2016): The influence of academic self-efficacy on academic performance: A systematic review. *Educational Research Review*, 17, 63-84.
- Jensen, B.S. (2014): *Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde – Reel inddragelse eller symbolsk retorik?* Aalborg: Aalborg University Press.
- Järvinen, M. & J. Demant (2011): The normalization of cannabis use among young people: Symbolic boundary work among young people. *Health, Risk & Society* 13(2), 165-182.
- KL (2018): *Udsatte børn – Nøgletal 2018*. København: Kommuneforlaget.

- KL (2020): *Udsatte børn – Nøgletal 2020*. København: Kommuneforlaget.
- Kloppenborg, H.S. & M. Lausten (2020): *Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Kloppenborg, H.S., E. Ladekjær & H.S. Pedersen (2018): *Evaluering af projekt Bedre Børneinddragelse*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Kääriälä, A., M. Berlin, M. Lausten, H. Hiilamo & T. Ristikari (2018): Early school leaving by children in care: A comparative study of three Nordic countries. *Children and Youth Services Review*, 93, 186-195.
- Lausten, M. & A.G. Andreasen (2021): *Karakteristik af udsatte forældre 2019*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Lausten, M. & S. Frederiksen (2016): Do you love me? An empirical analysis of the feeling of love amongst children in out-of-home care. [Joint Special Issue, Love in Professional Practice] *Scottish Journal of Residential Child Care*, 15(3) and *International Journal of Social Pedagogy*, 5(1), 90-103.
- Lausten, M. & T. Jørgensen (2017): *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen (2013): *Anbragte 15-årige hverdagsliv og udfordringer I*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 13:07.
- Lausten, M., S. Frederiksen & R.F. Olsen (2020): *Tidligere anbragte unge – 18 år og på vej mod voksenlivet: Forløbsundersøgelse af tidligere anbragte unge født i 1995*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Levin, K.A. & C. Currie (2014): Reliability and validity of an adapted version of the Cantril Ladder for use with adolescent samples. *Social Indicators Research*, 119(2), 1047-1063.
- Marshall, G., K. Winter & D. Turney (2020): Honneth and positive identity formation in residential care. *Child & Family Social Work*, 25(4), 733-741.
- McLoughlin, C., D. Connolly, S. McCarthy, L. Weir, N. O'Rourke & R. Flynn (2020): What Underpins Good Child-centred Practices in Children's Social Services? *Journal of Social Care*, 3(1), Article 5.
- Mølholt, A.K. (2019): Tidligere anbragtes oplevelser af at høre til, i K.E. Petersen & J.H. Hansen (red.): *Inklusion og eksklusion.: En grundbog*. København: Hans Reitzels Forlag, 371-385.
- Natalier, K. & G. Johnson (2015): No Home Away from Home: A Qualitative Study of Care Leavers' Perceptions and Experiences of 'Home', *Housing Studies*, 30(1), 123-138.

- Olsen, R. F., & C.J. de Montgomery (2018): Revisiting out-of-home placed children's poor educational outcomes—Is school change part of the explanation?. *Children and Youth Services Review*, 88, 103-113.
- Ottosen, M.H., M. Lausten, S. Frederiksen & D. Andersen (2015): *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ottosen, M.H., A.G. Andreasen, K.M. Dahl, A-D. Hestbæk, M. Lausten & S.L.B. Rayce (2018): *Børn og unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2018*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Partnerskabet om udsatte børn og unge under COVID-19 (2020): *INGEN BØRN OG UNGE SKAL STÅ UDEN FOR FÆLLESSKABER. Anbefalinger til at forebygge og afhjælpe ensomhed som følge af COVID-19*. Partnerskabet om udsatte børn og unge under COVID-19. Lokaliseret på: <https://socialstyrelsen.dk/filer/tvaergaende/corona/ensomhedsstrategi-udsatte-borneomradet-t2.pdf>
- Poitras, K., S. Porlier & G.M. Tarabulsy (2021): Child's adjustment and parent-child contact after child placement into foster care: a systematic review. *Journal of Public Child Welfare*, 1-32.
- Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*. København: Socialministeriet.
- Rasmussen, M., L. Kierkegaard, S.V. Rosenwein, B.E. Holstein, M.T. Damsgaard & P. Due (2019): *Skolebørnsundersøgelsen 2018: Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Roberts, R.E., P.M. Lewinsohn & J.R. Seeley (1993): A brief measure of loneliness suitable for use with adolescents. *Psychological reports*, 72(3), 1379-1391.
- Russell, D.W. (1996): UCLA Loneliness Scale (Version 3): Reliability, validity, and factor structure. *Journal of personality assessment*, 66(1), 20-40.
- SDU (2021): *Corona-nedlukning rammer børn og unge: Faldende fysisk aktivitet er bekymrende*. Odense: Syddansk Universitet. Lokaliseret på: https://www.sdu.dk/da/om_sdu/institutter_centre/iob_id-raet_og_biomekanik/nyt_iob/corona-nedlukning+rammer+boern+og+unge
- Sen, R. & K. Broadhurst (2011): Contact between children in out-of-home placements and their family and friends networks: A research review. *Child & Family Social Work*, 16(3), 298-309.
- Sikora, J., M.D.R. Evans & J. Kelley (2019): Scholarly culture: How books in adolescence enhance adult literacy, numeracy and technology skills in 31 societies. *Social science research*, 77, 1-15.
- Smith, M., C. Cameron & D. Reimer (2017): From attachment to recognition for children in care. *The British Journal of Social Work*, 47(6), 1606-1623.

- Social- og Ældreministeriet (2021): *Bred politisk aftale om Børnene Først*. Social- og Ældreministeriet. Lokaliseret på: <https://sm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2021/maj/bred-politisk-aftale-om-boernene-foerst>.
- Sullivan, A., & M. Brown (2015): Reading for pleasure and progress in vocabulary and mathematics. *British Educational Research Journal*, 41(6), 971-991.
- Sundhedsstyrelsen (2019a): *FAQ om lattergas som rusmiddel*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Sundhedsstyrelsen (2019b): *Lattergas fra gaspatroner. Udbredelsen blandt elever på ungdomsuddannelser*. København: Sundhedsstyrelsen.
- Toftager, M. & J.C. Brønd (2019): *Fysisk aktivitet og stillesiddende adfærd blandt 11-15-årige: National monitorering med objektive målinger*. Odense: Syddansk Universitet og Sundhedsstyrelsen.
- Tolstrup, J.S., J. Demant, M. Grønbæk, S.P. Møller, M.U. Pedersen & V. Pisinger (2019): *Unges alkoholkultur: et bidrag til debatten*. København: Vidensråd for Forebyggelse.
- van den Toren, S.J., A. van Grieken & H. Raat (2021): Associations of socio-demographic characteristics, well-being, school absenteeism, and substance use with recreational nitrous oxide use among adolescents: A cross-sectional study. *PloS one*, 16(2), e0247230.
- Varga, T.V., F. Bu, A.S. Dissing, L.K. Elsenburg, J.J.H. Bustamante, J. Matta, ... & N.H. Rod (2021): Loneliness, worries, anxiety, and precautionary behaviours in response to the COVID-19 pandemic: a longitudinal analysis of 200,000 Western and Northern Europeans. *The Lancet Regional Health-Europe*, 2, 100020.
- Vinnerljung, B. & M. Sallnäs (2008): Into adulthood: a follow-up study of 718 young people who were placed in out-of-home care during their teens. *Child & Family Social Work*, 13(2), 144-155.
- Vinnerljung, B., A. Hjern, G.R. Weitoft, E. Franzén & F. Estrada (2007): Children and young people at risk (chapter 7). *International Journal of Social Welfare*, 16, 163-202.
- Von Borczyskowski, A., B. Vinnerljung & A. Hjern (2013): Alcohol and drug abuse among young adults who grew up in substitute care – Findings from a Swedish national cohort study. *Children and Youth Services Review*, 35(12), 1954-1961.
- Warming, H. & M. Christensen (2016): *Tillid i socialt og pædagogisk arbejde med børn og unge*. København: Akademisk Forlag, Professionsserien.
- White, T., L.D. Scott Jr. & M.R. Munson (2018): Extracurricular activity participation and educational outcomes among older youth transitioning from foster care. *Children and Youth Services Review*, 85, 1-8.

Østergaard, J. & S.V. Østergaard (2018): Udviklingen i unges alkohol- og stofbrug. Kapitel 3 i: Järvinen, M. (red.): *Unge, alkohol og stoffer. Et 10-årigt forløbsstudie*, København: Sociologisk Institut, s. 42-56.

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD